

TÜRK-İŞ

Haziran 1967

Sayı 52

İşçilere ait hastaneler
gasbedilmek isteniyor

Direneceğiz

DEMİRSOY UYARIYOR: YAZISI
DİRENECEĞİZ... BİRİNCİ
SAYFADA

TÜRK-İŞ

AYLIK DERGİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

HAZİRAN

1 9 6 7

YIL : 5

SAYI : 52

Fiatı : 250 Krş.
1 YILLIK 25.00 TL.

TÜRK - İŞ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Seyfi DEMİRSOY

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Önder AKER

İDARE ve YAZIŞMA ADRESİ

İşçi Sigortaları Hanı
Atatürk Bulvarı Kat 1/2
YENİŞEHİR — ANKARA
Telefon :
17 16 02 — 12 66 18

TÜRK - İŞ DERGİSİ BASIN AHLÂK
YASASINA UYMAIYI KABUL
ETMİŞTİR.

DİZİLDİĞİ VE BASILDIĞI YER

Sâk

MATBAASI - ANKARA — 1967

SUNUŞ:

Saygıdeğer

Türk - İş okuru,

Mayıs ayının önemli olayları arasında yer alan ve gelecek günlerde önemini arttıracığı umulan bir konu, sendikacıların olduğu kadar politikacıların da önüne bir defa geldi. Aslında sendikacılar, bu konunun kapanmak üzere olduğu, yetkili hükümet üyelerinin kesin teminatından sonra endişe edilmesine lüzum kalmıyacağı inancındaydılar. Ancak yetkili hükümet üyeleri bir kaç ay önceki vâdlerini unutmuş görünmeyi tercih ettiler. Fakat gelecek günlerin bu konuda neler getireceği şimdiden belirlemektedir. Sağlık Bakanlığı, Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık tesislerini almak gayretindedir. Yıllarca önce ortaya atılmış olan bu konu üzerinde Türk-İş yetkilileri zamanında ve devamlı olarak gerekli hassasiyeti göstererek devletin hiç bir katkısı olmayan ve tamamen işçi paraları ile kurulan sağlık tesislerinin Sağlık Bakanlığına devrine razı olmayacaklarını kesinlikle açıkladılar. Hattâ hükümetin bu konudaki yetkili üyelerinden Çalışma Bakanı da, konuyu enine boyuna inceledikten sonra Türk-İş liderlerine söz verdi; «Asla olmayacaktır, müsterih olun» dedi.

Bu konu, Bakanlar - Sendikacılar ortak toplantısında da ele alındığı zaman Sağlık Bakanlığı müsteşarı, Bakanlığın böyle bir tasarrufu düşünmediğini açıkladı. O halde endişe edilecek bir husus yoktu. Ancak aradan aylar geçti ve Mayıs ayının ortalarında Çalışma Bakanı Teksif kongresinde, sağlık hizmetlerinde «vahdet» sağlanacağını söyledi. Bir kaç gün sonra da basına bir demeç vererek, Sosyal Sigorta hastahanelerinin Sağlık Bakanlığına devrinin yakında ele alınacağını bildirdi. Fakat Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Sosyal Sigortalar Kurumu üçüncü Tıp Kongresinde yaptığı konuşmada her iki Bakanın şu cevabı veriyordu: «Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı kendi hizmetlerini vatandaşa intikal ettiremezken, Sosyal Sigortaların tesislerine göz dikmektedir. Sosyal Sigorta hastahanelerini bugün kanunlarla hiç kimse alamıyacağı gibi, buna asla müsaade etmiyeceğiz, bütün gücümüzle çireneceğiz.»

Halil Tunç'un konuşmasından iki gün sonra Türk-İş liderleri Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a uzun bir telgraf göndererek Sağlık Bakanlığının bu kanun dışı davranışına mani olmasını istediler.

İç sahifelerimizde bu konu etrafında geniş haber ve yazıları bulacaksınız.

Mayıs ayı içinde yapılan önemli kongre ve toplantılarla diğer haberlerimizi de iç sayfalarda okuyacaksınız. Bu arada geçen sayımızda başladığımız «Üç ülkede üç işçi ailesi» yazı serimizin ikincisi olan «Alman işçi ailesi» ni de bol resimlerle sunuyoruz.

Saygılarımızla

DİRENECEĞİZ

“Evet işçi haklarının bekçisiyiz. Baskı grubuyuz, Serin kanlı insanlar gibi hareket ediyorsak ensemizde kimseye boza pişirtmiyeceğiz. Tahammülün hududu vardır. Sorumluluk hatada ısrar edenlerin olacaktır, işçinin değil..”

1961 Anayasasının getirdiği yeni demokratik müesseselerin savunuculuğunu işçi teşkilâtları, yani sendikalar hararetle yapmışlardır. Hele plânlı kalkınma fikrinin baş müdafileri sendika yöneticileri idi.

Gazete koleksiyonları karıştırılacak olursa dediklerimizin doğruluğunu tesbitte güçlük çekilmeyecektir.

Bu yazımla bazı olayları nakledip, bir sonuca gelmeye çalışacağım.

1961 yılı başlarına doğru Avrupa İktisadî İşbirliği Teşkilâtından davetsiz bir misafir gelir Türkiyemize. Eski bir sendikacıdır bu konuk...

Çeşitli konuları görüşmüş bazı kararlara varmıştık. Üç günlük gezisinin sonunda beni, tensip edeceğim bir sendikacı grubu da dahil olmak üzere Atınada O.E.C.D. Teşkilâtı tarafından tertiplenen «İktisaden geri kalmış ülkelerin nasıl kalkınacağı» konulu konferansa davet etmişti.

Konferans dokuz gün sürmüştü. Gerçekten otoriteler vardı bu konferansta.

İrlandanın Şanon denen bizim doğunun şartlarından da kötü mıntıkamın, Yunanistanın katırla

dahi gidilemeyen Epir mevkiinin, İtalyanın dağlık bazı kısımlarının plânlı bir tutumla, nasıl geliştiğini yetkililer açıklamışlardı. İsmi geçen ülke sendikacıları da söylenenleri tasdik ediyorlardı.

Kendi kendime «iyi yoldayız» diyordum. Plân lama teşkilâtı kuruldu, kuruluyor. Yeni bir heyecan dalgası sarıyor Türkiyemizi. Kalkınacağız. Hangi kör kafa arzulamaz bu hedefi.

Bu hayal içinde dolaşırken otoritelerden birinin sözleri bu günkü gibi hatırimda şöyle diyordu bu zat: «kalkınmanın şartlarından ilki demokratik rejimle kalkınmak gerek. Bazı diktalarda, fertlerce değişen milli gelir fazlalığı sizi yanıltmasın. Fertlerin ailelerinin mukadderatı, dikta başının veya başlarının iki dudağı arasındadır. O ne verirse onunla yetinmek zorundadırlar».

Yine kendi kendime «iyi yoldayız» diyorum. Çünkü 27 Mayısı yapanlar demokratik rejimi demokrasinin gerektirdiği müesseselerle birlikte ihyada kararlı olduklarını göstermişlerdi.

İktisaden kalkınmak için, ilkokul öğrencileri gibi tekrarlıyorum içimden, plânlama şart. Kâfi değil plânlama, mutlaka demokratik rejim de olacak.

Sonra hedefler tesbit edilecek. Daha sonra plân fikrini, hedeflerini halk, belediyeler, basın, menfaat grupları, üniversiteler benimseyecek. Yoksa olmaz. Buz üzerine yazılmış yazılara döner cilt cilt kitaplar. Heder olur bütün çalışmalar. Bunun için de plân fikrini halka mal etmek lâzım. Bu sözlerin söylendiği, bahsettiğim konferanstan, memleketimizde 1962'de başlayan plân fikrinden bu yana 5-6 yıl geçti.

Bir gün tepeden inme, sorulup danışılmadan «69 metrekaare ev işçiye yeter» kararnamesi çıktı. Sosyal yapı düşünülmez. Belki zengini, sosyetesini, ihtiyar babayı, anayı, halayı, teyzeyi, kaynanayı, yanında istemaz ama, orta tabakamız, işçimiz bir dilim ekmeği üçe-dörde böler de yakınlarını kapının önüne koymaz.

«Etmeyin eylemeyin gelin tavan hattını yükseltelim. 100 metrekaareye çıkaralım, ödeme kabiliyetine göre işçiye ev yapalım. Hem mali kaynak hükümetin bütçesi değil, Sigortada birikmiş fonlardır» dedik. Plânlama Nuh der Peygamber demez. Sonunda siyasi tercih sahipleri ile hakkımızı teslim ederler.

Son günlerde eski fikirlerinden çark eden, doksan dereceye yakın dönen ilimle, demogojiyi, hislerini karıştırıp fetva veren profesörümüz o zaman Çalışma Bakanındır. Ziyaretimizde, «Milli Birlik idaresinin çıkardığı sosyalizasyon kanunu ile Sosyal Sigorta Sağlık Tesislerinin ilerde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına devri düşünülebilir. Bu yanlış bir tutumdur. İşçiler Devlettten yük aldı. Onun parasına, «benim» dediği tesislerine el atmak nasıl olur» deriz. Cevabı: Özentidir. Kabili tatbik değildir. Kanun ilerde islah edilir, aman baş kıldırmanın. Muş'tan başlandı orada kalır.» İnanmadık ya inanır gibi gözüktük. Malûm ya sendikacılar şüphecidir. Bekleyelim dedik. Kırdı, yağmur altında kalan devenin koyun ağılına girmek için yaptığı manevraya benzer şekilde, adeta sözbirliği yapmışcasına, «hayır olmaz böyle şey, niyetimiz bu değil» dedi. Politikacılarımız Sayın Doktor Siikan, Somunoğlu, Erdem yalanlayamazlar. Ön niyet bu. Ya arka niyet? «canım uyuturuz -sanki

bebekiz- önce başı, sonra boynu, gövdesi der biter.

İkinci Beş Yıllık Plân hedeflerinin tesbitinde «oldu da bitti, maşallah» deriz. Adım adım izledik olayları. Yasak savma kabilinden «fikrini aldık, danıştık» demek için bir kaç senedir yol geçen hanı halini alan Plânlama Teşkilâtı yetkilileri ile yaptığımız toplantımızda da, «Bakın sağlık tesislerimize el atmayın. Sonra işçiyi sokağa döker direniriz, blöf değil» dediklerimiz deriz. Ama, Yüksek Plânlama da bir çırpıda, Beş sene içinde canım sigorta sağlık tesisleri, işçinin paralarıyla meydana gelmiş hastahanesi, sanatoryumu, dispanseri, polikliniği, «büyük hedef, mamur ve müreffeh Türkiye» sloganı uğruna kurban etmek üzere bastılar aptühü. Kolay mı bu. Benimsemiyoruz kararınızı, tatbik edemeyeceksiniz. Direneceğiz. Menfaatlerimizi ayaklar altına aldırılmayacağız. Daha bugünden, üç dört milyon vatandaşın yükünü aldık Devlettten. Yarı bu rakkam daha da artacak. 20 nci asırda hükümet etme sanatının müesseselerle, halkla işbirliği ile olacağını unuttunuz mu?

Açık ve kesin açıklıyoruz niyetimizi. Benim sağlık tesislerimde başkasının tedavi hakkı yoktur. İdare etmeye de hakkı yok. Sayın Vedat Ali Özkan Bakanlığının arşivlerini araştırın. Tammimleri tetkik ettirsin. Sizden öncekilerin cümlelerinde «işçiyi Devlet Hastahanelerinde tedavi etmiyeseksiniz» işaretini bulacaktır.

İşçiden vergiyi alıyorsun. Hastahane de tedavi etmiyorsun. Yük değiliz devlete. Niye işçi ücretinin % 4'ü ile meydana getirilen, devletin sağlık tesislerinden bir çok bakımdan üstün, sigortanın tesislerine çöreklenmek istiyorsun. Kolay mı bu Sayın Başbakan?

Siz kamuoyuna itibar etmez misiniz?

Kabuk altında örtülü duran bu yaranın sahiplerini daha fazla rahatsız etmiyeceğiz. Evet işçi haklarının bekçileriyiz. Baskı grubuyuz. Serin kanlı insanlar gibi hareket ediyorsak, ense-mizde kimseye boza pişirtmeyeceğiz. Tahammülün hududu vardır. Sorumluluk hatada ısrar edenlerin olacaktır, işçinin değil.

Seyfi Demirsoy

Türk-İŞ Yönetim Kurulu Bildirisi

- 1 - Çalışma hayatımızı yakından ilgilendiren kanunlar hâlâ gerçekleştirilememiştir.
- 2 - Yıllardanberi kaldırılacağı vaadedilen Tasarruf Bonosu faciası hâlâ devam etmektedir.
- 3 - Vergi indiriminin sağlanması için Hükümetin vaadi memnunlukla karşılanmıştır.
- 4 - Sosyal Sigortalar Kurumunun çalışmaları gözden geçirilmiştir.
- 5 - İşçi ücretlerinin zamanında ödenmemesi üzerinde hassasiyetle durulmuştur.
- 6 - Yeraltı servetlerimizin yurt çıkarlarına en uygun şekilde işlenmesi için gerekli tedbirler bir an önce alınmalıdır.
- 7 - Sosyal Sigortalar Hastahanesine Sağlık Bakanlığı tarafından el konulmasına asla müsaade edilmeyecektir.
- 8 - İkinci Beş Yıllık Plân kalkınma için yeterli görülmemiştir.
- 9 - Bazı Bakanlıkların teşkilât kanunlarının hâlâ çıkmamış olması yüzünden hizmetler görülememektedir.
- 10 - İdare adamlarının grev hakkını zedeleyici davranışları protesto edilmiştir.

«Türk-İş Yönetim Kurulu 10-14 Mayıs günleri arasında Bursada toplanarak gündemindeki konuları görüşmüş ve Türk-İş'in sosya ve ekonomik görüşünü kapsayan İcra Kurulu raporunu onaylamıştır. Yönetim Kurulu çalışmalarının ağırlık noktasını İkinci Beş Yıllık Plân hakkındaki görüşmeler teşkil etmiştir.

Yönetim Kurulu şu hususların kamuoyuna duyurulmasını karar altına almıştır:

1 Hükümetin, çeşitli vaadlere rağmen, çalışma, hayatımızı yakından ilgilendiren bazı kanun tasarılarını hâlâ hazırlamamış olması üzüntü vericidir. Yönetim Kurulu, yıllardanberi özlemi çekilen ve çalışma hayatımızda büyük boşlukları dolduracak Tarım-İş Kanunun, İşsizlik Sigortası Kanunu, Çalışma Bakanlığı Teşkilât Kanunu, İşçi Yardımlaşma Kurumu Kanunu ile Sendikalar Kanunu, Toplu İş Sözleşmesi ve Grev Kanunu, Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu, Tasarruf bonusu ihracı hakkındaki Kanunlarda yapılması gerekli değişiklikler hakkındaki tekliflerin, Türk-İş tarafından hazırlanarak, işçi milletvekilleri tarafından Parlamente'ye getirilmesine karar vermiştir. Yönetim Kurulunun kararı gereğince, Türk-İş İcra Kurulu, bugüne kadar bu konularda yapılmış çalışmaların ışığı altında, adı geçen teklifmiş çalışmaların ışığı altında, adı geçen teklifleri derhal hazırlayacaktır.

2 Yıllardanberi her Hükümet programında kaldırılacağı vaadedilen Tasarruf Bonosu faciası hâlâ devam etmektedir. Halen Meclis komisyonlarında bulunan tasarı ise, Tasarruf Bonosunun muafiyet sınırlarını genişletmekten başka hiçbir şey getirmemektedir. Bu tasarinin kabulü dahi Tasarruf Bonolarının haksız bir kazanç kaynağı olmasını önleyemeyecek ve bugüne kadar süregelen uygulama gene de devam edecektir. Bu durumu gözönüne alan Yönetim Kurulu, işçi ve dar gelirlilerin tasarruf bonusundan muaf tutulmaları ve bu bonoların haksız kazanç kaynağı olmasının önlenmesi için gerekli tedbirlerin Türk-İş tarafından hazırlanacak teklifte yer almasını istemiştir.

3 Vergi indirimi konusu ile ilgili olarak, Türk-İş İcra Kurulu Hükümetle yapılan temaslar hakkında bilgi vermiş ve Hükümetin iki-üç ay içinde bir kararnameyle işçi ücretlerinde vergi indirimini sağlamayı vaadettiğini açıklamıştır. İcra Kurulunun bu konudaki çalışmaları Yönetim Kurulunca da benimsenmiş ve çalışlara devam edilmesi için İcra Kuruluna direktif verilmiştir.

Türk-İş Yönetim Kurulu Bildirisi

4 Yönetim Kurulu Sosyal Sigortalar Kurumu çalışmalarını ve Kurum hakkındaki şikâyetleri gözden geçirmiştir. Sosyal Sigortalar Kurumu hizmetlerinin eksiklik ve aksaklığı şiddetli tenkidlere uğramış ve Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Kurulunda, Kurum hakkında gerekli tedbirlerin alınması için çalışmalar yapılması kararlaştırılmıştır.

5 İşçi ücretlerinin zamanında ödenmemesi de Yönetim Kurulunun üzerinde önemle durduğu konulardan biri olmuştur. Özellikle işçi hakları konusunda özel sektöre önderlik etmesi gereken Devletin, işçi ücretlerini aylarca ödememesi yüzünden işçi ve işçi ailelerinin düştüğü zor durum, Yönetim Kurulu üyeleri tarafından dile getirilmiş, İcra Kurulu da bu konuda bugüne kadar yapılan temaslar hakkında bilgi vermiştir.

İşçi ücretlerinin devamlı olarak geciktirilmesinin devlet haysiyetiyle bağdaşmazlığı bir yana, günlük kazançlarıyla geçinmek zorunda olan işçilerin ücretlerinin üç-dört ay geciktirildiği, işçinin devlet tarafından açlığa mahkûm edildiği bir ülkede işçinin sırtına yüklenmiş kalkınma çabalarının başarıya ulaşamayacağı ortadadır.

6 Türkiye için hayati önem taşıyan, yeraltı servetlerimizin en verimli ve yurt çıkarlarına en uygun şekilde işletilmesi için alınması gerekli tedbirler, büyük bir vurdumduymazlık içinde ihmal edilmektedir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Teşkilât Kanununun halâ çıkmamış olması da bunun en güzel delilidir.

Maden Kanununun öngördüğü yönetmeliklerin halâ hazırlanıp, yürürlüğe konmamış olması yüzünden madenlerde işgüvenliği tehlikeye girmekte, işkazalarının artmasına sebep olmaktadır.

Bu yönetmeliklerin bir an önce çıkarılarak uygulama alanına konulması, yurdumuzu maden kazalarında dünyanın en fazla şehit veren ülkesi olmaktan kurtaracaktır.

7 Türk-İş Yönetim Kurulu, Sosyal Sigortalar Kurumu hastahanelerine el koymak isteyen Sağlık Bakanlığının tutumu üzerinde de önemle durmuştur.

İşçilerin ödedikleri ve bir vergi niteliğinde olan sigorta primleri ile kurulan Sosyal Sigortalar Kurumu hastahanelerine Devletin bugüne kadar bir kuruş bile katkısı olmamıştır. Bu hastahaneler tamamen işçilere aittir. Sağlık Bakanlığı bu hastahanelere el atmakla, işçi parasına göz dikmiş olmaktadır.

İşçilerin ödedikleri paraya rağmen yetersiz bir şekilde yapılan tıbbi bakımları, bu hastahanelerin Sağlık Bakanlığına devri ile büsbütün kötüye gidecek, hatta işçi sağlığının korunması imkânsız hâle gelecektir.

Bugüne kadar Sendikacılarla Bakanlar arasında yapılan bütün toplantılarda, her Sağlık Bakanı ve Sağlık Bakanlığının şu anda görev başında bulunan yetkilileri Sosyal Sigortalar Kurumu hastahanelerine el uzatmak niyetinde olmadıklarını kesinlikle açıklamışlardır. Yayınlanan ortak bildirilerde de bu konu açıkça belirtilmiştir. Bakanların ve Bakanlık yetkililerinin verdikleri teminat, bu toplantıların zabıtlarında ve konuşmaları muhtevî teyp bandlarında mevcuttur.

Devletin en yetkili kişilerinin teminatlarının bir-kaç ay içinde unutulduğu bir ülkede, devlet itibarının korunması çok güçtür.

Hükümet edenlerin konuşmalarını üç gün sonra inkâr etmeleri, o hükümetlere şeref kazandırmaz.

Sağlık Bakanlığı Sosyal Sigortalar Kurumu Hastahanelerine el atmayı düşüneceğine, önce kendi yönetimindeki hastahanelerin düzensizliklerini gidersin bu hastahaneleri, ilaç dolaplarından elbise çıkar, nöbetçi doktorları evlerinde uyur, kapılarında hastalar ölür durumdan kurtarsın.

Sağlık Bakanlığı işçilerin kendi paraları ile kurdukları hastahaneleri de kendi hastahanelerine benzetmek istiyorsa, işçilerin buna izin vermeyeceğini bilmelidir.

Sağlık Bakanlığının el koymak istediği hastahaneler Sosyal Sigortalar Kurumunun mülkiyetindedir ve yurdumuzda mülkiyet hakkı Anayasa teminatındadır. Hiçbir Bakanın gücü Anayasa teminatı altındaki mülkiyet hakkını bir kanunla ortadan kaldırmaya yetmez.

Bu hastahaneleri Türk İşçisi ne bahasına olursa olsun koruyacaktır.

Türk-İş Yönetim Kurulu bu konuda alınması gerekli tedbirleri görüşmüş, bu tedbirler için hazırlık yapılması ve bütün işçi kuruluşlarının hazırlıklı olmaları için gerekli uyarmanın yapılması görevini İcra Kuruluna vermiştir.

Sağlık Bakanlığına ait hastahanelerde çalışan işçilerin durumları ile ilgili olarak yargı organlarınca verilmiş olan kararlar bu Bakanlık tarafından yıllardanberi sürümcemede bırakılmakta, uygulanmamaktadır.

Anayasanın «yargı organları kararlarının uygulanmasının geciktirilemeyeceği» yolundaki açık hükmüne rağmen, Sağlık Bakanlığının aksi yöndeki tutumu bu Bakanlık yetkililerinin kanunlara ne derece saygılı olduğunu göstermektedir.

Sağlık Bakanlığı işçilerin hastahanelerini gasbetmeyi düşüneceğine, önce bünyesindeki işçiler için verilmiş yargı organlarının kararlarını uygulamalıdır.

8 Yönetim Kurulunun üzerinde önemle durduğu konu İkinci Beş Yıllık Plân olmuştur.

Kalkınmanın bütün yükünü omuzlarında taşıyan işçilerin görüşü alınmadan hazırlanacak plânların başarıya ulaşması mümkün değildir. Nitekim, Birinci Beş Yıllık Plânda öngörülen hedeflerin gerisinde kalınmasının nedenlerinden biri budur. Bugüne kadar Türk-İş tarafından yapılan tekliflerin, her seferinde, yetkililerce olumlu karşılanmış olmasına rağmen, halâ işçi kuruluşlarının katılacağı Plânlama Konseyi kurulmamıştır. İstihdam problemi ve bunların çözüm yollarına gereği gibi yer vermemiş olan İkinci Beş Yıllık Plânın da öngörülen kalkınma hızına erişme imkânı olmayacaktır.

Devlet Plânlama Teşkilâtının durumu da Kalkınma Plânlarının hedefe ulaşmasını engelleyen bir faktör olmaktadır. Yurdumuzda birçok adam değiştiren kuruluş Devlet Plânlama Teşkilâtı olmuştur. Teşkilâtın sık sık eleman değiştirmesi, plâncı yetişmesini önlemektedir. Bu tutum yüzünden Plânlama Teşkilâtı meseleleri derinliğine inceleme yeteneğini kaybetmiştir.

İkinci Beş Yıllık Plân hakkında Türk-İş İcra Kurulu tarafından hazırlanarak, Devlet Plânlama Teşkilâtına verilen ayrıntılı rapor, Yönetim Kurulu tarafından tasvip edilmiştir.

Birinci Beş Yıllık Plânın uygulanmasında görülen eksikliklerin nedenleri üzerinde durulup, bu sebepler giderilmeden aynı hataların İkinci Beş Yıllık Plânda da tekrarlanmış olması, kalkınma hızının bu defa da öngörülen hedeflere ulaşamayacağını göstermektedir. Birinci Beş Yıllık Plânda, özel sektör yatırımlarının öngörülen seviyenin çok altında kaldı-

ğı, özel sektörün adeta plân dışı bir sektör haline geldiği gözönüne alınmadan, özel sektör için yeni hedefler tesbit edilmiş olması bu hatalardan birisidir.

Yatırım malları sanayii alanına yöneltilmesi öngörülmüş özel sektör yatırımları, Birinci Beş Yıllık Plân uygulanması döneminde gerekli vergi ve muafiyet tedbirleri alınmadığı için ya lüks konut ya da tüketim ve montaj sanayiine yönelmiştir. Aynı durumun ikinci Beş Yıllık Plân döneminde de görüleceği muhakkaktır.

Köklü reform tedbirleri alınmadan, ciddi bir plân uygulamasının imkansız olduğu, birinci beş yılda görülmüştür. Buna rağmen aynı yolda devam edilmesi, plânı kâğıt üstünde kalmaktan öteye götürmeyecektir.

Birinci Beş Yıllık Plân döneminde Sendikalar Kanunu, Toplu Sözleşme ve Grev Kanunu gibi bir-kaç kanun dışında sosyal adaleti sağlayacak tedbirlerin hiçbiri ciddi olarak gerçekleştirilememiştir. İkinci Beş Yıllık Plânda bu konunun ciddi olarak ele alınıp, tedbirlerin sağlanması gerekmektedir. Bu arada önemle ele alınması lâzım gelen tedbirlerden biri de asgari ücretlerin sosyal adalet ilkelerine uygun bir şekilde tesbitidir. Bugüne kadar süregelen ücret adaletsizliği giderilmeden, işçi ve işçi ailesinin insan haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi elde etmelerine yarayacak tek bir asgari ücret tesbit edilmeden, yurdumuzda sosyal adaletin sağlanmasına imkân yoktur. Bu noktaya ulaşıldıktan sonradır ki, ancak işçinin işletme yönetimine katılması ve geçim endekslerinin sabit kalması şartıyla, ücret artışları verim artışlarına bağlanabilir. Yurdumuzda asgari ücret politikasının olmayışı, Kalkınma Plânının bu konuya yeterince eğilmeyişi, sosyal adaletin sağlanamamış olmasının başlıca nedenidir. Hatta Kalkınma Plânının getirdiği aksi görüşler, adaletsizliği arttırıcı yönde gelişmelere sebep olmaktadır.

Sonuç olarak, gerek plânın hazırlanışında, gerek uygulanışında, çeşitli nedenler yüzünden yurdumuzun sosyal ve ekonomik şartlarının gerçekçi bir açıdan ele alınmamış, gerekli reform tedbirlerinin Birinci Beş Yıllık Plân uygulamasında kâğıt üstünde kalmaya mahkûm edilmiş olması, plânı hedefine ulaştırılamamıştır. İkinci Beş Yıllık Plân döneminde de uygulamanın bu yönde olacağı, plân tasarımsından olsun, bugüne kadar edinilmiş tecrübelerden olsun anlaşılmaktadır.

Ulus olarak, kalkınmamız için büyük ü-

Türk-İş Yönetim Kurulu Bildirisi

mitler bağladığımız ve tek çare saydığımız plânın başarıya ulaşmasını, az gelişmiş bir ülke olmaktan kurtulmanın tek yolu sayan işçi hareketi, derhal Plânlama Konseyinin teşkilini ve plân uygulamasını bütün ağırlığıyla yüklenmiş işçilerin bu konudaki görüşlerine plân da yer verilmesini diler.

Kalkınma Plânının Millet Meclisinde görüşülmesi sırasında, Türk-İş İcra Kurulu, İkinci Beş Yıllık Plânın sosyal adalet ilkelerini gerçekleştirecek hedeflere yöneltilmesi için gerekli çalışmaları yapacaktır.

9 Köy İşleri Bakanlığı ve diğer bazı kuruluşların Teşkilât Kanunlarının he-nüz çıkmamış olması, Plânda öngörülen yatırımların aksamasına, sosyal hizmetlerin köye götürülememesine yukarda da belirtildiği gibi işçi ücretlerinin ödenmesinde büyük aksaklıklara yol açmaktadır.

10 Türk-İş Yönetim Kurulu toplantı halinde iken, Manisa'da idare adamlarının ve Devlet Kuvvetlerinin Anayasa teminatı altındaki grev hakkına indirmek iste-

dikleri darbeyi de yakından takibetmiştir.

Genel-İş Sendikamız tarafından ilân edilen grevi kanun dışı yollar kullanarak kırmak isteyen ve halkı grevci işçiler aleyhinde tahrik eden idare adamlarının, bu, tehlikeli sonuçlara yol açabilecek tutumları yetkililere duyurulmuş ve dikkatleri çekilmiştir.

Türk-İş Yönetim Kurulu toplu sözleşme düzenini kanun dışı yollarla baltalamak, işçinin grev hakkını kullanmasına dolaylı metodlarla engel olmak isteyen zihniyetin yurdumuz için kötü sonuçlar doğurabilecek bir çılgır açacağına bugüne kadar defalarca belirtmiş ve bu anlayışta olanları uyarıyordu.

Ancak son olaylar göstermiştir ki, yurdumuzda halâ toplu sözleşme ve grev düzenine uymamış, Anayasaya olsun, kanunlara olsun saygı göstermeyen kişiler vardır. İşin üzücü yönü bu anlayışta olan kişilerin idare adamları arasında da bulunmasıdır. Her yurttaşın en tabii hak ve görevi, kanunların uygulanmasını istemek ve bunu sağlama yolunda çaba göstermektedir. Ve bilinmelidir ki, Türk işçileri kanunlara uymayanlara doğru yolu gösterebilecek, kanunları zorla uygulatacak güçtedir. Bugüne kadar işçilerin en tabii haklarına karşı girişilen Anayasa dışı, kanun dışı teca-vüzler yurdumuzda çok üzücü olaylara yol açmamışsa, bunun tek nedeni Türk İşçi Hareketinin basiretli ve yurtsever tutumudur.

Türk-İş Yönetim Kurulu, bu ciddi uyarmanın ışığı altında, kanunları uygulamakla görevli olanları, görevlerini eksiksiz yapmağa çağırır.

OLAYLAR

Kimin malını kime vereceksiniz?..

İşçi parasıyla kurulan Sosyal Sigortalar Kurumu Hastahanelerine Sağlık Bakanlığı el koymak istemektedir. İşçiler buna müsaade etmemeye kararlıdır...

«Kararımız kesindir, devletin tek bir kuruluş katkısı olmayan Sosyal Sigortalar Kurumu hastahanelerine el atıldığı gün karşı koyacağız, tahammülümüz yok artık...»

Bu sözleri söyleyen Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Türk işçisinin kesin kararını ilân ediyordu. Evet, Türk işçisi direnecektir ve malını başka ellere teslim etmeyecektir.

Uzun bir süreden beri konusu edilen ama ilgili Bakanların kesinlikle yalanladıkları Sosyal Sigorta Sağlık tesislerinin Sağlık Bakanlığına devredilmesi konusu, Mayıs ayı içinde bir defa ha-ha tazelendi ve hükümetin kararlı olduğu ilgili Bakanlar tarafından açıklandı.

Devlet, vatandaşın mal ve can emniyetinin tek koruyucusu ve teminatıdır, bu inanış içinde ve Anayasanın kendisine verdiği

Bakanlarla - Sendikacılar arasında yapılan toplantıda en önemli konu Sosyal Sigortalar Kurumu hastahanelerinin devri meselesi oldu. Başta Türk-İş Başkanı Demirsoy olmak üzere bütün işçi liderleri böyle bir kararı asla tanımayacaklarını açıkladılar

haklarla Türk işçisi, malına el atmak hevesine kapılan Sağlık Bakanlığının bu davranışına asla izin vermiyecek ve direnecektir. Çünkü kendi malını başkalarına teslim etmeme kararındadır.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, sağlık hizmetlerinin tek elden yürütülmesi kararı ile Türkiye'deki bütün Sosyal Sigorta Hastahanelerini devralmak üzere harekete geçmiş bulunmaktadır.

Hükümetin bu tutumu karşısında Türk-İş Devlet Başkanı Cevdet Sunay'a da başvurarak, kanunsuz davranışa mani olmasını istemiş ve bu konuyu bütün gerekçeleri ile izah etmiştir.

BAKANLAR-SENDİKACILAR TOPLANTISINDA

Olaylar bu şekilde birbirini takip ederken, Mayıs'ın son günü Bakanlar - Sendikacılar ortak toplantısı yapılyordu. Gündemde 8 madde bulunuyordu ve ilk sırayı da Sosyal Sigorta sağlık tesislerinin Sağlık Bakanlığına devri işgal ediyordu. Sendika liderleri kararlı idiler. Hiç bir şekilde taviz vermek niyetinde değillerdi, kesin ve sert konuşacaklardı. Nitekim ilk sözü alan Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, «Kararımız kesindir, devletin tek bir kuruş katkısı olmayan Sosyal Sigortalar Kurumu

hastahanelerine el atıldığı gün karşı koyacağız, tahammülümüz yok artık» diyordu.

Oldukça heyecanlı ve zaman zaman sert geçen Bakanlar - Sendikacılar toplantısı 31 Mayıs günü saat 10 da Sosyal Sigortalar Kurumu salonunda yapıldı.

Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, Sağlık Bakanı Vedat Ali Özkan, Ulaştırma Bakanı Saadedtin Bilgiç, Tekel Bakanı İbrahim Tekin, Tarım Bakanı Bahri Dağdaş, Ticaret Bakanı Ahmet Türker, Bayındırlık Bakanı Orhan Alp ve Köy İşleri Bakanı Turgut Toker'in katıldığı toplantıyı Çalışma Bakanı açtı.

Bakan bir önceki toplantıda gündeme alınıp kısmen halledilen konuları açıkladı ve daha sonra gündemin «Sosyalizasyon ve Sigorta hastahanelerinin Sağlık Bakanlığına devri» hakkındaki birinci maddesine geçildi. İlk sözü Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy aldı.

Niçin olmaz

Sağlık Bakanlığı, görüşünü teyid için, Sosyal Sigortalar Kurumu hastahanelerinin ihtiyacın çok üstünde bir kapasiteye sahip olduğunu belirtmekte, birçok yerde, Sigorta Hastahanelerinde boş yataklar olduğunu ileri sürmektedir.

Yurdumuzun büyük problemlerinden birisi de, tedbirlerin günlük ihtiyaçları karşılayacak ölçüde alınmakta oluşudur. Bütün yatırımlar, bütün tesisler günün ihtiyaçlarını karşılayacak kapasitede yapıldığı için, bir süre sonra ihtiyaçlar arttığında tesisler yetersiz hale gelmekte, yeni tesisler yapılması gereği doğmaktadır. Sosyal Sigortalar Kurumu, bu anlayışı yarakarak, ileri bir görüşle, bugünün değil, birkaç yıl sonranın dahi ihtiyaçlarını kar-

Ya işçi aileleri ne olacak ?

şılacak kapasitede tesisler yapmışsa, bu ileri görüşlülüğünü bir suç telâkki edip, cezalandırmak yerine, bundan ders almak gerekir. Kaldı ki, Sağlık Bakanlığının hiç dikkate almadığı bir husus daha vardır. Bilindiği gibi, Sosyal Sigortalar Kurumu tesislerinden işçinin ailesinin yararlanması da 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda öngörülmüştür. Sigortanın işçi ailesine teşmili, peyderpey ve pilot bölgeler tesbit edilerek yapılmaktadır. Bugün ihtiyaçtan fazlasını karşılayabilecek gibi görünen tesisler, yarın, işçi eş ve çocuklarına da bakmak gerektiğinde aynı kapasite fazlasını gösterebilecek midir? Sağlık Bakanlığının dikkate almadığı yada almak istemediği nokta budur.

«Biz şuna kaniiz ki, oturup konuşursak meseleleri halledebiliriz. Bu felsefe içinde hareket etmişizdir. Gündemin birinci maddesinde Türk sendikacıları çok

hassastır» diyerek konuşmasına başlayan Demirsoy, hükümetin Sosyal Sigortalar Kurumu üzerindeki müdahalesine değinerek «Muhtar bir Kurumdur, ancak

devletin müdahalesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Devlet bu Kurumun gelirlerini memleketin kalkınması için kullanıyor, hattâ lüzumsuz yatırımlara zorluyor» dedi ve şöyle devam etti:

Niçin olmaz

Bir başka haksızlık

Ortada, gözle görülür, elle tutulur bir başka haksızlık vardır.

«Eşit mükellefiyet-eşit hizmet» prensibi ihlâl edilmekte, işçiler sağlık hizmetleri için vergilerin ilâveten bir de prim ödemekte ve fakat buna karşı, tıbbî bakım için sadece vergi ödeyen diğer yurttaşlarla aynı tıbbî bakım şartlarına tâbi tutulmakla, bu suretle iki misli mükellefiyet altına sokulmak istenmektedirler.

Bütün kalkınma yükünü omuzlarına almış, her fırsatta çalışkanlığı övülen, yurtseverliğinden sitayişle bahsedilen, devlete karşı bütün görevlerini seve seve yerine getiren işçilere, diğer yurttaşlardan daha ağır bir mükellefiyet yüklemiş, buna mukabil aynı hizmetin yapılması makul karşılanabilir, hakkaniyet prensipleri ile bağdaştırılabilir mi?

Sağlığa ve tedavisi için ekstra bir vergi, bir prim ödeyen işçinin, bu ödentisinin karşılığında, hem kendisi, hem de ailesi için ekstra bir bakım istemesi en tabii hakkı değil midir?

Eğer, prim ödeyen işçi, prim ödemeyen yurttaşlarla aynı haklara sahip olacaksa, Devlet sadece işçilere bir çeşit tıbbî bakım vergisi yüklemiş olacaktır. Bunun vergilerin genelliği ilkesiyle bağdaştırılmasına imkân var mıdır?

Sağlık Bakanlığı, bütün yurttaşların sağlık hizmetleri için prim ödemek zorunda bırakılacağını belirtmektedir. Biz bu uygulamanın gerçekleştirilebileceğine ihtimal vermiyoruz. Sağlık Bakanlığı bunun gerçekleştirebileceği iddiasında ise, bunun yurt çapında tatbik mevkiine konulmasına kadar, tedavi müesseseleri hakkındaki düşüncelerini uygulamayı da geri bırakmasını talebediyoruz.

Sosyal Sigortalar Kurumunun tesisleri bulmayan yerlerde, işçilerin bakım ve tedavileri, masraflı Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından karşılanmak üzere, Devlete ait tesislerde yapılmaktadır. Maalesef, bu tedaviler hiçbir zaman tatmin edici seviyeye ulaşamamakta, hasta işçi, yemeğinden ilâcına kadar tam bir bakımsızlık içinde kalmakta ve sonunda gene en yakın yerdeki Sosyal Sigortalar Kurumu tesislerine gönderilmektedir.

Şimdi, bütün işçiler bu duruma düşürülmek istenmektedir. Bakımı için ayrıca bir ödeme yapan işçi, yetersiz tıbbî bakım tedbirleri ile karşı karşıya kalacaktır.

«Sosyal Sigortalar Kurumunun gelirlerine gelmiş geçmiş hükümetler göz dikmişlerdir. Bu iş Behçet Uz zamanından başlar, Baha Akşit'e hatta Milli Birlik Komitesi günlerine kadar gelir. Baha Akşit de 12 yıl evvel bu müesseselerin devrini istedi, karşı çıktık. Milli Birlik Komitesi zamanında da Sosyalizasyon kanunu çıktı. Zamanın Çalışma Bakanı, «Bu kanun yürürlüğe giremez, fazla sıkıştırmayın» dedi, ancak kanun çıktığı günden beri diken üzerinde oturuyoruz. 1965 yılında bu konu hükümet programında yer almasına rağmen o zamanın Sağlık Bakanı Faruk Sukan, «devir mevzubahis değildir» diyerek bizlere teminatta bulundu ve sonraki Sağlık Bakanı Somunoğlu da aynı görüşe katıldı. Yeni Sağlık Bakanı, Jet hızı ile şimdi Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık tesislerinin Sağlık Bakanlığına devredilmesini istemektedir.

Bencil hareket etmiyoruz. Şu mul sahasının genişletilmesine razıyız. Herkes sigortalı olsun ve faydalansınlar. Ancak işin iç yüzü şudur: Devlet Sosyal Sigorta Sağlık tesislerine el atmak istemektedir. Biz Sosyal Sigorta hastahanelerinden memnunuz. Hastahanelerin devri sözünün dahi edilmesine tahammülümüz yok. İşçinin karşısına çıktığımız zaman «kararınız nedir» diyorlar. Siz de işçinin karşısına çıkacaksınız. Tahammülümüz yok, bu gidişle plân muvaffak olamaz, karşı çıkacağız. Bu konuda kararlı iseniz, sendikacılar icap edenleri yapmaktan çekinmeyeceklerdir.»

Daha sonra Sağlık Bakanı Vedat Âli Özkan söz alarak «Fikirlerimi açıkça belirteceğim» diyerek Türkiye'de sağlık hizmetlerinin bir keşmekeşlik içinde oldu-

gunu, vatandaşların, bu arada işçilerin de bu hizmetlerden şikâyetçi olduklarını belirtti ve şöyle dedi:

«Gaye nedir, sağlık hizmetlerinin ve personelinin yurt ölçüsünde vatandaşa eşit şekilde hizmet tede bilmesidir. Ama bugünkü sağlık tesislerinin dağınlığı karşısında çalışmalarımızdan memnun değiliz. Kalkınmakta olan bir memleketiz, ama hâlâ kullanmadığımız bazı sistemler bizi iyi neticelere götürecektir. Bunlardan biri de tedavi müessesesidir. Askeri hastahaneler, Sosyal Sigorta sağlık tesisleri ve diğerleri bunlar arasındadır.»

Sağlık Bakanı Sosyal Sigorta sağlık tesislerinde yaptığı incelemelerden de bahsederek vatandaşlara daha yararlı bir hale getirilmesi çarelerinin bulunduğunu belirtti ve hedefinin mutlak surette Sosyal Sigorta sağlık tesislerinin Sağlık Bakanlığına devredilmesi olduğunu açıkladı. Hükümetin kurulacak olan bağımsız Sağlık kurumuna katkısının da 3 milyar lira değerindeki müesseseler olduğunu, ikinci beş yıllık plân gereğince 2 milyar liralık daha yatırımla 5 milyara çıkacağını ve tek taraflı bir tasarrufun akla gelmediğini, işçilerin tedavi imkânlarının daha da artacağını sosyalizasyonun batıya doğru kaydığını ve bir kaç yıl sonra yerleşeceğini söyledi. Vedat Âli Özkan son olarak hastahanelerin ellerinden alınacağı gibi bir görüşe kapılmanın doğru olmayacağını, bütün vatandaşların prim ödeyerek bu müessese-ye kaynak hazırlayacaklarını ifade etti.

Bu arada Çalışma Bakanı ile Sağlık Bakanı arasında sualli cevaplı bir konuşma geçti. Çalışma Bakanı sordu, Sağlık Bakanı cevap verdi:

— Sosyal Sigortalar Kurumunun temsil yetkisi ne olacaktır, Kurumun iştiraki nisbetinde temsil yetkisi olacak mıdır?

— Teferruat üzerinde sonra duracağız. Sosyal Sigortalar Kurumu hastahanelerinin kıymeti nisbetinde işçiler söz sahibi olacaklardır.

— Hastahanelerin mülkiyeti işçilere ait olacaktır doğru mu, böyle anladığımı tahmin ediyorum.

nun İkinci Beş yıllık plânda isminin konduğunu, sağlık hizmetleri arasındaki dengesizliğin ihtisas yolu ile giderileceğini belirtti.

Bu arada Demirsoy söz aldı ve «Halkın benimsemediği plân uygulanır mı? Bu plânın felsefesinde var mı? Sigorta hastahanelerinde uzman değilde nalbant mı, berber mi çalışıyor?» dedi, plânlama uzmanı da, «Biz gerçekleri ortaya koyarız halkın benimseyip benimsememesi prensiplerimize aykırıdır, tercih politik makamlarıdır» cevabını verdi.

Bundan sonra Çimse-İş Sendikası Başkanı, Ankara Milletveki-

Niçin olmaz

Ya ayırım, ya geriye dönüş

Hastahanelerin bir elde toplanması sonucu, sağlık tesislerinde tedavi görmek isteyen hastalar arasında bir ayırım yapılması, ya da işçi aleyhine çok açık bir haksızlık yaratılması gibi bir durumla karşılaşılacaktır.

Sosyal Sigortalar Kurumu, işçiden aldığı primlerle, sigortalı başına 152 lira harcamaktadır. Buna, hastalık sebebiyle çalışamayan işgünlerini karşılamak için ödenen ortalama 180 lira de eklenirse, Sosyal Sigortalar Kurumunun sigortalı işçi başına 350 lira harcadığı görülür. Bu para, tamamen işçiden alınan primlerle karşılanmaktadır, devletin hiçbir katkısı yoktur.

Sosyalizasyon ise, on seneden daha uzak vadeli hedeflerinde, yurttaş 42 lira harcamayı öngörmüş bulunuyor.

Buna göre, hastahanelerin tek elde birleştirilmesi halinde ortaya çıkacak durum şudur: Bir hastahane de tedavi görecektir sigortalı işçi için 350 lira, sigortasız yurttaş için 42 liradan da az harcanacak, dolayısıyla, aynı hastahane de tedavi görmeğe gelen iki kişi arasında bariz bir ayırım yapılmış olacaktır. Ya da herkese aynı imkân sağlanacak ve bu suretle işçi için bugün harcanan 350 lira, Sosyal Sigortalarca dahil olmayan yurttaşlara da bölünecektir. O takdirde, işçiye bugün düşmekte olan 350 lira, çok azalacak,, dolayısıyla, işçi bugün sahip olduğu imkânlardan çok geriye götürülmüş olacaktır.

Plânlı kalkınmanın hedefi, yurttaşları ulaşılmış noktalardan geriye götürecektir, herkesi en düşük seviyedeki imkânlardan yararlandırmak değil, aksine daha ileri imkânlara kavuşturacaktır.

— Sosyal Sigorta hastahanelerinin mülkiyeti Sağlık Bakanlığına bağlı olmayacaktır .

Bundan sonra Plânlama Teşkilâtı uzmanlarından Ünal Ege'ye söz verildi ve uzman, sağlık hizmetlerinden vahdet espirisinin sosyal adaleti gerçekleştireceğini, Birinci beş yıllık plândan beri tartışma konusu olan bu konu-

rinde uzman değilde nalbant mı, berber mi çalışıyor?» dedi, plânlama uzmanı da, «Biz gerçekleri ortaya koyarız halkın benimseyip benimsememesi prensiplerimize aykırıdır, tercih politik makamlarıdır» cevabını verdi.

Bundan sonra Çimse-İş Sendikası Başkanı, Ankara Milletveki-

li Hasan Türkay konuştu. Sağlık Bakanının açıklamalarının tatminkâr olmadığını belirtti ve şöyle devam etti: «İşçi Sendikaları da işçiler de Sosyal Sigorta sağlık tesislerinin Sağlık Bakanlığına devrine razı değildir. Eğer hükümet bu konuda ısrar ederse ne olacaktır? Anarşi mi olacaktır? Hayır. Anayasa'nın bize verdiği haklar ve demokratik düzen içinde direnme hakkımızı kullanacağız. Hükümetin bu görüşü Anayasadaki mülkiyet hakkına bir tecavüzdür. Toprak refor-

mundaki mülkiyet hakkından bahsedilir de burada neden haktan bahsedilmez? Sağlık Bakanı sağlık tesislerinin bir keşmekeşlik içinde bulunduğunu belirttiler, o halde bizler de neden bu keşmekeşliğin içinde sokulmak isteniyoruz? Biz 3 milyarlık bir tesis istemiyoruz, kendi teşkilâtımızdan memnunuz, varsa aksaklıkların giderilmesi mümkündür. Bir ihtilâfa düşmemek için şimdiden söylüyoruz plândan çıkarın. Aksi halde çok üzücü olaylar çıkacaktır.»

Türkaydan sonra konuşan DYF-İŞ Başkanı Şerafettin Akova da Sağlık Bakanlığının gerçek ödevinin sağlık hizmetlerini vatandaşa vermek olduğunu belirtti ve Bakanlığın kaç kişiye bir yatak ve doktor düşeceğini hesap ettikten sonra böyle bir çalışmaya girmesi gerektiğini söyledi.

Daha sonra Metal-İş Federasyonu Başkanı ve A. P. İstanbul Milletvekili Kaya Özdemiroğlu söz aldı. Plânlama uzmanının ileri sürdüğü fikirlere katılmadığı-

Cumhurbaşkanına çekilen telgraf

Sayın Cumhurbaşkanımız,

İkinci Beş Yıllık Kalkınma plânının görüldüğü şu sırada, Sağlık Bakanlığının, Plân tasarısında da yer almış, Anayasa, sosyal adalet ve her türlü hakkaniyet ilkelerine aykırı bir tutumunu size duyurmayı ve müdahalenizi istemeyi faydalı bulduk.

Sayın Cumhurbaşkanımız,

Malûmunuz olduğu üzere, Devlet, yurttaş sağlığının korunması ve tıbbî bakımdan tedavilerinin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla görevlidir. Her Türk yurttaşı, devlete karşı olan vergi ödeme görevini yerine getirirken, sağlık hizmetlerinin görülmesi için gerekli masraflara, kazancı ölçüsünde bir katkıda bulunuyor demektir.

Devletin yurttaşlara karşı olan tıbbî bakım ve tedavilerinin sağlanması mükellefiyetinden faydalanmak, yurttaş olarak işçilerin en tabii hakkı olmaktadır. İşçiler ödedikleri vergilerle, devletin bu görevini yerine getirmesine yardımcı da olmaktadır. Buna rağmen, işçiler, devletin bu görevinden yararlanamamaktadırlar. Devlete ödedikleri vergiye ilâveten maaşlarının % 8 ine yakın kısmını prim olarak Sosyal Sigortalar Kurumuna veren işçiler, kendileri ve ailelerinin tıbbî bakımlarını kendileri sağlamaktadırlar. Bu suretle, Devlet sayıları milyonları bulan işçi ve işçi ailelerine bakmak külfetinden kurtulmakta, işçilerden aldığı vergilerin sağlık hizmetlerine düşen kısmını da işçiler dışındaki yurttaşlar için kullanabilmektedirler.

Bir başka şekilde ifade etmek gerekirse,

işçiler, hem devlete vergi, hem de Sosyal Sigortalar Kurumuna prim ödeyerek, tıbbî bakımlarını sağlamaktadırlar. Bu suretle işçi ve işçi ailelerinin tıbbî bakımı, diğer yurttaşlardan farklı olarak, iki defa vergi ödenmesi ile sağlanmaktadır.

İşçilerin ve ailelerinin tıbbî bakımını sağlayan Sosyal Sigortalar Kurumuna devletin hiçbir katkısı olmamaktadır. Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık tesisleri tamamen işçi parası ile kurulmuştur.

Durum bu merkezde iken, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı işçilere ait sağlık tesislerine el koymak istemektedir. Maalesef bu görüş İkinci Beş Yıllık Plânda da yer almış bulunuyor.

Sayın Cumhurbaşkanımız,

Ortada çok açık bir haksızlık mevcuttur. «Eşit mükellefiyet-eşit hizmet» prensibi ihlâl edilmekte, işçiler, sağlık hizmetleri için vergilerine ilâveten bir de prim ödemekte ve fakat buna karşı, tıbbî bakım için sadece vergi ödeyen diğer yurttaşlarla aynı tıbbî bakım şartlarına tâbi tutulmakta, bu suretle iki misli mükellefiyet altına sokulmak istenmektedirler.

Bütün kalkınma yükünü omuzlarına almış, her fırsatta çalışkanlığı övülen, yurtseverliğinden sitayişle bahsedilen, devlete karşı bütün görevlerini seve seve yerine getiren işçilere, diğer yurttaşlardan daha ağır bir mükellefiyet yüklenip, buna mukabil aynı hizmetin yapılması makul karşılanabilir, hakkaniyet prensipleri ile bağdaştırılabilir mi?

nı belirterek konuşmasına başlayan Özdemiroğlu, «Türk işçileri devlete vergi vermede birinci sırayı işgal etmektedirler, buna rağmen işçinin parası ile kurulan tesislere el uzatılırsa bu mülkiyet hakkında tecavüzden başka bir şey değildir» dedi. Meclis ve Senato'da böyle bir kanunun çıkmasının güç olduğunu ifade ettikten sonra, «Bugün boş olan yataklardan bahsetmektedirler. Yakında işçinin eş ve çocuklarının da yurt çapında bakılmasına başlandıktan sonra boş

yatak kalmayacaktır. Sosyal adalet, başkalarının elinden mülkiyet hakkı alınarak gerçekleştirilemez. Bu görüşün karşısına çıkacağız. Türkiye'yi bir hapishaneler ülkesi haline getiremezsiniz. Bu meseleyi burada veya Meclis'te çözümlemeye mecburuz. Türk işçisi anarşist hareketleri niçine itilmemelidir. Samimi görüşümüz budur» diyerek konuşmasını bitirdi.

Bu arada yeniden söz alan Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, konunun kabine de yeniden

her görüşülmesi teklifinde bulundu, her il'den binlerce telgraf ve mektubun gönderileceğini, mitingler tertip edileceğini söyledi ve Bakanın konuşmasındaki bir cümlesine değinerek «Köylü gaz parasını veremez durumdayken prim alacağınızı söylüyorsunuz. Köylüden prim alamazsınız. Sendikacılar beni miting yapmağa zorluyor, eğer yapmadımsa sizlerin bu konuda bana inanacağınızı sandığımdandır» dedi.

Bu konuda son olarak Ulaştırma Bakanı Saadettin Bilgiç ko-

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı Parlâmentoya intikal etmeden önce Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın başkanlığında Çankaya'da bir toplantı yapılmış ve Plân görüşülmüştür.

Başbakan Süleyman Demirel, ilgili Bakanlar ve Plânlama Teşkilâtı üyelerinin de hazır bulunduğu

toplantı sırasında, TÜRK-İŞ, Sosyal Sigortalar Kurumu Sağlık tesislerinin Sağlık Bakanlığına devrini öngören plânın değiştirilmesi ve bu konuda Hükümet üyelerinin tutumunu belirten bir yıldırım telgrafı Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a göndermiştir.

İşin bir başka yönü de, devletin, hiçbir katkıda bulunmadığı, tamamen işçi parasıyla kurulmuş, Sosyal Sigortalar Kurumunun mülkiyetindeki sağlık tesislerine Sağlık Bakanlığının el uzatmak arzusudur. Bu tutumun Anayasa teminatı altındaki mülkiyet hakkına bir tecavüz niteliği taşıdığı ortadadır.

Sayın Sağlık Bakanı, kendi bakanlığına ait sağlık tesislerinde yaptığı teftişler sonucu verdiği demeçlerde, bu tesislerin yurttaş hizmetini göremeyecek bir düzensizlik içinde olduğunu açıklamıştır. Düzenli bir çalışma içinde işçi ve işçi ailelerine hizmet eden Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık tesisleri, Sağlık Bakanlığına devredilirse, bu bakanlığın, Bakan tarafından da kabul edilen düzensizliği ve dağınıklığı içinde eriyip, gidecektir.

Sayın Cumhurbaşkanımız,

Hakkaniyet ve sosyal adalet ilkelerine uyulmak, Anayasa teminatı altındaki mülkiyet hakkı zedelenmemek isteniyorsa, işçi ve işçi ailelerinin tıbbi bakım imkânlarına tecavüz edilmek istenmiyorsa, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, işçi parasıyla kurulmuş Sosyal Sigortalar Kurumu tesislerine el koymak arzusundan vazgeçmelidir. Eğer, Sağlık Bakanlığı bu tasarrufunu mutlaka yapmak arzusunda ısrarlı ise, Devletin, bu sağlık tesislerine el

koyarken, işçinin bu tesisler için bugüne kadar ödediği primleri iade etmesi, ya da en az aynı miktar katkıda bulunması gerekir. Bundan sonra da, işçiler diğer yurttaşlarla aynı tıbbi bakım imkânında olacakları için, diğer yurttaşlardan fazla bir ödeme yapmamaları, yani ücretlerinden % 8 prim kesilmemesi gerekir.

Sayın Cumhurbaşkanımız,

İşçiler, sağlık tesislerinin ellerinden alındığını düşünmenin büyük ve derin huzursuzluğu içinde, bu tutumu çok bariz bir haksızlık örneği, kendi haklarına karşı girilmiş bir tecavüz saymaktadırlar.

Devletimizin başı olarak, işçilerin bu açık haksızlıkla karşı karşıya bırakılmasına müsaade etmeyeceğinize eminiz.

Bugüne kadar bütün davranışlarınızda Anayasa'nın ve hakkaniyet ilkelerinin hakim olduğunu gözönüne alarak, bu müracaatımızın Türk İşçilerini yeniden gönül huzuruna kavuşturacak şekilde sonuçlanacağına inanıyoruz.

Türk İşçilerinin en büyük temsilcisi olarak, bütün Türk İşçilerinin, en derin saygı ve bağlılıklarını iletmeyi şerefli bir görev sayıyoruz.

Seyfi Demirsoy
Başkan

Saygılarımızla
Halil Tunç
Genel Sekreter

nuştı ve sağlık tesislerinin bir gasp havası içinde alınacağı intibaanın uyandırıldığını, hükümetin böyle bir maksadı olmadığını, gerçeğin sosyal hizmetleri va-

tandaşa eşit şekilde vermek olduğunu söyledi, «hukuk devletinde ihkaki hak yoktur» dedi ve işçilerin tatmin edilerek uygulanacağını açıkladı.

Demirsoy yine söz alarak şöyle dedi: «Bu konuyu enine boyuna inceledik. Siyasi partiniz haksızlıklar karşısında mitingler yapmadı mı? Biz de haksızlığa

Niçin olmaz

Anayasamız da izin vermiyor...

İşçi parasıyla kurulmuş, Sosyal Sigortalar Hastahanelerinin Sağlık Bakanlığına ya da ayrı bir kuruluşa devri, nasıl bir isim altında olursa olsun mülkiyet hakkına açık bir bir tecavüz teşkil edecektir.

Sağlık Bakanlığı, bulduğu bir formülle, Sosyal Sigortalar Kurumu tesislerine el konulmasının «mülkiyet hakkına tecavüz olamayacağı» iddiasını ileri sürmektedir. Bakanlığa göre, tesislerin mülkiyet hakkı Sosyal Sigortalar Kurumundan alınmayacak, sadece bu tesisler üzerindeki tasarruf hakkına el konulacaktır.

Bu görüşe göre, Sosyal Sigortalar Kurumunun mülkiyet hakkı, mülkiyetindeki tesisler üzerindeki bütün tasarruf hakkı elinden alındığı için kâğıt üstünde kalmaktan öteye gitmeyecektir. Malikin hakları rızası hilâfına, zorla elinden alınmış, fakat kendisinin mülkiyet hakkına sahip olduğu iddia edilmektedir. Bir hukuk devletinde böyle bir görüşün, tatbik mevkiine konulması bir yana, ileri sürülmesi dahi itibar kırıcı olacaktır.

Sağlık Bakanlığı tedavi müesseselerini idare etmek için kurulacak teşkilâtta, Sosyal Sigortalar temsilcisinin de bulunacağını söylemektedir. Tatbikatta bu da hiçbirşey ifade etmeyecektir. Sağlık Bakanlığı kendi temsilcilerinin sayısı itibariyle, daima bu kuruluş üzerinde istediği hakimiyeti kuracak ve istediği tasarrufla bulunacaktır.

Görülüyor ki, ne «mülkiyet hakkının gene Sosyal Sigortalar Kurumunda olması», ne de «Kurumun, kurulacak Tedavi Müesseselerini Yönetecek kuruluştaki temsilci bulundurması», mülkiyet hakkının yok edilmesini önleyemeyecektir.

Hukukun umumi prensibi olan «malikin rızasının alınması» şartı yerine getirilmeden, Sosyal Sigortalar Kurumu tesislerine el konulması ancak, Anayasamızın 38 ve 39 ncü maddelerine dayanılarak mümkün olabilecektir.

Anayasanın Kamulaştırma ve Devletleştirme ile ilgili 38 ve 39 ncü maddeleri şöyledir :

MADDE 38 : KAMULAŞTIRMA

Devlet ve Kamu Tüzel Kişileri, Kamu Yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartı ile, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların, kanunda gösterilen esas ve usullere göre, tamamını veya bir kısmını kamuşlaştırmaya veya bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir.

MADDE 39 : DEVLETLEŞTİRME

Kamu hizmeti nitelliği taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılığı kanunda gösterilen şekilde ödenmek şartı ile devletleştirilebilir. Kanunun taksit ile ödeme-yi öngördüğü hallerde ödeme süresi 10 yılı aşamaz ve taksitler eşit olarak ödenir. Bu taksitler, kanunla gösterilen faiz haddine bağlanır.

Sosyal Sigortalar Kurumu tesislerine el konulacağı zaman, eğer Hukuk Devleti ilkelelerinden fedakârlık edilmeyecekse, Anayasanın öngördüğü şartları uygulamaktan başka hiçbir yol yoktur.

Öte yandan, 224 sayılı «Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi» hakkındaki kanuna dayanılarak, Sosyal Sigortalar Kurumu tesislerine el koyma yoluna gidilecekse, ortaya bir başka durum çıkacaktır.

224 Sayılı Kanun, Türkiye'deki bütün sağlık hizmetlerinin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından yürütülmesini öngörmüştür. Ancak, 224 sayılı Kanundan sonra çıkan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu da 123 ncü maddesinde, Kuruma Sağlık tesisleri yetkisini vermiştir. Kanundan daha sonra çıktığı ve Sosyal Sigortalar Kurumuna sağlık tesisi kurma yetkisi verdiği için Yasama Organı, sonradan çıkardığı kanunla, Sosyal Sigortalar Kurumuna bir hak tanımış bulunmaktadır.

uğrarsak yapacağız. Sosyal Sigortalar Kurumunda devletin tek bir kuruşu yoktur. Özel hastahaneler kurulsun deniyor. Sigorta hastahanelerinin özel hastahanelerden farkı var mıdır? Biz Sigorta hastahanelerini kendi evimiz gibi görüyoruz ve rahat rahat giriyoruz. Bu konunun Bakanlar Kurulunda yeniden görüşülmesini teklif ediyorum. Takdir sizindir.»

MÜCADELE BAŞLIYOR

...Ve mücadele başlamıştı. Bakanlar - Sendikacılar toplantısının ikinci günlük toplantısı sona ererken Türk - İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Bakanlara yeni bir uyarı daha bulundu:

«Dünkü görüşmelerden tatmin olmadık. Yakında Sağlık Bakanının seçim bölgesi olan Kayseri'de muhteşem bir miting yapacağız ve bu mitingler devam edecektir, bildiririz» dedi.

Bir gün sonra Bakanlar - Sendikacılar toplantısı ortak bildirisi yayınlandı ve görüşülen konular kamuoyuna açıklandı.

Şimdi mücadele başlıyordu ve Türk işçisi direneceğini ilân ediyordu...

İki gün devam eden Bakanlar - Sendikacılar toplantısında işçi sorunları ele alınmış ve Bakanlarla Sendikacılar görüşlerini belirtmişlerdir. İşçi liderleri, uzun süreden beri çözümü beklenen konuların bir an evvel sonuçlandırılmasını istemişler ve zaman zaman sert fakat gerçekçi konuşmuşlardır.

Bakanlar - Sendikacılar toplantısı yapıldı...

31 Mayıs günü başlayan ancak «Sosyalizasyon ve Sigorta hastahanelerinin Sağlık Bakanlığına devri» konu-

sundaki birinci maddenin uzun sürmesi yüzünden bitirilemeyen Bakanlar-Sendikacılar toplantısına 1 Haziran'da da devam edildi ve diğer 7 konu üzerinde sendika liderleri ve bakanlar görüşlerini açıkladılar.

(Birinci madde üzerindeki bilgi diğer sütunlarımızda geniş şekilde yer almış bulunmaktadır.)

SAAT 10.30

GELEN ÜÇ BAKAN...

Toplantı saat 10 da başlayacaktı, fakat 10.30 da toplantı salonuna sadece üç Bakanın girdiği görüldü: Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, Bayındırlık Bakanı Orhan Alp, Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihat Kürşat...

Toplantıyı açan Çalışma Bakanı, diğer Bakan arkadaşlarının bazı işleri yüzünden geç geleceklerini söyledi ve gündem maddelerinde sıranın takip edilmemesini istedi, Ancak Sendika liderlerine Başkanlık eden Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Bakanların özel sektör ile yaptıkları

Niçin olmaz

Açık bir tecavüz...

Bugüne kadar, bütün Sağlık Bakanlarının aksini söylemiş ve kesin olarak «Sosyal Sigortalar Kurumu Sağlık Tesislerine Devletin el koyma ya da herhangi bir şekilde tasarrufla bulunma niyetinde olmadığını» açıklamış olmalarına rağmen, konu tekrar ortaya çıkarılmaktadır.

İşçiler, sağlık tesislerinin ellerinden alınacağını düşünmenin büyük ve derin huzursuzluğu içinde, bu tutumu çok bariz bir haksızlık örneği, kendi haklarına karşı girişilmiş açık bir tecavüz saymaktadırlar.

Plânda bu haksızlığa yer verilmiş olması, plânın gerçekleştirilmesinde en büyük yükü yüklenmiş olan işçilerin, Plâna güvenini kaybettirecektir. Oysa, bir plânın başarıya ulaşmasının ilk şartı bu ise plânın başarıya ulaşma şansını büyük ölçüde kaybettirecektir.

toplantılarda Şeker Şirketi önün de Bakan arabalarından geçilmediğini hatırlatarak, sendikacıların toplantılarının adeta önemsenmediğine işaret etti.

TATİL KÖYLERİ TESİSLERİ

Hükümet programında bulunan tatil köyleri tesislerinin durumu, turizm çalışmaları ve turizm eğitimi konusunda TOLEYİS Sendikası Başkanı İsmail Aras söz aldı. Türkiye'nin turizm yönünden Batı ülkelerinden daha zengin bir yer olduğuna işaret ettikten sonra şöyle dedi: «Turizm endüstrisinden istenildiği kadar yararlanamıyoruz. Turistlerin gelmesi için sosyal turizm davası ele alınmalıdır. Bu müesseseler bizde henüz kurulmuş değildir. Turizmin gelişmesi için tatil köylerinin kurulması, lüks turizm yatırımlarından kaçınılması gerekir. Bunun yanısıra eğitim konusu da önemle üzerinde durulmasını gerektiren bir hal almıştır. Bizde Millî Eğitim Bakanlığı ve Turizm Bakanlığı ayrı ayrı çalışmaktadırlar. Turizm konusunda bu iki Bakanlığın ortaklaşa çalışmaları gerekir. Temel eğitimin kaçınılmaz bir gerçek olduğunu, batı ülkelerindeki örneklerinden görmekteyiz. İç ve dış turistlerin barınmaları için yatak adetlerinin artırılmasına taraftarız.»

KÜRŞAT KONUŞUYOR

Bu konuyu Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihat Kürşat cevaplandırdı. Hükümetin işbaşına gel

diği günden itibaren turizm konusundaki çalışmaları özetleyerek 13.500 civarında olan yatak adedinin 1-1,5 yıl içinde 9000 ilavesi ile 22.500'e çıkarıldığını, tesislerin yine de ihtiyaca cevap vermediğini, ancak çalışma temposunun yakın bir gelecekte daha da hızlandırılarak istenilen seviyeye ulaşılacağını ifade etti ve şöyle dedi: «Bu yıl 600 bin turisti karşılayabilecek durumdayız. Bakanlığın görüşü, lüks yatırım yapmamaktır, ancak lüks yatırım yapanlara ruhsatları verilmekte fakat kredi açılmamaktadır. İşçinin, esnafın ve memurun yıllık izinlerini geçirebilecekleri kamu kampları kurma gayreti içindeyiz. Turizm Bankasında kurulacak (tatil kasası) ile dar imkanlara sahip olan vatandaşlar yüzde 20 tenzilatla tatil kuponları alacaklar, daha sonra yüzde 50'ye varacak bir tenzilatla da kamu kamplarından yararlanacaklardır. Turizm personelinin eğitimi konusunda Millî Eğitim Bakanlığı ile anlaşmazlığımız vardır. Ancak biz bu yıl 5000 işçiyi kısa ve uzun süreli eğitime tabi tutacağız. Program hazırlanmış ve tatbika konmuştur. Bugünkü program bugüne kadar yapılanların 5-6 mislidir.»

Daha sonra yine söz alan İsmail Aras eğitim konusuna önem verilmesi temennisinde bulundu, Bakan da bu temenniye iştirak ettikten sonra, İkinci Beş yıllık Kalkınma planında 2 milyar 600

milyon liralık yatırım yapılacağını sözlerine ekledi.

YARGI ORGANLARI KARARLARININ UYGULANMAYIŞI

Bu madde üzerinde Sağlık-İş Sendikası Genel Sekreteri Başoğlu konuştu ve toplantıya geçen Sağlık Bakanı Vedat Ali Özkan cevap verdi. Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, bu konu etrafında Sağlık Bakanının bilgisi olabilecek bir süre doldurmadığını, Türkiye'de kesinleşmiş yargı kararlarının uygulanmayışından ızdırap duyulduğunu belirterek sözü Mustafa Başoğluna verdi.

Sağlık Bakanlığının, müteferrik müstahdemlerin sendikaya üye olmamaları üzerindeki gayretlerinden bahsederek konuşmasına başlayan Başoğlu, Bakanlığın 5018 sayılı kanun gereğince bu personeli işçi saymadığını, ancak 274 sayılı kanunla bu işçilerin sendikalaştıklarını, biriken aidatlarının ödenmediğini, bu konudaki mahkeme kararlarına rağmen Bakanlığın direndiğini ifade etti ve «Ortada hiç bir pürüz yokken bu personelin sendikalara giremeyecekleri hususundaki direnmeyi anlamağa imkan yoktur. Yargı organlarının kararları ortadadır ve mutlaka uygulamanın yapılmasını istiyoruz» dedikten sonra mi saller verdi, Bakanlıkla yapılan yazışmaları açıkladı. Tez-Büro-İş Sendikası Genel Başkanı Tahir Gerek de aynı konuda bilgi

verdi. Bu arada Halil Tunç söz alarak şöyle dedi:

«Yargı organları kararlarının uygulanmaması ne netice verecektir? Ayda 220 lira alıp günde 14 saat çalışanlara haklarını vermeyip ücretlerinin 300 liraya çıkarılmasını çok görenler, ne kadar teftiş yaparlarsa yapsınlar bu insanlardan ne gibi bir hizmet beklemektedirler? Önce Yargı organları kararlarının uygulanması, hizmet edenlere haklarının verilmesi, sonra da hizmet beklenmesi gerekir. Bu konu iki yıllık konudur. Tahammülümüz kalmamıştır. Kesin vaad bekliyoruz.»

VEDAT ALİ ÖZKAN'IN KONUŞMASI

Bakanlığı uzun süredir meşgul eden bu konu etrafında bilgi verip bugüne kadarki safahatı açıklayan Bakan, bloke edilen paraların iade edilmesi için Maliye Bakanlığının zorlanacağını söyledi, güç şartlar içinde çalışmakta olan personelin durumu ile yakından ilgileneceğini ve sendikacıların da fikrini alacağını belirtti.

Daha sonra söz alan Halil Tunç, Yargı organları ile idare arasında çelişme olduğuna değindi ve «Maliye Bakanlığı Yargı organlarının kararlarını tefsire yetkili değildir. Sağlık işçileri sokağa dökülürse bu bir ızdırabın neticesi olacaktır ve Türkiye'yi kararlık göstermek isteyenlerin tutumundan doğacaktır.» dedi.

440 SAYILI KANUN VE TÜZÜĞÜNÜN AKSAK VE NOKSANLIKLARI

Bu madde üzerinde kısa bir konuşma yapan Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, 10 bin işçi çalıştırılan yerlerde işçinin yönetime katılmasını istemenin, yönetime katılmaması demek olduğunu ve zevahiri kurtarma yönünden 10 bin rakkamının konduğunu ifade etti, bir çok müesseselerde de tatbik edilmediğini açıkladı.

Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, işyerlerinde işçinin yönetime katılmasını sağlamanın bir hükümet görüşü olduğunu, 16 işyerinde uygulanması gerektiğini ancak 7 yerde uygulandığını ve Bakanlığının bu konudaki çalışmalarını hızlandırdığını ve bunun tatbikinin zorunluğuna inandığını söyledi.

ASKERİ TEKAÜT VE MUAVENET SANDIKLARININ SİGORTA İLE BİRLEŞTİRİLMESİ

Bu hususun sürüncemede kaldığını belirten Halil Tunç, «konu hangi safhadadır? Bize düşen görev var mıdır?» dedi, cevap veren Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem de Belçikadan döndükten sonra Bakanlar Kurulu toplantısında görüşüldüğünü ve neticeye bağlandığını, bir formül bulunarak genel bütçeye sokulduğunu açıkladı. DYF-İŞ Federasyonu

Başkanı Şerafettin Akova da bu dönemde çıkarılması gerektiğini ve 20 bin dul, yetim ve emeklinin bunu beklediğini söyledi.

VERGİ İNDİRİMİNİN UYGULANMASI

Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, bu konuda bir şey söylemeyeceğini ve söylenecek şeyin Bakanlardan gelmesi gerektiğini ifade etti, Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem kısa açıklamasında, sendika liderleri ile toplantı yaptığını ve Haziran ayı içinde çıkarılacak bir kararname ile işçilerin geçim hadlerinin genişletilerek vergi indiriminden yararlanacaklarını söyledi.

TÜRKİYEDE İMAL EDİLEN MALZEMENİN İTHALİNİN DURDURULMASI

Besin-İş Sendikası Başkanı Demirhan Tuncay bu konuda durarak, Türkiye'de imal edilmekte olan malzemenin ithalinin yapılmaması gerektiğini ve bunun yerli sanayi teşvik ve koruma olduğunu belirttiikten sonra, canlı hayvan ihracının durdurulması ile hudutlarda kaçakçılığın önlenmesine çalışılmasını istedi.

Turizm ve Tanıtma Bakanı Ni hat Kürşat, yerli sanayinin himaye edileceğini ancak bazı müesseselerin bulundurmağa mecbur oldukları malların ithal edilmesi ne gideceğini, Türkiye'de porse-

len sanayiinin istenildiği seviyeye ulaşmadığını, döviz talebinde bulunanların mal ithal edip bunları piyasaya sürmediklerini ve tespit edilen 28 firmadan 6'sının suçlu görülerek cezalandırıldığını söyledi. Bu konuda tamamlayıcı bilgi veren Gümrük ve Tekel Bakanı İbrahim Tekin de yerli sanayiinin korunması anlayışı içinde monopol tesis edilerek fiat artışlarına gidilmesine izin verilmiyeceğini, hayvan kaçakçılığı konusunda da tedbirler alındığını, ev-

velce hudutlarda yakalanan hayvanların orada satıldığını şimdi alınan bir kararla bunların Et ve Balık Kurumuna verileceğini belirtti.

Tarım Bakanı Bahri Dağdaş ise traktör ithalinin yapılacağını ve yakında bunun montaj sanayiinden çıkarılmasına çalışıldığını o takdirde bu konunun ele alınacağını söyledi.

GREVLERDE DEVLET KUVVETLERİNİN TUTUM VE DAVRANIŞLARI

Genel-İş Sendikası Başkanı Abdullah Baştürk, evvelki toplanılarda da bu konunun görüşüldüğünü, ancak hızla gelişmekte olan olaylar karşısında yeniden ele alındığını belirtti ve şöyle dedi «Devlet kuvvetleri grevçilerin karşısındadır. Grev kanun yolu ile yapıldığına göre, devlet ve hü kümet kuvvetleri sendikaları ne den tedirgin etmektedirler? Bunun müşahhas örneklerini bugün Manisa'da görmekteyiz. İlgililere müracaat ediyor ancak netice a-

Bakanlar - Sendikacılar

Bakanlarla sendikacılar arasındaki mutad toplantılardan sonuncusu, 31 Mayıs ve 1 Haziran 1967 günlerinde Ankara'da yapılmıştır.

Toplantı ile ilgili olarak, taraflar, aşağıdaki hususların kamuoyuna duyurulmasını faydalı görmüşlerdir.

1- Üzerinde hassasiyetle durulan konulardan biri olan «vergi indirimi» hakkında bilgi veren Çalışma Bakanı, Hükümetin Haziran ayı içinde bir kararname çıkararak, işçilerin geçim hadlerinin genişletileceğini açıklamıştır. Hükümetin bu kararı, sendikacılar tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

2- Sendikacılar, grevlerde Devlet Kuvvetlerinin kanunlara aykırı, grev hakkını zedeleyici tutumu üzerinde durmuşlar, durumu, örnekler vererek, Bakanlara açıklamışlardır.

Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, emniyet kuvvetlerinin kanunların uygulanmasını sağlamakla görevli olduğunu belirtmiş, ortaya çıkan aksaklıkların, kanunların henüz tam olarak bilinmemesinden, bu konuda zabıta kuvvetlerinin eğitiminin eksik olmasından ileri geldiğini söylemiş ve İçişleri Bakanlığının zabıta kuvvetlerinin eğitimine önem verdiğini açıklamıştır.

Çalışma Bakanı, Kanunların tam olarak uygulanması ve kanun teminatı altındaki hakların tam olarak kullanılmasının sağlanmasında Hükümetin kararlı olduğunu da belirtmiştir.

3- Sendika temsilcileri, yerli sanayiinin korunması için Türkiyede imal edilen malzemenin ithal edilmemesi gerektiğini belirtmiş, et fi-

yatlarının artmaması için canlı hayvan ihracaatının durdurulmasını sınırlarda kaçakçılığı önleyici tedbirlerin arttırılmasını istemişlerdir.

Bu konuda, Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihad Kürşat, Tekel Bakanı İbrahim Tekin ve Tarım Bakanı Bahri Dağdaş bilgi vererek, Hükümetin yerli sanayiinin korunması için gerekli her tedbiri almak kararında olduğunu, ithalatta görülen ve özellikle porselen ithalatında son günlerde ortaya çıkan yolsuzlukların üzerinde hassasiyetle durulduğunu belirtmişler, yerli sanayi korunurken, monopoller tesisleriyle, fiyat artışları yapılmasının da karşısında olduklarını, sınırlarda, özellikle hayvan kaçakçılığının önlenmesi için alınan yeni tedbirlerin çok kısa bir süre içinde uygulanmaya başlanacağını açıklamışlardır.

Tarım Bakanı Bahri Dağdaş, yurdumuzda traktör sanayiinin korunması için çalışıldığını, traktör imalatının montaj suretiyle olmaktan kurtarılarak, tamamen yerli imalat haline sokulacağını belirtmiştir.

Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, Hükümetin politikasını şu sözlerle açıklamıştır: «Ne müstahsili korumak için müstahsili ezdirmek, ne de müstahsili korumak için müstahsili ezdirmek...»

4- İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Müesseselerinde işçinin yönetime katılımı konusunda uygulamada görülen aksaklıklar gözden geçirilmiş ve bu tatbikat kapsamının istenilen seviyede olmadığında Bakanlar ve Sendikacılar görüş birliğine varmışlardır. Çalışma Bakanı, işçinin yönetime katılması için, «işyerinde onbin

lamıyoruz. Polisle karşı karşıya kalıyoruz ve anası yaratılıyor. Hükümet ve devlet kuvvetleri zaafa düşmektedirler. Bu konuda hükümetin Vali ve emniyet müdürlerini ikaz ederek bir taraf değil, bitaraf hareket etmelerini istiyoruz.»

Baştürk'e cevap veren Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, konunun İçişleri Bakanlığını ilgilendirdiğini, ancak kendisinin çalışmalarında bulunduğunu, anlaşmazlıkların ve üzücü olayların vazife bil-

memekten ileri geldiğini belirterek, 275 sayılı kanunda yapılacak değişikliklerle bu meselenin ele alınmakta olduğunu söyledi ve grev konusunda zabıta kuvvetlerinin eğitiminin şart olduğunu ifade etti.

Daha sonra konuşan Yol-İş Federasyonu Başkanı Halit Mısırlıoğlu da Çanakkalede de zabıta kuvvetlerinin üzücü olaylar doğurduğunu söyledi, tedbir alınmasını ve çekilmiş resimleri Bakanlara vererek ilgilenmesini istedi.

Mısırlıoğlu ücret alamayan Y.S.E. mensuplarına da değinerek Çalışma Bakanının gerekli ilgiyi göstermesini sözlerine ekledi.

Böylece gündemin 8 maddesi de görüşülmüş, ancak sendikacılar tatmini olmamışlardı. Ve bu tatminsizlik Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un şu sözleri ile de belirtiliyordu «Yakında Sağlık Bakanının seçim bölgesi olan Kayseride muhteşem bir miting yapacağız ve bu mitingler devam edecektir, bildiririz...»

Ortak bildirisi...

işçi çalıştırılması» şartının uygulamayı aksattığını belirtmiş, kanunun daha dokuz işyerinde uygulanması için çalışmalar yapıldığını söylemiştir.

5- Bazı kuruluşların tekaüt ve muavenet sandıklarının Sosyal Sigortalar Kurumu ile birleştirilmesi konusunda yapılan çalışmalar hakkında bilgi isteyen sendikacılar, bazı müesseselerde ve bu arada özellikle Devlet Demiryollarında emeklilerin müşkül durumunda olduğunu, bunların maaşlarını almalarının tehlikeye düştüğünü belirtmişlerdir.

Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem Hükümetin konunun üzerinde hassasiyetle durduğunu, tasarının çok yakın bir süre içinde Meclis'e sevk edileceğini açıklamıştır.

6- Özellikle Sağlık Bakanlığında çalışan işçilerin, yargı organları kararlarına rağmen, halâ sendikalara girmemelerinin engellendiği sendikacılar tarafından belirtilmiş, sağlık personelinin çalışma şartları hakkında bilgi verilmiştir.

Sağlık Bakanı Vedat Ali Özkan, sağlık personelinin çok güç şartlar altında çalıştığını yakından bildiğini belirterek, bu personelin durumunun düzeltilmesi için gerekli her tedbiri almak kararında olduğunu ve bu işçiler hakkındaki yargı organları kararlarının uygulanacağını söylemiştir.

7- İç ve dış turizmin geliştirilmesi üzerinde sendikacıların talepleri, Turizm ve Tanıtılmış, bakan, turizm sanayiinde kaydedilen geli-

me Bakanı Nihat Kürşat tarafından cevaplandırma ve yapılması düşünülen işler hakkında bilgi vermiştir.

8- Sağlık hizmetlerinin tek elde yürütülmesi ve dolayısıyla Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık tesislerinin Sağlık Bakanlığına devredilmesi konusu üzerinde önemle durulan mesele olmuştur.

Sağlık Bakanı, Sosyal Sigortalar Hastahanelerinin mülkiyeti işçilere ait olmak üzere, Devlete ait hastahaneler, Ordu hastahaneleri ve diğer devlet kuruluşları hastahaneleri ile birlikte bir kuruluşun yönetimine verileceğini, bu suretle, sağlık hizmetlerini daha verimli bir şekilde yürütülmesinin imkân dahiline gireceğini söylemiştir.

Sendikacılar, Sosyal Sigortalar Kurumu hastahanelerinin tamamen işçi parasıyla kurulmuş olduğunu, bu hastahanelere devletin hiçbir katkısı olmadığını belirtmiş, işçinin normal vergisi dışında tıbbi bakım ve tedavisi için bir de prim ödemekte olduğunu açıklayarak, işçilerin büyük bir haksızlıkla karşı karşıya bırakılacağını söylemişlerdir.

Bakanlar bu konuda geniş izahat vermişler, ancak, sendikacılar bu konuda Hükümetle asla aynı görüşü paylaşamayacaklarını belirterek, konunun bir kere daha Hükümet tarafından görüşülmesini istemişlerdir.

Sendikacılar, Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık tesislerinin, kurumun elinden alınması hâlinde, kanunların tanıdığı bütün haklarını kullanacaklarını belirtmişlerdir.

ÜÇ ÜLKEDEN
ÜÇ İŞÇİ AİLESİ

BU SAYIDA
ALMAN
İŞÇİ AİLESİ

“Çatlak yumurtaların tadı aynı, fiatı az!.,

«Çatlak yumurtaların tadı aynı, parası az!...»

Çalıştığı elektrik malzemesi fabrikasından yılda 22 bin 500 lira alan Alfred Heinz ve eşi Hilde, günlük yaşayışlarına hakim olan prensibi bu sözlerle açıklıyorlar...

«Çatlak yumurtaların tadı aynı, parası az!...»

Yıllar yılı yumurtanın çatlak olmayanını görmemiş bulunan Heinz'ler Bavyera'da, Güney Alp'lerin şirin bir kasabasında, Oberdorf'ta, yaşıyorlar...

Baba Heinz 40 yaşlarında, 25 yıllık bir metal işçisi...

Anne Heinz 29 yaşında, fakir bir ailenin 9 çocuğundan en küçüğü...

Ve küçük Heinzler, Rolf ile Dieter...

Hep birlikte mesut, yaşıyorlar.

Hilde, «zengin değiliz, ama yarının yemek parasını nereden bulacağınız diye düşünmüyoruz ya... en küçük saadet, en büyük rahatlık, en büyük zenginlik bu...» diyor.

İkinci Dünya Savaşından, Alfred için geriye kalanlar, Ulm'de babasının bombarduman sırasında ölümü, baba evlerinin yanıp, yıkılması ve Amerikan ordu kamyonlarının tamirâtı ile geçen üzücü esaret günleri...

Kısa zamanda yaratılan «Alman Mucizesi» bugün Alfred Heinz ve ailesini 6 odalı bir ev sahibi yapmış. Geniş bahçelerinin kapısının önünde 1963 model DKW marka arabaları, otomatik dikiş makinası ve televizyon ailenin diğer değerli eşyaları arasında...

Alfred Heinz, BOSCH Elektrik

Tesisâtı ve Malzemesi fabrikasından yılda 22 bin 500 lira kazanıyor.. Bu parayı yetiştiremedikleri ni, artık ailenin günlük şakası haline gelen «çatlak yumurta me-selesini» ortaya atarak ileri sürüyorlar.

Heinzler, Almanya dışında ce-

reyan eden olaylara sırtlarını dönmüşler, disiplinli bir yaşayış içindeler... Günlük hayat şartlarında âni değişimler beklemeyecek, kendilerini âni bir takım ümitlere kaptırmayacak derecede disiplinli, kuruşu kuruşuna hesaplı bir yaşayız...

HEINZLER BİR ARADA — Almanya'da bir elektrik tesisâtı fabrikasında çalışmakta olan Alfred Heinz iki çocuğu ve karısı Hilde ile, Bavyera'da Güney Alp'lerin şirin bir kasabasında, Oberdorf'ta yaşamaktadır. «Alman Mucizesi» Alfred Heinz'i 6 odalı bir ev sahibi yapmıştır (yanda). Resimde Heinz'ler evlerinin bahçesinde.

Alfred Heinz yılda 22 bin 500 lira kazanıyor. Fabrikasında haftada 40 saat çalışılıyor ve yılda 21 gün ücretli izin yapılıyor. Resimde Alfred Heinz evinde gazetesini okurken görülüyor.

Almanya'daki pek çok işçi ailesi gibi Heinz'ler de otomobil sahibi. Alfred Heinz dört yıl önce aldığı otomobilini daha altı yıl kullanabileceğine kani. «İleride daha geniş, daha büyük bir araba almak isterim.» diyor. Resimde Heinz, arabasını tamir ederken.

Orta boylu, geniş omuzlu, mah çup tavırlı Alfred Heinzin yıldardır «hayatta güvendiği iki şey», «iri, nasırlı elleri» ve bugünkü hayatının kurulmasında pek önemli bir rol oynayan «sendikası»...

Baba Heinz yılda 22 bin 500 lirayı, haftada 40 saat çalışarak alıyor. Yıllık izin süresi 21 gün. Yüzde 200'e yükselen fazla mesai ödenekleri, 600 liralık izin ikramiyesi, diğer hak ve menfaatler, Heinz ailesini «yarının yemek parasının nasıl bulunacağı endişesi»nden kurtarmış...

Hilde Heinz, «işçi karısı ekonomik olmayı bilmeli!» diyor ve uzun uzun çektiği sıkıntıları anlatıyor... Hilde yemek ve diğer bazı küçük ev masrafları için ayda 750 lira harcıyor. Bu paraya ailenin giyim masrafları, Alfred'in sigara, kahve parası dahil. İhtiyaçların bir kısmı Heinz'lerin geniş bahçesinden karşılanıyor.

Ailede hemen herkesin giyecekleri, Hilde'nin elinden çıkıyor. Akrabaların, çok kere Baba Heinz'in eski elbiseleri, küçük Rolf ve Dieter için yeni kıyafetler oluyor.

Heinz'ler ittifak halinde, «ailenin en yararlı yatırımı, ane Heinz'e dikiş makinası alınmasıdır» diyorlar. Hilde Heinz 820 liraya aldığı makinasıyla, sadece kocasının, kendisinin ve çocuklarının değil, komşularının da dikişlerini dikiyor, aile bütçesine yardımcı oluyor.

GREVİN GECİKTİRİLMESİ VE DURDURULMASI

1 — Grevin Geciktirilmesi :

275 Sayılı Kanunun 21. nci maddesi «karar verilmiş veya başlamış olan kanunî bir grev, memleket sağlığını veya millî güvenliği bozucu nitelikte ise Bakanlar Kurulu, bu uyuşmazlıkta, grevi bir kararname ile en çok otuz gün süreyle geciktirebilir (1) ve Yüksek Hakem Kurulunun mütlâasını alarak bu mütalâyayı inceledikten sonra, geciktirme süresini en çok altmış gün daha uzatabilir» hükmünü muhtevidir. Görüleceği üzere Bakanlar Kuruluna tanınan yetki ile kararı alınmış veya başlamış olan kanunî bir grevin geciktirilmesi mümkün olabilmektedir. Bu suretle grev karar altına alınmadan, meselâ daha uyuşmazlığın Uzlaştırma Kurulunda görüşülmesi safhasında iken, geciktirme yetkisinin kullanılması önlenmiş olmaktadır.

Ayrıca Kanunun Millet Meclisinde müzakeresi sırasında tasarıda mevcut olan «genel hayatı felce uğratici» ibaresi, bu nitelikteki bir grevin memleket sağlığını veya millî güvenliğini veya her ikisini birden ihlâl edecek mahiyette olacağı gerekçesiyle metinden çıkarılmıştır (2).

Maddenin açık ifadesinden anlaşılacağı üzere kanunî bir grevin geciktirilmesi iki safhada olmaktadır. İlk safhada âzami otuz gün, ikinci safhada bu süre içinde Yüksek Hakem Kurulunun istişari mütalâasını talebetmek şartıyla ilâve olarak altmış gün daha grev durdurulabilecektir. Kanunun müzakeresi sırasında bu konuda iki görüş ileri sürülmüştür. Maddedeki geciktirme yetkisine muhalif olanlar Anayasanın 11. nci maddesine göre temel hak ve hürriyetlerin ancak, kanunla sınırlanabileceğini, kamu yararı, genel ahlâk, kamu dü-

Yazan :

AV. ÜMİT TEOMAN

zeni, sosyal adalet, millî güvenlik gibi sebeplerle de olsa bir hakkın, hürriyetin özüne dokunulamıyacağını ayrıca Anayasanın 47. nci maddesinin ikinci fıkrasında «grev hakkının kullanılmasının» kanunla düzenlenebileceği tabirinin mevcut olduğunu belirterek 21. nci madde ile karar verilmiş bir grevin geciktirilmesi suretiyle Anayasanın 47. nci maddesindeki kullanma hakkının tahdit edildiğini ileri sürmüşlerdir. Bu görüş sahipleri ayrıca Bakanlar Kuruluna tanınan yetkinin kanunun objektif esaslarıyla bağdaşmadığını ve tamamen subjektif bir takdire yer verileceğini belirtmişlerdir.

Buna karşılık Hükümet ve Komisyon adına verilen izahlar (3) Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin Amerika'da da mevcut bulunduğunu, Birleşik Amerika Cumhurbaşkanı grevin 80 gün durdurulması için Mahkemeden bir emir çıkarılmasını daima isteyebileceğini (4), ayrıca İngiltere'de hükümete fevkalâde hal ilânı yetkisinin tanınmış olduğunu (5), Fransa'da hükümetin grev yapılan işyerindeki işçileri muvakkat bir zaman için askere alıp askeri disiplin altında çalıştırma imkânına sahip olduğunu (6), bizde ise Bakanlar Kuruluna tanınan grevi geciktirme yetkisinin keyfi olarak kullanılmasının mümkün olamayacağını, zira böyle bir kararın Danıştayın kazaî mürakabesine tâbî olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Kanaatimizce anılan 21. nci maddenin Anayasanın 47. nci maddesine aykırı düşeceği yolundaki görüşe katılmak mümkün değildir. Öncelikle tesbiti gereken husus Bakanlar Kuruluna tanınan yetki ile grev hakkının özüne dokunulup dokunulmadığının tesbitidir. Anılan yetki ile grev yasak edilmemekte ve grev hakkı ortadan kaldırılmamaktadır. Anayasanın 11. nci maddesinin 1. nci bendi temel hak ve hürriyetlerin kanunla sınırlanabileceği hükmünü muhtevirdir. Bu hüküm Alman Anayasasının 19. ncu maddesinde ve keza 1960 Kore Anayasasının 28. nci maddesinde de mevcuttur. Hak ve hürriyet maddede belirtilen maksatlarla sınırlanabilecek fakat bu istikamette sınırlanırken bile tahrib edilmeyecek, yok edilmeyecektir. İşte özüne dokunmamaktan maksat budur ve Anayasamız bir hakkın sınırlanamıyacağından değil o hakkın özüne dokunulamiyacağından bahsetmektedir. Ayrıca Anayasanın 47. nci maddesinde grev hakkının kullanılmasının kanunla düzenleneceği ve grevin istisnalarının olabileceği yani, bazı hallerde grevin yapılamıyacağı dahi öngörülmektedir. Anayasanın 47. nci maddesinde «grev hakkının istisnaları denilerek» kullanılmadan önce dahi istisnaların olabileceği de kabul edilmektedir. O halde istisnadan daha az bir tahdit olan geciktirmenin Anayasaya aykırı olması düşünülemez. Kaldı ki ortada böyle bir aykırılık olsa idi, Anayasa mahkemesinin bu hükmü iptal etmesi kaçınılmaz bir netice olurdu.

Konunun bir diğer açıdan tetkiki de «kullanılma» deyiminden ne anlaşılması lazım geleceği hususudur. Bir hakkın kullanılması o hakkın başlaması demek değildir. Mühim olan bir hakkın iktisap edilmesi veya istimal edilmesidir. 47. nci maddedeki kullanma aslında hakkın istimalinden başka bir şey değildir. Anayasamız işçileri grev hakkına sahip kılmış ve bu hakkın kullanılmasının kanunla düzenleneceğine işaret etmiştir. Burada geciktirme yetkisi grev hakkını ortadan kaldırmamak ta sadece düzenlemektedir. Ortada mani olma değil geciktirme keyfiyeti mevcuttur ve bu nedenlerle Anayasaya aykırılık mevzu bahis olmaz.

21. nci maddenin 1. nci bendinin ikinci fıkrasına göre Bakanlar Kurulu geciktirme kararını ilân eder etmez, Yüksek Hakem Kurulundan, geciktirilen grevin niteliği hakkında istişarî mütalâa alacak ve bu mütalâayı inceledikten sonra geciktirme süresini en çok altmış gün daha uzatabilecektir. Şimdi burada üzerinde önemle durulacak problem şudur: Grev memleket sağlığına veya millî güvenliği bozucu nitelikte ise geçici olarak durdurulabilecek-

tir. Hangi grevin bu iki nitelikte olduğunu tesbit etmek ise hayli zor bir meseledir. Bakanlar Kurulu durdurma kararını almadan önce Yüksek Hakem Kurulunun istişarî mütalâasını almamakta, re'sen karar verip ondan sonra Kurula müracaat etmektedir. Yüksek Hakem Kurulu aksi mütalâa verse dahi 60 gün daha durdurma kararı uzatılabilmektedir. Yani Yüksek Hakem Kurulu verilen karar üzerinde hiç bir tesir icra edememektedir. Her ne kadar maddede «görülen lüzum üzerine» iş bu karar verilir denmemiş isede tatbikatta Bakanlar Kuruluna geniş bir takdir yetkisinin verilmiş bulunduğu yolundaki görüşe katılmamak da mümkün değildir. Batı memleketlerinde hükümete tamnan müdahale yetkisi takdirin çok ötesinde fevkalâde hal ilânına dayandırılmaktadır. Her ne kadar 21. nci maddenin 2. nci bendinde bahis konusu Bakanlar Kurulu kararı Danıştayın mürakabesine tabi tutularak yürütmenin durdurulması taleplerinin bir hafta içersinde karara bağlanacağı zikredilmekte isede, tatbikatta Danıştayın karar verilen veya uygulanmakta olan bir grevin millî güvenliği bozucu nitelikte olup olmadığını bu karar kısa bir müddet içersinde tetkik edip karara bağlaması her zaman mümkün olmayabilir. Bütün bunlara ilâveten 21. nci maddede kabul edilen sisteme karşı yapılan bir diğer itirazda hükümete tanınan takdir yetkisinin genişliğini bütün açıklığı ile ortaya koymaktadır. Prof. Oğuzman haklı olarak millî güvenliğe aykırı sayılıp doksan güne kadar geciktirilmiş bir grevin gene de yapılması imkân dahilinde kaldığına göre, o zaman millî güvenlik ne olacaktır sualini sormaktadır (Prof. K. Oğuzman Hukukî Yönden Grev ve Lokavt, 1967. Sh. 87) Gerçekten 21. nci maddenin 4. nci bendinde tarafların geciktirme süresi sonunda uzlaşamamaları halinde greve devam edilebileceği hüküm altına alınmıştır. Bu takdirde iki ihtimâl ortaya çıkmaktadır. Millî güvenliğin tehlikede olmasına rağmen grevin devam etmesi veya haddizatında millî güvenlik tehlikede olmamasına rağmen grevin geciktirilmiş bulunması. İtiraf etmek gerekirken bu sual bu güne kadar cevapsız kalmıştır.

Netice olarak tatbikatta verilecek olan geciktirme kararları 21. nci madde ile tanınan yetkinin ne derecede lüzumlu olduğunu ortaya çıkaracaktır.

2 — Mahkemenin Grevi Durdurması :

İşçiye ve işçi teşekkülüne toplu iş sözleşmesi ile sağlanan haklar işveren tarafından ve ya onun teşvik ve tahriki ile bozulursa toplu iş sözleşmesi ile bağlı bulunan işçi teşekkülünün greve karar verme yetkisi mevcuttur. (M. 19/2).

275 sayılı kanunun 19. ncu maddesinin 2. nci bendinde hak uyuşmazlığından dolayı greve gitme hali öngörülmekte ve maddenin beşinci fıkrasında da «greve karar verilmesi halinde, uyuşmazlıkta taraf olanlardan birinin veya Çalışma Bakanlığının esas hakkında dava açılmadan önce veya dâva sırasında başvurusu üzerine, mahkemece hakkaniyet gerektiriyorsa yahut grevin durdurulmasında uyuşmazlığın konusu olan hakların korunması bakımından tehlike olan veyahut önemli bir zararın doğacağı hallerde, grevin durdurulmasına karar verilir» denilerek bu kararın re'sen tebliğiyle birlikte grevin durdurulacağı kabul edilmektedir. (7) Burada 21. nci maddeden farklı bir şekilde mahkeme kararı ile grevin durdurulması bahis konusu olup, yapılan müracaatlar üzerine deliller tesbit edip karar verilecektir. 21. nci maddede ise hükümetin müdahale hakkını kullanması bahis konusudur. Anılan maddeye göre mahkemeye müracaat hakkı uyuşmazlıkta taraf olanlardan birine veya Çalışma Bakanlığına tanınmış olup grevin durdurulması ya esas hakkında dava açılmadan önce veya dâva sırasında talep edilecektir. Görüleceği üzere burada toplu sözleşmede taraf olmamasına rağmen Çalışma Bakanlığına da müracaat hakkı tanınmıştır. Kanunun Millet Meclisi müzakereleri sırasında bu husus tenkid edilmiş, toplu sözleşmenin akid hukukuna tabi olduğu, Çalışma Bakanlığına verilecek böyle bir selâhiyetin hukukî mesnetten uzak olacağı ileri sürülmüştür. (8).

Zannederiz ki burada güdülen maksat, amme nizamını muhafaza etmektedir. Bu suretle taraflardan başka Çalışma Bakanlığına da mahkemeye müracaat etme hakkı tanınmıştır.

Kamu nizamı gerektirdiği takdirde, amme makamlarının mahkemeye müracaat yetkisi bütün hukuk sistemlerinde kabul edilmiştir. Hatta hususi hukuk münasebetlerinde dahi bu yetki tanınmış olup bir hak ihtilâfı zuhurunda bir iş yerinde hem grev ve hemde lokavtın ilân edilmesi daima mümkündür. Taraflar ihtilâfı çekişme yolu ile halletmek isteyebilirler ve bu takdirde zedelener. amme nizamı olacağı için Çalışma Bakanlığına mahkemeye müracaat etme yetkisinin tanınması lâzımdır. Bir an için Çalışma Bakanlığının bu yetkisini kötüye kullandığı düşünülse dahi, müracaat etmek grevi durdurmayacağı ve nihai kararı mahkeme vereceğine göre ortada şüpheyi mucip bir cihette kalmamaktadır.

Müracaat hakkı maddede uyuşmazlıkta taraf olanlardan birine de tanınmaktadır. Hak ihtilâflarında batı memleketlerinin

de uygulanan usul, mahkemeye gitmekten ziyade evvelden toplu iş sözleşmeleriyle tesbit edilmiş olan özel tahkim usulüne müracaat etmektir. Burada bahse konu durdurma talebinin maksat, meselenin esası, davanın sonunda kesin bir hükme bağlanıp, nihai olarak halledilinceye kadar, hak ne tarafta ilk anda görülüyorlarsa bunun zayi olmamasını temin içindir.

Ayrıca 19. ncu maddede hak ihtilâflarında grev ve lokavta gidilebilmesi için bir diğer şart daha aranmaktadır. Bir hak ihtilâfında grev ilân edecek olan taraf karşı tarafa özel hakeme baş vurmak için uyuşmazlığın herhangi bir safhasında yapmış olduğu teklifin altı iş günü içerisinde kabul edilmemesi gerekir. Şüphesiz ki işverenin böyle bir teklifi kabul etmemesi iyi niyetinin delili olarak kabul edilemez. Buna rağmen uyuşmazlığın konusu olan hakların korunması bakımından tehlikeli olan veyahut önemli bir zararın doğacağı anlaşılan hallerde mahkemece grev ve lokavtın durdurulmasına karar verebilir. Mahkeme durdurma talebini mutekip tarafları acele kaydıyla çağırarak ve taraflar gelmese bile altı iş günü içerisinde kararını verecektir. Fakat bu usule tatbikatta riayet edilmediği ve uzun müddet kararın verilmediği de karşılaşılan hadiselerdendir. Mahkemenin altı iş günü içerisinde kararını vermemesi halinde ne olacağı hususu kanunda tasrih edilmemiştir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa göre ihtiyatî tedbir kararının alınmasını müteakip 10 gün içerisinde esas hakkında dava açmak mecburiyeti mevcuttur. 275 sayılı Kanunun 19. ncu maddesi ise bu mecburiyeti ortadan kaldırmaktadır. Zira burada Hukuk Usulündeki ihtiyatî tedbiri karardan ayırmakta ve Anglo Sakson hukukunda mevcut olan (Injunction) «ihtar» müessesesi kabul olunmaktadır. Durdurma kararı ile yapılan şey, mahkemenin hakkaniyet mülâhazalarına istinaden grevi ve lokavtı durdurması ve tarafları özel merci olan kazaî mercilere müracaat etmeye mecbur bırakmasıdır. Zannederizki katî mahiyeti haiz olmadığı halde, katî mahiyette imiş gibi tesirlerini icra edecek olan böyle bir hükmün Anglo Sakson memleketlerindeki tatbikiyle memleketimizdeki tatbikatı her zaman aynı olamayacaktır.

Ayrıca maddede yetkili mahkemenin gösterilmiş olmamasına rağmen 19. ncu maddenin 2. bendinin 4. ncü fıkrası hükmü gereğince, iş yerleri ile ilgili ihtilâflarda, iş davalarına bakmakla görevli mahalli mahkeme, iş kolundaki uyuşmazlıklarda da Yargıtayın iş davalarına

bakan dairesinin görevli mahkeme olarak kabulü zorunludur .

(1). Geciktirme süresi, kararnamenin yayımı tarihinden iki gün sonra başlar. Geciktirme kararı ituz günden daha az bir süre için alınmışsa, bu süre aynı şekilde otuz güne kadar uzatılabilir; bu takdirde, kararnamenin yürürlüğe giriş tarihi yayımı tarihidir.

(2). Tutanak Dergisi, 77. Birleşim, sah. 476.

(3). Tutanak Dergisi, 77. Bileşim, sah. 475

(4). Tarf-Hartley Kanunu, mad. 206-210

(5). «Emergency Power act» Fevkalâde hal ilânı Kanunu.

İngiltere'de 1920 senesinde yürürlüğe giren bu kanun ile, grev esnasında Hükûmete fevkalâde hal ilânı ve zorla fevkalâde hal hükümleri gereğince işçileri çalıştırma yetkisi tanınmıştır.

(6). Requisition Kanunun.

(7). 19. maddenin 1. nci bendi gereğince menfaat ihtilâfından doğan grevin durdurulması bahis konusu değildir. Yarg. 9. H. D. E. 7674, K. 3926, 10.8.1965 .

(8). Grevi durdurmak için talepte bulunabilecekler arasında Çalışma Bakanlığının da konulmuş bulunması, Mecliste itirazlarla karışmıştır. Çalışma Bakanı bu itirazlara verdiği cevapta Bakanlığa tanınan bu yetkinin sebebini şöyle izah etmiştir:

«Bir iş yeri zarar etmeğe başlamıştır; bu işyerini zarardan kurtarmak için işverenin büyük risklere girmesi lâzımdır; bu zahmeti göze almak istemiyor; fakat kıdem tazminatı ödemeyi de göze alamıyor. İşçisinden kurtulmak için bir çare olarak şu hükümden faydalanmayı isteyebilir. Bile bile toplu sözleşmeyi ihlâl eder, iki ay, üç ay ücretlerini vermez işçilerin, işçi grev yapar, toplu sözleşme ihlâl edilmiştir diye. İşçi grev yapar, işveren iş yerinin açılmamasında bir mahzur görmediği için mahkemeye başvurmaz. Ve aylarca grev devam edebilir. Bundan da sadece işçi zarar görür... İşte bu durumda Çalışma Bakanlığı duruma müdahale eder. Bu müdahale de sadece mahkemeye başvurmak şeklinde olacaktır. Benim kanaatime göre bu ancak işçinin lehine olabilir» (ag. Tutanak Dergisi, 77. Birleşim. sah. 458 ve ayrıca bak. sah. 456).

Grev oylamasına itiraz süresi içerisinde grevin uygulanması

Yargıtay kararı

Oylama sonucunun müsbet bir şekilde belirilmiş olması ve itiraz süresi geçmeden işçi teşekkülünün grev kararını uygulamaya başlaması, grevin kanun dışı sayılmasını gerektirmez. Yarg. 9. H.D. E. 1128 K. 1130, 14.2.1967.

Dâvanın konusu, 275 sayılı kanunun 23. ncü maddesi hükmüyle kabul edilen hukukî esasa aykırı olarak yapıldığı ileri sürülen grevin kanun dışı bulunduğu karar altına alınması isteğine ilişkindir.

Mahkeme, 275 sayılı kanunun 22. nci maddesi uyarınca grev ve oylaması sonuçlanmadan işyerinde grev yapılmış olduğu gerekçesine dayanarak davayı kabul etmiştir.

Buna karşı işçi teşekkülü, mahkeme kararının kanunî gerektirici sebeplere dayanmadığını ileri sürmüştür.

Gerçekten İşçi Sendikası, anılan kanunun 23. ncü maddesinin öngördüğü prosedüre tamamen uymuştur. Bu cümleden olarak uyuşmazlığın anlaşma yolu ile çözümlenmesi için gerekli

yollara başvurulmuştur. Davalı sendikanın, grev kararı almağa yetkili işçi teşekkülü olmadığı hakkında her hangi bir itiraz ileri sürülmemiştir. Grev kararı, tutanak tarihinden başlayarak 6 iş günü içinde karşı tarafa bildirilmiştir. Bundan başka 6 günlük bekleme süresi geçmiştir. Öte yandan olayda bir grev yasağı veya sınırlanmasında söz konusu değildir.

Grev oylamasına gelince : 275 sayılı kanunun 22 nci maddesinin 2. nci fıkrası, oylama sonucunda işçilerin salt çoğunluğu tarafından olumsuz bir karar alındığı takdirde, o işyerinde grevin uygulanmayacağı hakkında bir hükmü kap samaktadır. Anılan madde uyarınca yapılan oylamada işçilerin salt çoğunluğu grev kararının yürürlüğe girmesini istemiştir. Oylamaya yapılan itiraz süresi geçmeden işçi teşekkülünün grev kararını uygulamaya başlamış olması, o grevin kanun dışı sayılmasını gerektirmez.

Bir kere grev uygulaması işçi teşekkülü tarafından istenir. Kanun işverene böyle bir hak tanımamıştır. Ayrıca oylamaya yapılan itiraz, iş mahkemesince reddedilmiş olmakla, grevin uygulanmasına hukukî bir engel bulunmadığı ifade edilmek istenmiştir.

275 sayılı Kanunun 22. nci maddesi, grev oylamasını, emredici bir hüküm olarak koymamıştır. Madde metninde de açıkca anlaşılacağı gibi, prosedüre ancak o işyerinde çalışan işçilerin üçte biri tarafından yazılı olarak bir istekte bulunduğu takdirde başvurulur.

Oylama sonucunun olumlu bir şekilde belirmiş olması, grev uygulamasına engel teşkil edecek şartların gerçekleşmiş bulunduğunu teyit e-

der. Bu durum karşısında grev prosedürüne uyulmamış olduğu yolundaki iddiayı hukuki gerçeğin bir ifadesi saymaya imkân yoktur. Mahkemenin bu hukuki esasları gözönünde tutmaksızın işçi teşekkülünce uygulanan grevin kanun dışı bulunduğuna karar vermiş olması yasaya ve usule aykırıdır,

SONUÇ: Kararın gösterilen sebeplerden **BOZULMASINA.**

GREVİN DURDURULMASI

Yargıtay kararı

1 — 275 Sayılı Yasanın 19. maddesinin 1. bendinde yer alan menfaat grevi, mahkeme kararı ile durdurulamaz.

2 — Bir grevin kanun dışı olup olmadığının tesbiti dava yolu ile istenebilir. Yarg. 9. H.D. E. 7674, K. 3926 10.8.1965

Dâva, dâvalı sendika tarafından uygulanan grevin kanun dışı bulunduğunun tesbiti ile bu görevi durdurulması isteğine ilişkindir.

Mahkeme, isteğin hukukî gerçeğe uygun bulunmadığı düşüncesiyle dâvayı reddetmiştir.

1 — Taraflar arasındaki toplu sözleşme görüşmesinin olumlu sonuç vermemesi üzerine 275 sayılı Yasanın 19. maddesinin 1. bendi uyarınca grev kararı alınmıştır. Sözü geçen Yasa, hangi şartların gerçekleşmesi halinde grevin durdurulabileceğine ilişkin hükümler koymuştur. Gerçekten anılan yasanın 29. maddesi, kanun dışı grevlerde, işverenin ileri sürebileceği hakların nelerden ibaret olduğunu açıkca göstermiştir. Bu haklar arasında grevin durdurulmasını isteyebileceği yollu bir hüküm yer almış değildir. Uyumsuzluk konusu grevin, 275 sayılı Yasanın 19. maddesinin 1. bendi uyarınca yapılmış olmasına ve bu bende dayanılarak yapılan grevin mahkeme kararı ile durdurulabileceğini öngören bir hüküm sözü edilen yasaya konulmadığı gibi az önce belirtildiği üzere 29. maddenin de bu şartlar karşısında, işverene mahkemeden grevin durdurulmasını isteme hakkını tanımamış bulunmasına göre, bu yönü hedef tutan temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2 — Gerçekten grevin kanun dışı bulunduğunun tesbiti isteği, nitelikçe belli bir hukukî durumun belirtilmesini hedef tutmaktadır. O halde; çözümlenmesi gereken konu, grevin yasa dışı olduğunun tesbiti için dâva açılıp açılmıyacağıdır.

Bugün yürürlükte olan yasalarımızda tesbit dâvalarına ilişkin birçok özel hükümler (meselâ İcra ve İflâs K. nun 69. maddesindeki borçtan kurtulma dâvalarına ilişkin hüküm gibi) bulunmakla beraber, bu gibi dâvaların açılabilmesini öngören genel bir hüküm yoktur. Ancak öteden beri Yargıtay içtihatlarıyla tesbit dâvalarının kabulü yitilene gidilmiştir. Mahkeme içtihatları da, hukuk kurallarının yasalardan sonra gelen önemli bir kaynağıdır. Yargı sistemimizde bugün içtihatlarla tesbit dâvalarına yer verilmektedir. Bu dâvalardaki özellik toplum ihtiyacını karşılaması, daha açık bir deyimle uyuşmazlıkların büyümeden, az giderle ve çabuklukla çözümlenmesi ilkesine uygun bulunmuş olmasıdır.

Öte yandan içtihatlarla bu güne kadar kabul edilen hukukî esasa göre eda dâvasının hemen açılmasını gerektiren hallerde tesbit dâvası söz konusu olamaz. (Bir kimsenin senede bağlı alacağının ödenmesini istemesi yerine bu alacağının tesbitini dâva etmesi gibi) bunun dışında, ilişkilerde hukukî varar bulunduğu takdirde tesbit dâvası, taraflar için zararlı olmaktan ziyade, hakları koruyan bir yol olarak kabul edilmek gerekir. Söz konusu olayda dâvacı tarafın tesbit dâvası yerine eda dâvası açmasını gerektiren bir hukukî zorunluluk düşünülemez. Tam aksine dâvacı tarafın eda dâvası açmaya zorlanması, işçilere karşı bir takım eylemlere başvurusu gibi ağır sonuçlara yol cabilir. Bundan başka 275 sayılı Yasanın düzenlediği hukukî ilişkilerin her safhası, birbirinden avrı nitelik taşıyabilir. Bu durumda, ileride kullanılacak haklar bakımından grevin kanun dışı olduğunun tesbiti isteği, sözü geçen yasanın koyduğu esaslara ve belirtildiği amaca uygun düşer. O halde dâvacı tarafın, sendikaya karşı grevin kanun dışı olduğunun tesbitini dâva yoluyla istemesinde yasaya ve içtihatlara aykırı bir yön yoktur. Mahkemenin yukarıda belirtilen hukukî esasları göz önünde tutmaksızın, grevin kanun dışı bulunduğunun tesbitine ilişkin davayı reddetmiş olması yasaya ve usule uygun değildir.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın **BOZULMASINA.**

İş sözleşmesine veya İş kanununa dayanan uyuşmazlıkların çözüm yeri İş Mahkemesidir

Yargıtay kararı

İdari karar üzerine içinden çıkarılan işçi tarafından açılan ve mücerret kıdem tazminatının ödenmesi isteğine dayanan davaya bakmak, iş mahkemesinin görevi içinde iken; mahkemece, davaya idarî yargı mercilerinde bakılması gerektiği ileri sürülerek, dava dilekçesinin görev yönünden ret edilmesi usule ve Yasaya aykırıdır. Yarg. 9 H.D. E. 8008, K. 7697, 26/11/1964.

Davacı vekili, davalı işverenin işçi olan müvekkilinin 3575 sayılı Kanunun 44. maddesi hükmüne 60 yaşını doldurduğunu bildirmek ve İş Kanununun 13. maddesi uyarınca ihbar önellerine uymak yoluyla iş sözleşmesini bozduğunu ileri sürerek, kıdem tazminatının ödenmesine karar verilmesini istemiştir.

Davalı işveren vekili, cevap dilekçesinde, davacının 60 yaşını doldurduğu için 3575 sayılı Kanunun 44 ve 3008 sayılı İş Kanununun 13. maddeleri hükmüne işine son verildiğini bildirmiştir.

Mahkeme davanın idarî yargı yerinde görülmesi gerektiğinden söz ederek dava dilekçesinin görevsizlik yönünden reddine karar vermiştir.

Gerçekten 3575 sayılı Kanunun 44. maddesinde, yaşı 60'ı dolduran (B) sınıfı mensuplarının hizmetlerine idarece son verileceği, şu kadar ki bunların ihtisasları dolayısıyla bir süre daha çalışmalarından idarece fayda görülenlerin, 70 yaşına kadar istihdamlarına Millî Savunma Bakanının yetkili bulunduğu bildirilmiştir. Davacının işçi niteliğine sahip bulunduğu ve anılan kanunun 44. maddesine dayanılarak İş Kanununun 13. maddesi uyarınca işine son verildiğinde taraflar arasında bir uyuşmazlık yoktur. Uyuşmazlık davacıya 3575 sayılı kanunun tanıdığı haklar dışında İş Kanununun 13. maddesinde ön görülen kıdem tazminatının ödenmesi gerekip gerekmediği noktasında toplanmaktadır.

Davacı, 3575 sayılı Kanunun 44. maddesine dayanan idarî kararın kanuna aykırılığını ileri sürmüş olmadığından bu davada idarî bir kara-

rın adli yargı yerinde incelenip tartışılacağı yollu bir düşünceye yer verilmesi mümkün değildir.

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 1. maddesi hükmüne İş Kanununa göre işçi sayılan kimselerle (o kanununun değiştirilen 2. maddesinin Ç. D. ve E fıkralarında istisna edilen işlerde çalışanlar hariç) işveren veya işveren vekilleri arasında iş sözleşmesinden veya iş kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözülmesi iş mahkemesinin görevi içindedir. Davacının istediği İş Kanununa dayanan kıdem tazminatına ilişkin bu lunduşuna göre; bu konudaki uyuşmazlığın çözülmesi az önce bildirilen hüküm uyarınca mahkemenin görevi içindedir. Bu hukukî esas göz önünde tutularak, uyuşmazlığın esası incelenip sonucuna göre bir karar verilmek gerekirken, uyuşmazlığın idarî yargı yerinde çözülmesi gerektiğinden söz edilerek dava dilekçesinin reddine karar verilmesi usule ve Yasaya aykırıdır.

SONUÇ : Kararın gösterilen sebeplerden **BOZULMASINA.**

İŞ SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜM YERİ İŞ MAHKEMESİDİR

Yargıtay kararı

«İş kanununa göre, işçi sayılan kimselerle işveren veya vekilleri arasında iş sözleşmelerine yahut İş Kanununa dayanan her türlü hak uyuşmazlıklarından doğan davaların çözüm yeri, iş mahkemeleri veya bu davalara bakmakla görevli mahkemelerdir. Yarg. 9 H.D. E. 5910, K. 5950, 5/7/1965.»

Dava, iş kazası sonucunda ölen işçinin mirascısı tarafından, Karayolları Genel Müdürlüğüne karşı açılmış olan bir tazminat davasıdır.

Mahkeme, iş kazasının, kamu görevini yerine getirme sırasında meydana gelmiş olduğu gerekçesine dayanarak, dava dilekçesinin görev yönünden reddine karar vermiştir.

Miras bırakanın Karayollarında grayder operatörü olarak çalışmış olduğu konusunda bir uyuşmazlık yoktur. Olay, niteliği bakımından bir iş kazasıdır. Miras bırakan, İş Kanununa göre, işçi sayılan bir kimsedir. İş Kanununa göre, işçi sayılan kimselerle işveren veya vekilleri arasında iş sözleşmesinden veya İş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukukî uyuşmazlıkların çözümlenme görevi, iş mahkemelerine aittir. İş Kanununa tabi sigortalı işçinin veya onun

ölümüyle destekten yoksun kalanların arda olarak işverene karşı açacakları tazminat davalarında iş mahkemeleri görevlidir. O halde; mahkemenin görevsizlik kararı, yukarıda açıklanan sebeplere ve 29/6/1960 günlü ve 13/15 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararıyla kabul edilen hukukî esasa aykırıdır ve davacı tarafın temyiz itirazı bu bakımdan yerindedir.

SONUÇ : Kararın gösterilen sebeplerden **BOZULMASINA.**

Kanunî grev süresince iş göremezlik ödeneğinin ödenmesi

Mahkeme kararı

Kanunî grev süresi içerisinde hastalanan işçiye iş göremezlik ödeneği ödenmesi gerekir. İst. 21. nci Asliye Hukuk Mah. E. 966/858, K. 967/88.

Tarafların iddia ve müdafaaları dava arzuhaline ile cevap lâyihalarında ve duruşma tutanağında açıkça yazılıdır.

Dava, davacının, davalı idare aleyhine, davacının Denizcilik Bankasına karşı üyesi bulunduğu Likat-İş sendikası tarafından 18/1/1965 tarihinde grev ilân edildiği ve bu grev içinde 22/10/1965 tarihinde geçirdiği bir kaza neticesi sağ kolu nun kırıldığı 27/12/1965 tarihine kadar Sosyal Sigortalar Kurumu Hastahanesinde yatarak tedavi gördüğü ve kendisine 2/2/1966 tarihine kadar da sağlık kurulunca istirahat verildiği ve 506 sayılı kanunun 88. nci maddesi gereğince kendisine iş göremezlik ödeneği verilmesi gerekirken davalının bu iş göremezlik ödeneğini vermediğinden söz ederek 22/10/1965 tarihinden 2/2/1966 tarihine kadar olan iş göremezlik ödeneği tutarı olan (1258) liranın faiz masraf ve ücreti vekâletle birlikte davalıdan tahsili talebidir.

Yapılan yargılamaya, iddiaya dosya mündericatinde ve bütün bunlardan çıkarılan sonuca göre:

Grev başlangıcında, bitiminde, kazanın vukuunda, davacının hastalığının miktarında, müddeabih'in miktarında taraflar arasında bir niza yoktur.

Grev'in hastalık ve analık sigortaları primi ödeme halini sona erdiremeyeceği ancak grev süresince inkitiaa uğramaktadır. 506 sayılı kanunun 10. ncu maddesi sadece hizmet aktinin ve dolayısıyla hastalık ve analık sigortaları primi ödeme halinin sona ermesi halinde kabili tatbik olacağı cihetle davalı vekilinin bu yöndeki itiraz ve defileri yersiz ve mesnetsiz olduğundan bilcümle itiraz ve defileri redde mahkûm ve müncer olmuş ve davacının kaza geçirmesi sebebiyle hakkı olan iş göremezlik ödeneğinin davalı kurumca ödenmesi gerekeceği netice ve kanaatine varılmıştır,

İşte bu mucip sebeplere dayanılarak sabit olan dava veçhile davacının iş göremezlik ödeneğinin hakkı olan (1258) liranın dava tarihi olan 10/8/1966 tarihinden itibaren paraların tahsili tarihine kadar geçecek süreler zarfında işleyecek % 5 kanunî faizleriyle birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine karar verildi.

NOT : İşbu karar Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 11.4.1967 tarih ve 958-88 sayılı kararı ile onanmıştır.

Usul Hukukuna ilişkin içtihatlar dava dilekçesinde tazminat miktarının belirtilmemesi

Yargıtay kararı

Davacı işçi tarafından İş Mahkemesinde açılan davaya ilişkin dilekçede isteğin miktarının belirtilmemiş olması halinde; mahkemece, Usulün 179. maddesi uyarınca dava dilekçesinin iptaline karar verilmeyip, davacıya isteğin miktarı açıklattırılmalı ve delilleri toplanarak varılacak sonuç uyarınca karar verilmelidir. Aksine verilen karar usule ve Yasaya aykırıdır. Yarg. 9. H.D. E. 581, K. 1031 1/2/1965.

Dava, davalı işletmenin istihdam ettiği kişinin kusurlu davranışı yüzünden uğranılan zara-

rın ödetilmesi isteğine ilişkindir.

Mahkeme, dava dilekçesinin, Hukuk Yargılamalı Usul Kanununun 179. maddesine uygun olarak düzenlenmemiş bulunduğu gerekçesine dayanarak iptal kararı vermiştir.

Gerçekten dilekçede tazminat tutarı belirtilmiş değildir. Ancak, 5521 sayılı Kanunun 7. maddesi, İş Mahkemelerinde sözlü yargılama usulünün uygulanacağı hakkında açık hüküm koymuştur. O halde, mahkemece ilk oturumda davacının isteği kendisine açıklattırıldıktan sonra deliller toplanıp varılacak sonuç uyarınca bir karar verilmek gerekli iken, dava dilekçesinin iptal edilmiş olması, anılan Yasa hükmüne aykırıdır ve davacı tarafından temyiz itirazı bu bakımdan yerindedir.

SONUÇ : Kararın gösterilen sebeplerden **BOZULMASINA.**

Alfred'le evlenene kadar «hiç yeni elbise giyememiş» olmak-
tan yakman Hilde'nin bu konuda
iftihar ettiği tek husus şu :
«Rolf'un elbiselerini Dieter'e yap-
mam... Her ikisine de başkaları-
ninkini uydururum, ama birbiri-
ne... asla» diyor .

HAFTADA 75 KURUŞLA

HEM JİKLET,

HEM KALEM...

Rolf ve Dieter Heinz haftada
75 kuruş harçlık alıyorlar. Bu-
nunla hem «kalem gibi zarurî
ihtiyaç maddeleri (!)» hem de
«jilet gibi lüks tüketim madde-
leri (!)» almaya çalışıyorlar. Şim-
dilik en büyük problemleri An-
ne Heinz... Annelerine «haftada
bir neden kalem almak gerekti-
ğini» anlatamıyorlar.

Rolf ve Dieter hemen her haf-
ta açıkla kapanmağa mahkûm o-
lan bütçelerini, hafta sonlarında
babalarına yardım ederek denkle-
leştirmeğe çalışıyorlar... Bahçeyi
sulamak, toprak, kum, çakıl ta-
şımak, yabancı otları ayıklamak
haftada 125 kuruş kadar bir pa-
ra kazandırıyor küçük Heinz'le-
re!...

Çocuklarının bu durumundan

Rolf ve Dieter Heinz — Çocuklar haf-
tada 75'er kuruş harçlık alıyorlar. Bu-
nunla hem jilet, hem kalem almak zo-
rundalar... Harçlık konusunda ana
da, baba da son derece dikkatli dav-
ranıyor; prensip : çocuk paranın ko-
lay kazanmadığını bilmeli!

ne ana ne de baba Heinz şikayet
çi degiller. Hilde, «paranın ne
kadar zor kazanıldığını şimdiden
öğrenmeliler» diyor bu konuda.
Alfred Heinz'in kanaatine gö-
re Rolf «memur» olabilecek kaa-
biliyette...

Çocukların harçlıklarını arttırabilmele-
ri, babalarına yardım etmelerine bağ-
lı... Kum taşımak, bahçe sulamak, ya-
banî otları ayıklamak gibi işlerle harç-
lıklarını 125 kuruş kadar arttırabili-
yorlar. Resimde küçük Heinzler bahçe
işleriyle uğraşırken görülmektedir

«Memuriyet ekmegini taştan
koparamayacak yaradılıştan olan-
lara mahsus bir iş; kolay iş...»
sözleriyle tarif eden Baba Heinz,
Rolf'tan işçi de olmaz, ezilir; a-
ma Dieter öyle değil, daha gir-
gin... Hoş ben ikisini de okut-
mak için elimden geleni yapaca-
ğım, bakalım istikbalde ne ola-
cak...» demekte...

Heinz'ler eğlenmesini fazla se-
ven insanlar değil. Şimdilik aile-
nin en neşeli saatleri, televizyon
seyrederken geçiyor. Tatil günle-
rinde ve bazan hafta sonları pik-
niğe, sık sık, kasabaya en yakın
şehir, Kempten'e, alış verişe gidi-
yorlar.

Ve hemen her dakikalarına,
«çatlak yumurtaların tadı aynı,
parası az!» prensibini uygulamaya
çalışıyorlar.

GELECEK YAZI
TÜRK İŞÇİ AİLESİ

Heinz'ler eğlenmeyi fazla seven insanlar değil. Haftada bir kasabaya en yakın
şehir olan Kempten'e alış-verişe, ara sıra da pikniğe gidiyorlar. Haftanın di-
ğer günleri evde geçiyor. Resimde Alfred Heinz evinde televizyonunun başında...

Genel-İş

Manisa

grevinde

üzücü olaylar çıktı

Genel-İş Sendikasının Manisa grevinde temizlik işçileri boş zamanlarını oyunlar oynayıp geçirmişlerdir (üstte). Altta ki resimde de, Türk-İş Başkanı Demirsoy grev gözcülerinin ellini sıkıp buket verirken görülüyor.

Genel-İş Sendikası, Manisa Belediyesi ile yapmakta olduğu toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşmaya varamadığından Manisa Belediyesinin Fen, Mezbaha, Park Bahçeler, Otobüs, Temizlik işyerinde çalışan 306 Genel-İş üyesi işçisi 11 Mayıs günü greve başlamışlardır.

Grevin başlamasından sonra belediyenin tahriki ile üzücü olaylar çıkmış ve grev yüzünden ortada kalan çöplerin temizlenmesi çarşı esnafından ve halktan istenmiş, aksi takdirde ceza kesileceği bildirilmiştir. Hatta çarşı esnafı zabıta memurlarının nezaretinde çöpleri temizlemeğe zorlanırken, grev gözcüleri duruma müdahale etmişlerdir. Bu sırada bazı olaylar çıkmış ve sendikacılarla grev gözcüleri tartaklanmak istenmişlerdir.

Genel-İş Yöneticileri üzücü olayların daha da büyümemesi için Valinin duruma müdahalesini istemişlerdir. Bütün grev kırıcılığı teşebbisleri ve haksız davranışlara rağmen Genel-İş Sendikasının grevi başarıyla devam etmektedir.

TÜRK-İŞ GREVİ DESTEKLİYOR

Manisa'daki üzücü olaylar'dan sonra Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Genel-İş Sendikası Genel Başkanı Abdullah Baştürk'ü Manisa'dan telefonla arıyarak olaylardan duyduğu üzüntüyü belirtmiş ve durumu İşçileri Ba-

kanlığına aksettirdiğini, Türk-İş'in maddî ve manevî grevi desteklediğini söylemiştir.

GENEL-İŞ PARTİ TEMSİLCİLERİNİ DAVET EDİYOR

Grevin devam ettiği Mayıs ayı sonlarına doğru Genel-İş Sendikası bir bildiri yayınlayarak, Manisa Belediyesinin grevi kırma hareketlerini açıklamış ve kanuna aykırı bu tutumunun siyasî partiler tarafından da tespit edilmesini istemiştir. Bu maksatla 24 Mayıs 1967 Çarşamba günü siyasî partilerden görevlendirilecek üyeler Manisa'ya davet edilmiştir.

MAHKEMENİN KARARI

Belediyenin grev kanununa aykırı davranışı üzerine sendika

mahkemeye müracaat etmiştir. Mahkeme şu kararı vermiştir.

1 — İtfaiye erleri arazözle cadde, sokak ve bulvarları sulamıyacak, temizlemeyecektir.

2 — Çöp bidonları halk tarafından nakledilmiyecek, halk şehri temizleyemiyecektir.

3 — Hoparlör, megafon ve el ilânlarıyla grevi önleyici hareketler yapılmıyacaktır.

Türk-İş Üçüncü Bölge Temsilcisi Asutay kararın Manisa Belediye Başkanlığına iletildiğini söylemiş, «Bizim niyetimiz, işçinin hakkını almaktır.» demiştir.

ADANA SOSYAL SİĞORTALAR KURUMUNDA GREV

Tez-Büro-İş'in Adana Sosyal Sigortalar Kurumunda uygulamakta olduğu grev devam etmektedir. Sendika yöneticileri geçtiğimiz ay içinde Adana'ya giden Sanayi Bakanı Mehmet Turgut'a müracaat ederek uzlaşma konusunda kendilerine yardımcı olmasını istemişler, Bakan da sendikacılara Kurum yetkililerinin halen yurt dışında olduklarını, dönüşlerinde görüşerek bir uzlaşmaya varılabileceği vaadini vermiştir.

Tez-Büro-İş'in grevi ile ilgili olarak Türk-İş Dördüncü Bölge Temsilciliğinde 17 sendika temsilcisinin katılması ile bir toplantı yapılmış, hadisesiz geçen grevin bu şekilde devam etmesini sağlamak amacı ile gerekli tedbirler ele alınmıştır. Toplantıda, bölgeye bağlı 45 bin sigortalı işçinin grevden zarar gördüğü, hastalık ödenekleri verilmediği için istirahat alan işçilerin güç durumda kaldıkları ifade edilmiş, ayrıca Sosyal Sigorta yetkililerinin yurt dışından dönüşlerin de karşılıklı görüşme yapmak üzere bir heyetin Ankara'ya gönderilmesi kararlaştırılmıştır.

BİLDİRİ

Grev kararının uygulanmasından sonra Tez-Büro-İş Genel Başkanlığı bir bildiri yayınlamıştır. Bildiride şöyle denilmektedir:

«Sendikamız Sosyal Sigortalar Kurumu'nda çalışan işçilerimizin haklarının verilmesi neticesinde 4 Mayıs 1962 günü Sosyal Sigortalar Kurumu Adana Şube Müdürlüğüne bağlı işyerlerinde greve gitmek mecburiyetinde bırakılmıştır.

Mahalli 17 kardeş sendika, grevin başladığı andan itibaren bu hakkı davamızın müsbet sonuca bağlanması için candan desteklemekte ve bizleri yalnız bırakmamaktadır. İşçinin ve dola-

Tez - Büro - İş Sendikasının Adana Sosyal Sigorta Kurumundaki grevi mahall 17 sendika tarafından desteklenmektedir. Resimde sendika yöneticileri ve grev gözçüleri grevin yapıldığı Sosyal Sigorta binası önünde toplanmış halde görülüyor.

yaşısıyla sendika'ların öz malı olan kurumu, üyelerimizi ve kurumla ilişkisi olan müesseseleri, en tabii tekliflerimize hayır diyerek yalnız tutum ve davranışlarına telâfisi imkânsız zararlara sokmaları sebebiyle, büyük bir sorumluluk örneği veren yetkilileri ve müdürler kurumu üyelerini protesto ederiz.»

İLK TARIM GREVİ

Türkiye'de ilk tarım grevi 23 Mayıs'ta İzmir'de Tarım-İş Sendikası tarafından uygulanmağa başlanmıştır.

Menemen'in Ulucak köyünde kurulu bitki Araştırma ve İntre-dükasyon merkezi ve Bölge Ziraî Araştırma Enstitüsünde çalışmakta olan 85 işçinin yövmiyelerine yüzde 30 oranında zam isteyen sendika, ayrıca iş teminatı ve çalışma düzeni sağlanmadıkça grevin sona ermeceğini ve haklar alınmaya kadar devam edeceğini bildirmiştir. Sendikalı işçilerden başka mukaveleli işçiler de Tarım-İş Sendikasının grevini destekleyerek işbaşı yapmamaktadırlar. Türk-İş 3 ncü Bölge Temsilciliği Tarım - İş grevi ile yakından ilgilene-

rek grevin olumlu şekilde devamını sağlamaktadır. İzmir'deki diğer sendikalar da grevi desteklemektedirler.

GREV SONA ERDİ

Dergimiz baskıya verildiği sırada, Genel Müdürlükle Türk-İş arasında yapılan görüşmeler olumlu sonuçlandığı için grev sona ermiştir.

Anlaşmada işçilere ücret zammı ve çeşitli sosyal haklar verilmesi yer almaktadır.

TÜMTİS'İN BURSA GREVİ DEVAM EDİYOR

TÜMTİS Sendikasının Emekli Sandığına ait Bursa Santral Garaj'da 24 Nisan'dan beri yürütmekte olduğu grev devam etmektedir. Üzücü olaylarla başlayan grev, sendika yöneticilerinin ilgilileri uyarmaları sonucunda normale dönmüştür. Araçlar garajın karşısındaki arsada park etmektedir.

Sendika yöneticileri, greve katılan işçilere yövmiyelerini vermiş, grevin haklar elde edilmeye kadar devam edeceğini bildirmiştir.

Yol-İş sendikasının Çanakkale Y.S.E. Müdürlüğündeki grevi sırasında idare amirlerinin polis ve jandarma kullanma itiyadı bir defa daha kendini göstermiştir. Resimde grev yerinde vazife (!) gören polisler görülüyor.

Grevle ilgili olarak bir bildiri yayımlayan sendika, işverenin iyi niyetten yoksun olduğunu kaydederek şöyle demektedir:

«Toplu sözleşme ve grev hakları işçinin iktisadî, sosyal ve kültürel durumlarını korumak ve geliştirmek amacı ile Anayasanın 47 nci maddesinde yer alan temel bir haktır. İşçiye Anayasa ve kanunlarla verilmiş olan bu temel hak ne yazık ki, bazı işverenlerin anlayışsız davranışları ile zedelenmeğe mahkûm edilmiş bulunmaktadır. Nitekim Emek Limited İşletmeleri Bursa Santral Garaj işverenleri yukarıdaki açıklamaya örnek teşkil edecek iyi niyetten yoksun ayak oyunları ile Sendikamızın meşru görevini baltalamak istemekte ve bu yolda bir takım sorumsuz siyasî kişileri maksatlarına alet etmeğe çalışmaktadırlar. İşçinin sırtından geçinmek pahasına yapılan bütün bu oyunlara rağmen grevci işçilerimizin moral-leri son derece yüksek, grevden muzaffer çıkabilmenin güvenci ve azmi içerisinde-
dirlir.»

ÇANAKKALE YOL-İŞ SENDİKASININ GREVİ

Çanakkale Yol, Su, Elektrik Müdürlüğünde çalışmakta olan işçiler adına Yol-İş Sendikası ile müdürlük yetkilileri arasındaki toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşmaya varılamamış, tarafsız aracılardan da teklifleri kabul edilmemesi karşısında sendika 2 Mayıs'ta greve başlamıştır.

Grevin beşinci gününde Yol-İş Sendikası sessiz yürüyüş yapmış ve Çanakkale sokaklarında dövizlerle işverenin yaptığı hak-sızlık halka duyurulmuştur.

Hiç bir olay çıkmayan yürüyüşten sonra bir basın toplantısı düzenleyen Yol-İş Sendikası temsilcileri grevin istekleri kabul edilinceye kadar devam edeceğini bildirmişlerdir.

KEMAL BASIMEVİNDEKİ GREV SONA ERDİ

Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayii İşçileri Sendikası (Basın-İş) Adana Şubesi tarafından, Adana Kemal Basimevinde 10 Mayıs'ta uygulanan grev, anlaşma ile sonuçlanmıştır.

Yapılan anlaşma ile Kemal Basimevinde çalışan işçilerin yönmeyicilerinde yüzde 15 zam sağlanmış, ölüm, evlenme yardımı ve çocuk zammı dışında bir çok sosyal haklar da elde edilmiştir. Sözleşmede iş garantisi de yer almıştır.

OLEYİS İLE TRABYA OTELİ ARASINDA ANLAŞMAZLIK

Oleyis Sendikası ile Trabya oteli arasında yapılmakta olan toplu sözleşme görüşmelerinde uyuşmazlığa düşülmüştür. Bu konu ile ilgili olarak Türk-İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar, Trabya oteli işçi yemekhanesinde işçilerle bir toplantı yaparak, toplu sözleşme rejimini Trabya otelinde uygulamak kararında olduklarını söylemiş ve «toplu sözleşme rejimi nasıl Hilton'dan geçmişse, Trabya Otelinden de geçecektir» demiştir.

Asgari ücretin yeterli bir seviyeye getirilmesi, çalışanların tümünün sosyal güvenlik hakkına kavuşması, asgari ücret konusunda da her iki tarafı memnun edecek bir ortam yaratılması temennisinde bulunan İsmail Topkar, işçilerden sendikayı desteklemelerini istemiştir.

Daha sonra konuşan işçiler, iş yerinde yeterli ücret alamadıklarını, işverenin işçilere keyfi ihtarlar verdiğini söylemişler ve şikâyetçi olduklarını söylemişlerdir.

BATMAN GREVİ ANLAŞMA İLE SONUÇLANDI

86 gün devam eden Batman grevi, geçtiğimiz ay içinde sona ermiş ve işçiler işbaşı yapmışlardır. Petrol-İş Sendikası ile Türkiye Petrolleri A.Ş. arasındaki anlaşmazlık, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç ve Enerji Bakanı Rafet Sezgin'in yaptıkları toplantı neticesinde son bulmuştur.

Grevin sona erdiği gün, işçiler toplu olarak Batman çarşısında bir yürüyüş yapmışlar daha sonra Atatürk Anıtına bir çelenk koymuşlardır.

1500 işçinin katıldığı grev sırasında zaman zaman toplu polisi ve jandarmalarla grevciler arasında olaylar çıkmış ve yaralanmalar olmuştur.

Sözleşme daha sonra imzalanacak ve yapılan anlaşma açıklanacaktır.

GAZİANTEP'TE ET FİYATLARI PROTESTO EDİLİYOR

Gaziantep'te Et fiyatının 20 lira yükselmesi üzerine Genel-İş Sendikası Gaziantep şubesi bir bildiri yayınlamış ve et fiyatlarındaki yükselmeyi önleyemeyen ilgilileri yermiştir.

Bildiride 3-4 koyun tüccarı ile başa çıkamamakla suçlanan ilgililer istifaya davet edilmekte ve toplu iş sözleşmelerinde işçiye zam vermeyen fakat et fiyatlarının yükselmesine ses çıkarmıyan politikacılar hücum edilmekte ve şöyle denilmektedir:

«Bu işçiye toplu sözleşmelerde zam istediğimiz zaman iki sene için 30 kuruş veriniz, yarın da kalkıp bu işçiden oy isteyiniz. Yok geçti beyler o devirler. İşçi uyandı kimin kimden yana olduğunu anladı.

Sayın siyasiler,

Sizler bu duruma bir son veriniz. Ve bizleri sokağa düşürmeyiniz. Bu halkın karnının duyurulması lazım ve şarttır.»

Bildiride ayrıca şöyle denilmektedir:

«Eğer yetkili kişiler bu durumu önleyecek bir tedbir almazsa biz işçiler piyasayı başıboş bırakan kişileri halk önünde mutlak surette protesto edeceğiz.

Sendika Başkanı Emin Erdem'in imzası ile yayınlanan bildiri şu şiirle sona ermektedir:

Ağlayanlar gülenler

Her gün kilolarla et yiyenler

Eti yalnız vitrinde seyredenlerden ne haber?

Günde binleri vuranlar

Öleye kadar uyku uyuyanlar

Gece gündüz çalışanlardan ne haber?

Vatan için kurşun atanlar

Düşmanı görünce kaçanlar

Vatandaşlıktan ne haber?

Ayda beşbini a'lanlar

Masa başında toto dödüranlar

Dürüst çalışanlardan ne haber?

Koltuk için çarpışanlar

Vaatlerini unutanlar

Hayat pahalılığından ne haber?

Hergün pırzola ile i'cenler

Geceleri kendinden geçenler

Hergün aç yatanlardan ne haber?

Öte yandan celeplerin fazla kâr temini maksadıyla kesimi azaltmalarının sebep olduğu et fiyatlarındaki yükselişin önlenememesi için işçi sendikaları halkı et boykotuna davete hazırlanmaktadır.

Toplu Sözleşmeler

MADEN-İŞ FEDERASYONU'NUN TOPLU SÖZLEŞMELERİ

Türkiye Maden İşçileri Sendikaları Federasyonu'na bağlı, merkezi Ankarada kurulu Maden Tetkik Arama ve Bilim İşçileri sendikası, Muğla ve Havalisi Maden İşçileri Sendikası ve Kavak Maden İşçileri sendikası, geçtiğimiz ay içinde işyeri seviyesinde birer toplu sözleşme yapmışlardır. Üyelerine zamlar dışında sosyal hakların da sağlandığı bu sözleşmelerle asgari ücretlerde de artış kaydedilmiştir.

Maden Tetkik Arama ve Bilim İşçileri Sendikasının MTA Genel Direktörlüğü arasındaki toplu sözleşmeden sonra ayda 500 liraya kadar ücret alan işçilere yüzde 25,750 liraya kadar alan işçilere yüzde 17, 1349 liraya kadar alan işçilere yüzde 10 ve 1770 liraya kadar ücret alan işçilere de yüzde 8 zam yapılmış ve böylece iki yıl içinde günde 7-8 lira zam temin edilmiştir. Bunların dışında sosyal haklar da sözleş-

meye konulmuştur.

Muğla ve Havalisi Maden İşçileri Sendikası ile Türk Maden Şirketi arasındaki sözleşme ile asgari ücretler 11,50 liradan 16 liraya çıkarılmış, yer üstünde 10,50 olan ücretler 14 liraya ve 12 liranın üstünde alanlara da seyyanen 4 lira zam elde edilmiştir.

Kavak Maden İşçileri Sendikası ile Türk Maadin Şirketi arasındaki sözleşmede de asgari ücretler 10,50 liradan 14 liraya çıkarılmış, yer altında çalışan işçilerin ücretleri 16 lira olarak kabul edilmiş, 775 liraya kadar ücret alanlara 120, daha yukarı ücret alanlara da 150 lira zam sağlanmıştır. Yemek bedellerinde ki artıştan başka okul çağında çocukları olanlara çocuk zammı ve diğer sosyal haklar alınmıştır.

CİMSE-İŞ YENİ SÖZLEŞMELER YAPTI

Çimse-İş Sendikası geçtiğimiz ay içinde İstanbul ve Eskişehir'de iki toplu sözleşme yapmış ve üyelerine ücret artışları ile sosyal hak ve menfaatler sağlamıştır.

Eskişehir Çimento Sanayii iş yerinde çalışan 280 üye adına Toprak Sanayii İşverenleri Sendikası ile yapılan sözleşmede, birinci yıl saat ücretlerine 65 kuruş, ikinci ikinci yıl 20 kuruş ve yılda 70 günlük ücretleri tutarında ikramiye, günde 250 kuruş yemek ücreti, evlenen işçilere 50 günlük ücretleri tutarında evlenme yardımı elde edilmiş ayrıca işyeri için asgari ücret 200 kuruş tespit edilmiştir. Bunlardan başka yıllık ücretli izinlere iki gün ilâve, ölen işçilerin ailelerine iki maaş tutarında yardım ve cenaze yardımı, kıdem tazminatlarına üçer gün ilâve gibi sosyal haklar da sözleşmeye konulmuştur.

İstanbul Kurt Kiremit Fabrikası ile yapılan toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşmaya varılamadığı için uzlaşmaya gidilmiş burada da kesin bir netice alınmayınca sendika grev kararı al-

Haberler

muştır. Ancak işveren grev kararından sonra sözleşmeyi kabul ettiğini bildirerek iki yıl süreli toplu sözleşme imzalanmıştır. Buna göre birinci yıl ücretlere seyya - nen 300, ikinci yıl 150 kuruş, yılda iki maaş tutarında ikramiye ve Ekim ayında her üyeye 100 lira ikramiye sağlanmış ve sosyal haklar olarak çocuk ve yemek zamları da kabul edilmiştir.

PETROL-İŞ'İN TOPLU SÖZLEŞMESİ

Mutlu Akümülatör ve Malzeme-leri A. Ş. de çalışan 1050 işçi adına Petrol-İş Sendikası ile Kimya İşverenleri Sendikası arasındaki ikinci dönem toplu iş sözleşmesi Mayıs ayı başında imzalanmıştır.

Üç yıl süreli toplu sözleşme ile işçilere yeni haklar sağlanmış ve ücretlerde artış olmuştur. İşyerin de sendika ve işveren temsilcileri tarafından kurulacak «İşyeri Disiplin Kurulu» işçilere hertürlü cezayı vermeğe yetkili sayılmış, işten suçsuz çıkarmalarda altı aydan başlamak üzere 5 yıldan fazla kıdemi olanlara 3 hafta ile 11 hafta arasında değişen ihbar önelleri tanınmıştır. Bir yıldan 5 yıla kadar kıdemi olanlara 15 günlük, 5 yıldan 10 yıla kadar kıdemi olanlara 30 günlük 10 yıldan 15 yıla kadar 35 gün ve 15 yıldan fazla kıdemi olanlara 45 günlük kıdem tazminatı verilmesi kabul edilmiştir. İşçi ücretlerine ise 135 lira zam yapılmış 12 Aralık 1966 dan beri biriken zam farkları da sözleşmenin imzalanmasından sonra toptan ödenmesi kararlaştırılmıştır. Asgari ücret konusunda da sözleşmeye bir madde konularak 12 lira olan asgari ücret sendika üyelerine 14 lira olarak kabul edilmiştir. Ayrıca işyerinde 2-20 yıl çalışmış olanlara «Kıdem Teşvik» primi verilmesi de sözleşmede yer almıştır. Bunların dışında çocuk zammı, yemek bedeli, evli işçilere aile zammı, evlenme, doğum ve ölüm yardımları da kabul edilmiştir.

AĞAÇ-İŞ, ELKA SANAYİİ İLE SÖZLEŞME YAPTI

Elka Elyafı Plâka Sanayii işvereni ile Türkiye Ağaç-İş Sendikası arasında bir süreden beri devam eden toplu sözleşme görüşmeleri, Türk-İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar'ın aracılığı ile olumlu sonuçlanmış ve sözleşme Mayıs ayı başında imzalanmıştır.

İki yıl süreli olan sözleşme ile anlaşmazlıklara yola açan içten çıkarmalar iki tarafın lehine bir şekilde formüle edilmiş ve Disiplin Kurulu kurulmuştur. Ücretlerde de çocuk zammı 10 lira, yılda iki maaş tutarında ikramiye, yazlık ve kışlık ayakkabı ile doğum ve ölüm yardımları ve ücretlerde 130 lira zam sağlanmıştır. Bunun dışında prim sistemi de kabul edilmiştir.

Bildiriler

HARP-İŞ'İN BİLDİRİSİ

Türk Harp-İş Federasyonu Yönetim Kurulu 15-17 Mayıs günleri arasında toplanmış ve aldığı kararları kamuoyuna bir bildiri ile açıklamıştır.

Kaldırılmış bulunan Askeri Fabrikalar Emekli Sandığının dar sosyal güvenlik kapsamı içinde bulunan 20 bin harp sanayii işçisinin Sosyal Sigortalar'a devri hakkındaki tasarının 1950 yılından beri ele alınmamasının tenkid edildiği bildiride şöyle denilmektedir:

«1 — 1950 den bu yana 20 bin harp sanayii işçisi mülga Askeri Fabrikalar Tekait Sandığının dar sosyal güvenliği kapsamındadır. Türk Harp-İş Federasyonu uzun yıllardan beri Sosyal Sigortalara devir tasarısının geçmiş ve gelmiş hükümetlerce dikkate alınmadan raflarda bekletilmesini esef ve üzüntü ile izler ve hükümetlerin bigane kaldığı bu durumu milletvekilleri kanalı ile Meclise intikalinde kararlıdır.

2 — Senatoda bulunan yeni İş Kanunu tasarısının işçilere bir yenilik ve garantiler getirmekten ziyade mevcudun muhafazasında gösterilen çaba ile mevcudu geri alma gayretlerini hayretle izler.

3 — Yıllar yılı ilâve tediyele- rin ücretlere intikali isteklerinin, hâlâ Mecliste bir tasarı şeklinde bekletilmesini işçiler yararına ümit kırıcı bir davranış olarak niteler.

4 — Asgari geçim indirimin dar gelirli lehine tatbikata konacağı vaadini hükümet yetkililerine bir kere daha hatırlatmakla iktifa eder.»

Bildiride daha sonra tasarruf bonolarının kaldırılması, Türk-İş tarafından hazırlanan İYAK tasarısının bir an önce gerçekleşmesi çalışmalarının yapılması, askeri işyerlerinde çalışan işçilerin doktor ve ilâç taleplerinin karşılanması ve harp sanayii işçilerinin Sosyal Sigorta hastahanelerinde tedavilerine imkân verilmesi, kıdem tazminatları ve son sendikal hareketlerin ideolojik bir yön almasının teessürle izlendiği kaydedilmektedir.

GES-İŞ YÖNETİM KURULU BİR BİLDİRİ YAYINLADI

Mayıs ayı ortalarında toplanan GES-İŞ Sendikası Yönetim Kurulu, yedinci devre çalışmalarında çeşitli yurt sorunlarını görüşmüş ve görüşlerini bir bildiri ile kamuoyuna açıklamıştır. Bildiride demokratik rejimin mutlaka muhafaza edilmesi, toprak reformu, vergi adaleti, 274 ve 275 sayılı kanunların aksaklıklarının giderilmesi, dış ticaret, madenler ve petrolün millileştirilmesi gerektiği üzerinde durulmakta ve şöyle denilmektedir:

«Devletin, demokratik rejimi muhafaza edecek ve hakiki rejim düşmanlarını tespit ve tecziye edecek gücünün olduğuna inanan her yurttaş gibi ağır suçlamalardan sakınmalıdır.

«Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) 5 ve 6.

Genel Kurullarında ittifakla alınan kararlar, bundan böyle vakt geçirilmeden tatbik mevkiine konulmalı, Vergi adaleti, Toprak reformu, 274 ve 275 sayılı kanunların aksaklıklarının giderilmesi, dış ticaret, madenler ve petrolün millileştirilmesi ile muhtelif yurt sorunları hakkında hükümet nezdinde harekete geçilmesi ve millî menfaatlerimize ilişkin bu konuların savunulması bütün sendikalarca yapılmalıdır.

Yeni Orman Kanunu tasarısının devlet menfaatlerine uygun olmadığına inanmaktayız.»

Kongreler

SEKA-İŞ KONGRE YAPTI

Geçtiğimiz ayın ortalarında kongresini yapan SEKA-İŞ Sendikası, TÜRK-İŞ'e katılma kararı almıştır. Kalabalık bir topluluğun hazır bulunduğu kongrede konuşma yapan işçiler, TÜRK-İŞ'e katılmanın işçi haklarının korunması için şart olduğunu söylemişlerdir.

TES-İŞ KONGRESİ TOPLANIYOR

TES-İŞ Federasyonu 3 üncü Genel Kurulu 12-14 Haziran tarihleri arasında İmar ve İskân Bakanlığı Konferans salonunda toplanacaktır.

Federasyona bağlı 18 şube kongrelerini sona erdirmiştir. Kongreye 181 delege katılacak, işçi sorunları ve Federasyonla ilgili önemli kararlar alınacaktır.

ŞEKER-İŞ'İN KONGRE TARİHİ TESBİT EDİLİYOR

Şeker-İş Sendikası Merkez Yönetim Kurulu 6 Haziran'da 17 Şube Başkanlarının iştirakiyle toplanarak, Genel Kurul çalışma raporlarının hazırlanması ve kongre tarihinin tespitini kararlaştıracaktır. Şeker-İş Kongresinin Temmuz ayı içinde yapılacağı bildirilmektedir.

Enerji Bakanı ve D.S.İ. idarecileri ile yaptıkları toplantıda bulunan Tes-İş Federasyonu Başkanı Salâhattin Erkap ve Teşkilâtlanma Mali Sekreteri Orhan Erçelik D.S.İ. Genel Müdürü ile beraber

TES-İŞ'E BAĞLI SENDİKALARIN TOPLU SÖZLEŞMELERİNİN UYGULANMASI İLE İLGİLİ TOPLANTI

TES-İŞ Federasyonunun isteği ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Rafet Sezgin başkanlığında, Tes-İş Federasyonu Genel Başkanı Salâhaddin Erkap, Genel Sekreter Enver Turgut, Teşkilâtlanma Mali Sekreteri Orhan Erçelik, D. S. İ. Genel Müdürü Arif Onat, Etibank Genel Müdürü Suphi Yavaşca, Etibank Elektrik İşletmeleri Müessese Müdürü Yılmaz Çiftçiliz'in katılmaları ile 8 Mayıs'ta bir toplantı yapılmıştır.

Tes-İş'e bağlı sendikaların toplu iş sözleşmesinin tatbikatta görülen aksaklıklarının ele alındığı ve 2,5 saat devam eden toplantıda, Federasyonun istekleri yerinde görülmüştür.

Etibank Elektrik İşletmeleri müessesesine bağlı, Çatalağzı, Tunçbilek ve Sarıyar işletmelerinde çalışmakta olan Tes-İş üyelerinin uzun süreden beri çözümü bekleyen sorunları sonuçlanmış ve yakacak yardımı olarak 4 ton taş kömürü, ücretlere seyyanen 4 lira zam, asgari ücret 14 lira esas alınmak üzere barem cetveli yapılması kararlaştırılmıştır.

Ayrıca Tes-İş Federasyonu ile D.S.İ. arasında yapılmakta olan toplu sözleşmelerin eksiksiz tatbik edilmesi için, Tes-İş Federasyonu ile D.S.İ. Genel Müdürlüğü'nün ayrı bir toplantı yapmaları üzerinde anlaşmaya varılmış ve bu konuda yapılan toplantıda tam bir anlaşmaya varılarak işçi hak ve menfaatleri sağlanmıştır.

Seminerler

TÜRK-İŞ'İN SEMİNERLERİ

Türk-İş Eğitim çalışmaları programı içinde düzenlenen Diyarbakır semineri 9-12 Mayıs tarihleri arasında yapılmış ve 35 kursiyer katılmıştır.

Aynı tarihlerde Doğu ve Güney-Doğu bölgesi Tütün Müskirat Gıda ve Yardımcı İşçileri Sendikasının isteği üzerine Diyarbakır Tekel işçi fabrikalarında da 35 kursiyerin aktıldığı dört gün süreli işyeri semineri düzenlenmiş ve sendikacılık konularında bilgi verilmiştir.

KAYSERİ VE TOKAT'TA

Türk-İş Altıncı Bölge Temsilciliği ve mahalli sendikaların ortaklaşa düzenledikleri seminerlere Mayıs ayı içinde de Kayseri ve Tokat'ta devam edilmiştir.

20 Mayıs'ta Kayseride Sağlık - İş, 22-24 Mayıs'ta Kayseride Yol - İş, 12,14 Mayıs'ta D.S.İ. ve 8-11 Mayıs'ta da Devlet Demiryolları İşçilerinin Sivas'ta yaptıkları seminerlere çok sayıda işçi katılmış ve sendikacılık konusunda bilgi verilmiştir.

ŞEKER-İŞ SEMİNERLERİ

Şeker-İş Sendikasının 15 Şubede yapmakta olduğu seminerler sona ermiştir. Ankara ve Kastamonu şubelerindeki seminerlere de yakında başlanacak ve genel ekonomik durum, sendikal çalışmalar, toplu sözleşme gibi konularda. Ankara ve İstanbul Hukuk Fakültesi öğretim üyeleri dersler vereceklerdir.

EL KURUL

Teksif kongresi Başkanlık Divanı (yukarıda) ve yeniden İcra Kuruluna seçilen; Şevket Yılmaz, Vahap Güvenç, Tefik Erdem, İ. Yalçınoglu ve Mehmet Singin.

Teksif Sendikası kongresi yapıldı

Teksif Sendikasının Genel Kurulu 19-21 Mayıs, günleri Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy'un başkanlığında Türk Standartları Enstitüsü salonunda yapılmıştır.

Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Genel Sekreter Yardımcıları Ethem Ezgü, Salâhaddin Erkap, Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürü Naki Tezel, Sosyal Sigortalar Genel Mü-

dür Yardımcısı İhsan Göknel, İşçi Milletvekilleri Hasan Türkay, Kaya Özdemir, Enver Turgut ve Mustafa Ertuğrul ile diğer milletvekilleri, sendika başkan ve yöneticilerinin hazır bulunduğu kongre olgun bir hava içinde geçmiş ve çeşitli işçi ve yurt sorunları ele alınmıştır.

Kongre, Teksif Başkanı Şevket Yılmaz'ın konuşması ile açılmış ve Yılmaz, Orta-Doğu'nun en büyük ve güçlü sendikasının Teksif olduğunu kaydettikten

sonra şöyle demiştir:

«Bir memleketin idari bağımsızlığı, yanında, iktisadi bağımsızlığı da yer almamışta o memlekette hürriyetten, adaletten ve mutluluktan bahsedilemez. İktisadi bağımsızlıksa, memlekette çok sayıda siyasî parti kurmakla, parti programlarına ve seçim beyannamelerine süslü yazılar yazmakla, siyaset meydanlarında tatbiki imkânsız vaadlerde bulunmakla gerçekleşemez. Güçlü ve itibarlı sendikanın meydana getirilmesi zarureti vardır.

İşte 100 bin'i aşan üyeye, sorumluluğu müdrik yöneticiye ve bilim elemanlarıyla donatılmış ihtisas bürolarına sahip Teksif, memleket meselelerini eleştirirken bu girişle söze başlamayı uygun bulmaktadır. Çünkü, her memlekette olduğu gibi, memleketimizde de iktisadi kalkınmanın nazım rolünü siyasî partilerimiz, siyaset adamlarımız ve sendikalar oynamaktadır.

SIYASETÇİLERDEN MEMNUN DEĞİLİZ

Açıkça ilân ediyoruz: bugünkü siyasî partilerimizden ve bazı siyaset adamlarımızdan, bunların Meclis çalışmalarından ve ilmini iyi yolda kullanmayan bilim adamlarımızdan memnun değiliz. Bu memnuniyetsizliğimizin nedenlerini toplantımızın başından sonuna kadarki konuşmalarımız, çalışmalarımız ve raporlarımızla ortaya koyacağız. Herkes bilmelidir ki, hür, güçlü, itibarlı ve bağımsız sendikalar yalnız üyeleri çıkarına değil, toplum yararına da hizmette bulunurlar. Teksif bu hizmeti yapmakta ve bundan şeref duymaktadır.»

Şevket Yılmaz daha sonra genel ekonomik durum, vergi reformu, tasarruf bonusu, toprak reformunun gerçekleştirilmesi, işçilerin sosyal ve ekonomik güvenliği, istihdam, ve işsizlik sigortası konusuna değinmiş ve özetle şöyle demiştir:

KALKINMA PLÂNI

«İkinci Beş Yıllık plânın uygulanabilmesi için 1968-1972 devresinde 1 milyar 250 milyon liraya

HASAN TÜRKAY KONUŞUYOR

Toplum sorunlarının çözümlenmesindeki zorluklara değinerek konuşmasına başlayan Ankara Milletvekili Hasan Türkay, bazı siyasilerin kısır çekişmelerinin buna sebep olduğunu ve parlamentoda da bunun örneklerinin görüldüğünü söylemiş, bugün Türkiye'de tehlikeli akımların te sirli halde olduğunu açıkladıktan sonra «Sendikalar olarak bu mücadeleye bütün gücümüzle girmekliyiz» demiştir.

Daha sonra konuşan Aydın Milletvekili Reşat Özarda ise, Türkiye'de kısa bir geçmişi olan Türk sendikacılık hayatının bugün kuvvetli bir seviyede bulunduğunu söylemiş Petrol ve toprak altı servetlerimizin mutlak surette devletleştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

ENVER TURGUT'UN KONUŞMASI

Özardadan sonra konuşan İzmir Milletvekili Enver Turgut, Türk sendikacılığının çalışmalarından örnekler vermiş ve «Türkiyede sendikacılık başarıya ulaşmıştır. Avrupada 107 sene evvel kurulan sendika'lar 47 sene sonra grev hakkını alma'larına rağmen Türkiye sendikalar bu hakka 11 yıl sonra kavuşmuşlardır.» demiş ve Meclis çalışmalarından örnekler vererek konuşmasını bitirmiştir.

Daha sonra 55 yıl önce Amerika'ya gitmiş olan ve gerçek Türk dostu olarak bilinen Mr. Levi delegelere tanıtılmış ve Mr. Levi Türkçe yaptığı kısa konuşmasında duygularını ifade ederek «Yaşamın Türkiye» diyerek sözlerine son vermiştir.

Komisyon seçimlerinin yapılmasından sonra ilk günkü çalışmalar son bulmuş, ikinci gün de çalışma raporu üzerinde tenkidlerde bulunulmuş, özellikle İcra kurulunun çalışmalarının yararlı olduğu kaydedilmiştir.

Son gün, komisyon raporlarının görüşülmesi tamamlanmış ve bu arada Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem bir konuşma yapmıştır.

ÇALIŞMA BAKANININ KONUŞMASI

Almanya gezisinin yararlı geçtiğini ve orada Türk işçileri ile görüşerek derinlerini tespit ettiğini söyleyerek konuşmasına başlayan Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, Teksif çalışma raporunu beğendiğini söylemiş ve devamla şöyle demiştir:

«Bir millet dış yardım olmadan kalkınamaz. Yapılan plânlı çalışmalarla memleketimizin 1972 yılında dış yardıma ihtiyacı kalmıyacaktır. Ancak bugün için dünya milletlerinin hemen hepsi, dış yardım almaktadır.»

Vergi konusuna da değinen Çalışma Bakanı «Devletçiliğin hutlularını genişleteceğimiz yerde küçültmeliyiz» demiş daha sonra 506 sayılı kanun hakkında bilgi vermiş, Sosyal Sigortalar Kurumunun hakkındaki şikayetlere kendisinin de katıldığını belirterek, ak saklıkların giderilmesi çalışmalarının yapıldığını ifade etmiştir.

SEÇİMLER

Çalışma Bakanın konuşmasından sonra seçimlere geçilmiş ve Genel Başkanlığa yeniden Şevket Yılmaz, Genel Başkan Yardımcılıklarına Tefvik Erdem ve Mehmet Sıngın Genel Sekreterliğe Vahap Güvenç, Genel Saymanlığa İbrahim Yalçmoğlu seçilmişlerdir.

AMASYA'DA YOL-İŞ SENDİKASI YÜRÜYÜŞ DÜZENLEDİ

Amasya Y.S.E. Müdürlüğünde çalışmakta olan Yol-İş Sendikası üyelerinin Mart ve Nisan maaşlarının verilmemesi, Köy İşleri Bakanlığının işçi ücretlerinin Özel İdare tarafından ödenmesini bildirmesine rağmen Valiliğin bu emre uymaması karşısında bir protesto yürüyüşü tertip edilmiştir.

6 Mayıs'ta yapılan sessiz yürüyüş, halkın büyük ilgisini çekmiştir. Atatürk anıtına çelenk koyan işçiler daha sonra Amasya

Yol-İş Sendikasının Amasya'da yaptığı sessiz yürüyüşte Vali'nin haksız davranışı protesto edilirken...

Valiliği önüne gelerek oraya da siyah bir çelenk bırakılmışlar haksız davranışını protesto etmişlerdir.

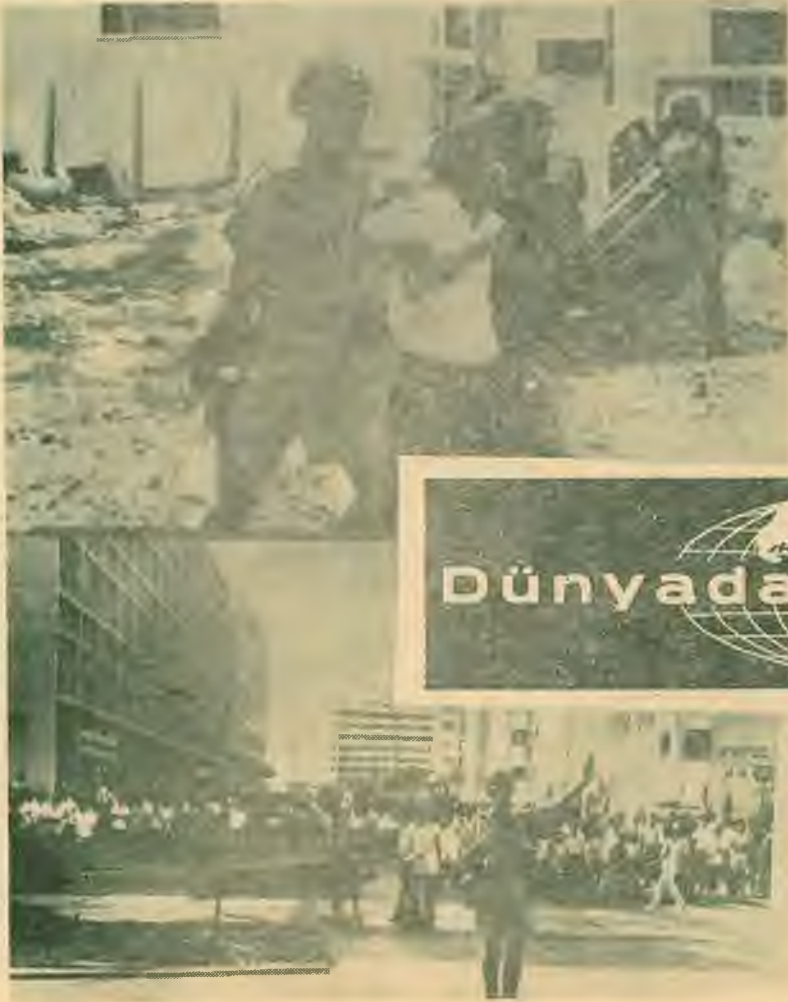

MADENLERDE İŞGÜVENLİĞİ SEMİNERİ

Türkiye Maden İşçileri Sendikaları Federasyonu ile Çalışma Bakanlığı Sağlık Genel Müdürlüğü tarafından ortaklaşa düzenlenen «Madenlerde İşçi Sağlığı ve iş güvenliği» adlı seminerler Haziran ayında Zonguldak, Tunçbilek ve Erzurum'da, Ağustos ayında Soma'da ve Eylül ayında Ankara'da yapılacaktır. Bu seminerlere 200 kadar kursiyer katılacaktır.

Diğer taraftan Federasyon, sendikacıları eğitmek amacı ile, Ankara, İstanbul, İzmir ve Elâzığda çeşitli seminerler yapmağa karar vererek 275 sayılı toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt kanunu, sendikaların teşkilatlanmaları ve 506 sayılı kanunun uygulanması konularında bilgiler verecektir.

Hong-Kong'da grevcilerle polis çatıştı

Hong Kong'ta bir «Sun'i Çiçek Fabrikası» nda geçtiğimiz ay yapılan grev sırasında çeşitli olaylar olmuş, 90'dan fazla işçi tutuklanmıştır. Grevcilerle grev kırıcılar arasında başlayan mücadeleye polis kuvvetleri müdahale etmiş ve işçilere karşı göz yaşartıcı bomba kullanılmıştır. Resimde (üstte) grevcilerden biri polis tarafından sürüklenerek grev mahallinden uzaklaştırılırken, ve grevcilere «göz yaşartıcı bomba kullanılacağı» ihtar edilirken,

İCFTU : “ Vietnam Savaşı derhal durdurulmalı ”

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu adına katıldığı Güney Vietnam İşçi Sendikaları Konfederasyonu kongresinde bir konuşma yapan ICFTU Asya Bölgesel Genel Sekreteri V. S. Mathur, «Vietnam Savaşı'nı en kısa zamanda sona erdirmek gerektiği ortadadır» demiştir.

Genel Sekreter Mathur konuşmasında, «**tarafaların barışçı bir çözüm yolu bulamamış olmalarının, Uluslararası hür işçi hareketince üzüntüyle karşılandığını**» hatırlatmış, «Vietnam halkı kendi kaderini kendisi tayin etmelidir» demiştir.

İCFTU Yunanistanla ilişkilerin kesilmesini istedi

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâtı ve Avrupa Konseyi ile Ortak Pazar'a 9 Mayıs günü başvuran Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) bu kuruluşların Yunanistan'la ilişkilerini kesmesini istemiştir. ICFTU muhtırasında, «Yunanistan'daki askeri hükümetin tüm demokratik hak ve özgürlükleri ayaklar altına aldığını» belirtmiş, «sendikal özgürlükler

tanınıp siyasî tutuklular serbest bırakılncaya kadar Yunanistan'la ilişki kurulmamasını» istemiştir.

ICFTU 21 Nisan günü Yunan Hükümet darbesini «**takbih**» ettiğini, dünya kamuoyu önünde açıklamıştır.

Öte yandan Yunanistandaki Hükümet darbesi, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu temsilcileri tarafından Avrupa Parlâmentosu'na getirilmiş, ICFTU temsilcileri Ortak Pazar ve Dünya Yatırım Bankası kanalıyla Yunanistan'a yapılan yardımın gözden geçirilmesini istemişlerdir.

SAVAŞ KURBANLARININ HATIRASINA 50 BİN MARK

Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DGB) nun İkinci Dünya Savaşının en kötü şöhretli tecrit kamplarından «**Auschwitz**» de yaptırılan ve geçen ay açılan anıt için 50 bin mark yardımda bulunduğu açıklanmıştır.

Dört milyon insanın öldürül-

düğü Auschwitz Nazi Kampı'nda yapılan anma törenine dünyanın dört bir yerinden 100 bin kişi katılmış ve Alman işçileri adına Konfederasyon İcra Kurulu Günt her Stephan anıta bir çelenk koymuştur.

İSPANYA'DA İŞÇİLERLE POLİS ÇATIŞTI

1 Mayıs günü İspanya'nın çeşitli bölgelerinde faşist Franko rejimini takbih eden işçilerle, emniyet kuvvetleri arasında silahlı çatışmalar olmuştur.

San Sabastian'da 1 Mayıs günü Santa Maria Kilisesi yakınlarında başlayan işçi ve öğrenci gösterileri çığ gibi büyümüş, emniyet kuvvetleri, faşist düzeni protesto edenlere karşı, ilkin cop kullanmış, daha sonra ateş açmıştır.

Villa Franca de Oria'da ise, gösterilerin yasaklanmasına aldırmış etmeyen büyük bir kalabalığın ana meydana toplanması üzerine, polis, aralarında din adamlarının da bulunduğu bir kaç kişiyi ve temel hak ve özgürlüklerinin korunmasını isteyen işçileri tevkif etmiştir.

Bölgenin gergin şehri Bilbao'da takviyeli polis birliklerinin şehirde devriye gezmeleri, büyük bir dayanışma içinde, faşist düzeni takbih eden ve sendikal özgürlüklerinin tanınmasını isteyen işçilerin gösterilerinin önüne geçememiş, çalışma sırasında yaralananlar olmuştur.

(INTUC) UN KURULUŞUNUN YİRMİNCİ YILDÖNÜMÜ

İki milyon üyeli Hindistan İşçi Sendikaları Milli Konfederasyonu (INTUC) 3 Mayıs günü kuruluşunun yirminci yıldönümünü kutlamıştır.

Hindistan işçilerinin yaşayış düzeyinin yükseltilmesinde önemli bir rol oynayan Hindistan İşçi Sendikaları Milli Konfederasyonu, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nu 1949 yılında kuran kuruluşlardan biridir.

Fransada'ki [genel grevde gazeteciler

Fransa Cumhurbaşkanı General De Gaulle'un ekonomik ve sosyal alanda 6 aylık diktatörlük kurmak isteği üzerine Mayıs ayında bütün Fransa'da genel grev yapılmıştır. Resimde grevcilerin gösterilerini takip etmek üzere trafik direklerine tırmanan foto muhabirleri görülmektedir.

ALMAN SENDİKALARININ KÜLTÜR ÖDÜLÜ «ŞARLO»YA VERİLDİ

Alman sendikalarının yıllık «Kültür Ödülü» nün ünlü komedyen Charley Chaplin (ŞARLO) e verilmesi kararlaştırılmıştır. 20 bin mark'lık ödül 27 Haziran 1967 günü, Batı Almanya İşçi Sendikaları Konfederasyonu DGB nun Ruhr Festivali'nde büyük sa natçıya verilecektir.

SİNGAPUR SENDİKALARI ICFTU'YA KATILIYOR

Singapur İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun geçtiğimiz ay Singapur'da yapılan Genel Kurulunda oybirliği ile Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na katılma kararı alınmıştır.

Singapur İşçi Sendikaları Konfederasyonu Singapur işçilerinin yüzde 78'ini temsil etmektedir.

↑ Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 1966'nın son ayı kabul edilen «İnsan Hakları Sözleşmesi», İnsan Hakları Enrensel Beyannamesinden sonra en önemli belgelerden biri olarak nitelenmektedir. Son 16 yıldır mücadelesi yapılan sözleşmenin yürürlüğe girmesi en az 35 devlet tarafından onanması na bağlıdır. Resimde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu toplantı halinde.

Birleşmiş Milletler teşkilâtı tarafından 19 Aralık 1966 tarihinde 16 yıllık mücadelesinin sonunda kabul edilen iki sözleşmenin üye ülkelere onanması için Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu bir kampanya açmıştır.

En az 35 Birleşmiş Milletler üyesi devlet tarafından onanması halinde yürürlüğe girebilecek olan sözleşmeler şunlardır:

1. Uluslararası Siyasî ve Medenî Haklar Sözleşmesi,
2. Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi,

İlk sözleşmede şu ilkeler yer almaktadır:

- Yaşamak, özgürlük ve kişi güvenliği her ferdin hakkıdır.
- Hiçkimse kölelik veya kuluk altında bulundurulamaz; kölelik ve köle ticareti her türlü şekliyle yasaktır.
- Hiç kimse işkenceye zalimane, gayri insani, haysiyet kırıcı cezalara veya muamelelere tabi tutulamaz.
- Herkes her nerede olursa olsun hukuk kişiliğinin tanınması hakkına sahiptir.

**Birleşmiş Milletlerin
kabul ettiği sözleşme
için İCFTU geniş
bir kampanya açtı**

- Kanun önünde herkes eşittir ve farksız olarak kanunun eşit korunmasından istifade hakkını haizdir.
- Her şahsın kendisine, Anayasa veya kanunla tanınan temel haklara aykırı muamelelere karşı fiilî netice verecek şekilde millî mahkemelere müracaat hakkı vardır.
- Hiç kimse keyfî olarak tutulamaz, alıkonulamaz veya sürülemez.
- Herkes, haklarının vecibelerinin veya kendisine karşı cezaî mahiyette herhangi bir isnadın tesbitinde tam bir eşitlikle, davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından nasafetle ve açık olarak görülmesi hakkına sahiptir.
- Bir suç işlemekten sanık herkes savunması için gerekli bütün tertibatını sağlamış bulunduğu açık bir yargılanma ile kanunen suçlu olduğu tesbit edilmedikçe mâsum sayılır.
- Hiç kimse özel hayatı, ailesi, meskeni veya yazışmaları konularında keyfî karışmalara, şeref ve şöhretine karşı tecavüzlere maruz kalmaz. Herkesin bu karışma ve tecavüzlere karşı kanun ile korunmağa hakkı vardır.
- Herkes herhangi bir Devletin arazisi dahilinde serbestçe seyrüsefer ve ikamet, eylemek hakkını haizdir. Herkes, kendi memleketi de dahil olduğu halde, herhangi bir memleketi terketmek ve memleketine tekrar dönmek hakkına haizdir.
- Her ferdin bir vatandaşlığa hakkı vardır.
- Her şahsın fikir ve söz hürriyetine hakkı vardır. Bu hak fikirlerinden ötürü rahatsız edilmemek, memleket sınırları söz konusu olmaksızın malûmat ve fikirleri her vasıta ile aramak, elde etmek ve yaymak hakkını gerektirir.

- Her şahıs muslihane toplanma ve dernek kurma ve derneğe katılma serbestisine maliktir.
- Her şahıs, doğruya veya serbestçe seçilmiş temsilciler vasıtasıyla memleketinin kamu işleri yönetimine katılmak hakkını haizdir.
- Her şahıs, doğrudan doğruya veya serbestçe seçilmiş temsilciler vasıtasıyla memleketinin kamu işleri yönetime katılmak hakkına haizdir.
- Her şahsın, cemiyetin bir üye olmak itibarıyla, sosyal güvenliğe hakkı vardır.
- Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nde ise şu ilkeler vardır:
 - Her şahsın çalışmaya, işini serbestçe seçmeye, adil ve elverişli çalışma şartlarına ve işsizlikten korunmağa hakkı vardır.
 - Herkesin, hiçbir fark gözetilmeksizin, eşit çalışma karşılığında eşit ücrete hakkı vardır.
 - Çalışan her kimsenin kendisine ve ailesine insanlık haysiyetine uygun bir yaşayış sağlayan ve gerekirse her türlü sosyal koruma vasıtalarıyla da tamamlanan âdil ve elverişli bir ücrete hakkı vardır.
- Herkesin, menfaatlerinin korunması için sendikalar kurmaya ve bunlara katılmaya hakkı vardır. Herkesin grev hakkı vardır.
- Her şahsın dinlenmeğe eğlenmeye, bilhassa çalışma müddetinin makul surette tahdidine ve muayyen devrelerde ücretli tatillere hakkı vardır.
- Her şahsın, gerek kendisi, gerekse ailesi için, yiyecek, giyim, mesken, tıbbî bakım, gerekli sosyal hizmetler dahil olmak üzere sağlığı ve refahını temin edecek uygun bir hayat sevinesine ve işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, ihtiyarlık veya geçim imkânlarından iradesi di-

şında mahrum bırakacak diğer hallerde güvenliğe hakkı vardır.

- Analık ve çocukluk özel ihtimam ve yardım görmek hakkını haizdir.
- Herkes, topluluğun kültürel faaliyetine serbestçe katılmak, güzel sanatları tatmak, ilim alanındaki ilerlemeye katılmak ve bundan yararlanmak hakkına sahiptir.

ICFTU, İSPANYA'YI YENİDEN ŞİKAYET ETTİ

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nu temsilen İspanya'ya giden Belçika Barosu üyelerinden Maitre De Kock'un İspanyol polisi tarafından tutuklanarak sınır dışı edilmesi üzerine, ICFTU, İspanya'yı Uluslararası Çalışma Teşkilatı'na (ILO) yeniden şikayet etmiştir.

ICFTU şikayetinde, faşist Franco rejiminin «İspanyol işçilerinin uluslararası ilişkiler kurma sına engel olduğunu» belirtmekte, Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nın kabul ettiği sözleşmelerde «bu gibi ilişkiler kurmanın temel işçi hakları arasında yer aldığı» hatırlatmaktadır.

OKINAWA'DA AMERİKAN POLİSİ SENDİKACILARI TUTUKLADI

Okinawa'daki Amerikan askerî tesislerinde çalışmakta olan on iki işçi lideri Amerikan polisi tarafından hiçbir sebep gösterilmeksizin tutuklanmıştır. Askerî polis tarafından 6 saat nezarete tutulan sendikacılar, daha sonra bu davranışı protesto eden bir bildiri yayınlamışlardır.

Öte yandan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Ryukyu Yüksek Komiserliği'ne müracaat ederek, Okinawa'daki bu davranışın sendikal hak ve özgürlükleri tehdit ettiğini hatırlatmış ve tekrarlanmamasını istemiştir.

Ekonomi

bülteni

No : 5

İKİNCİ 5 YILLIK PLÂN

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın 1967 devresi ile tamamlanacağı bu yıl, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı da hazırlanmış bulunmaktadır.

Birinci Kalkınma Plânı'nın 1967 yılı (neticesi alınmadığı için) hariç tutulacak olursa, dört yıllık uygulamasında büyük noksanlıklar olduğu ve tesbit edilen hedeflere ulaşamadığı görülmüştür.

Günümüzün meselesi olan işgücü ve istihdam problemlerinin ilk dört yıllık devrede büyük bir kısmının gerçekleştirilmeyişi İkinci Beş Yıllık Plânın hazırlanmasında bu mevzu birinciden daha fazla ağırlık verilmesini gerektirmektedir.

Bilindiği gibi, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânında istihdamı hedef olarak tutan Devlet Plânlama Teşkilâtı bu meselenin çözülmesi için gerek ekonomik, gerekse sosyal çarelerin hepsinin seferber edilmesini ve bu meselenin 15 yıllık plân perspektifini

aşacak karakteri yönünden bir an evvel mümkün mertebe önleyici tedbirlerin alınmasını öngörmekte idi.

İstihdam bakımından hedef, Birinci Beş Yıllık Plânda şu noktalarda toplanmakta idi.

1 — İşsizlik meselesini çözmek,

2 — Çalışanların meslekî seviyelerini yükseltmek,

3 — Her basamakta yeterliliğe dayanan bir çalıştırma politikasıyla, yetişenleri yerinde kullanmak ve sağlam hareketlilik yaratmak,

4 — Çalışan nüfusun çeşitli meslek guruplarının bölünüşündeki dengesizlikleri ortadan kaldırmak ve daha dengeli bir dağılım sağlamaktır.

Memleketimizde en önemli sorun, işsizlik meselesidir. Geçmişte hızlı nüfus artışı ile tarım ve tarım dışı sektörlerde yaratılan iş hacminin doğurduğu istihdam arasındaki dengesizlik, tarımda

hızla artan bir gizli işsizlik problemi doğurmuştur. Hızlı şehirleşme neticesinde de tarım dışı sektörlerde bir açık işsizlik ortaya çıkmıştır.

İstihdam meselesi uzun vadeli çalışmalara ve büyük fedakârlığa mal olacak plânlamalara ihtiyaç gösterir. Bu meselenin ortaya çıkardığı durumların çözümlenmesi bakımından en kısa zamanda tedbirlerin alınmağa başlaması bir zarurettir. Bunun için bizzat meseleyi hal gayesi ile devletin büyük yatırımlar yapması, meselenin bizzat hedef olarak alınması icabeder .

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının istihdamı hedef almasına karşılık İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânında istihdam hedef olarak alınmamıştır. Sosyal kalkınma için, iktisadî kalkınmanın bir vasıta olduğu bilinen bir gerçekken, sosyal kalkınmayı ve meseleleri iktisadî bir gelişme-

nin neticesine bağlamak, Anayasasında sosyal devlet prensibini kabul etmiş bir ülke kavramı ile bağdaşamaz.

Türkiye'nin iktisadî hayatına yön verecek olan İkinci Beş Yıllık Plân ise, Birinci Beş Yıllık Plândan daha ileri hükümler getireceği yerde, gerileme göstermektedir. Diğer taraftan, Plânın gaye olarak kabul ettiği istihdam imkânlarının genişletilmesi, plânın halihazır tedbirleri ile bağdaşamamaktadır.

Çünkü, plânda direkt olarak istihdamı halledecek yatırımlar öngörülmemekte, bu meselenin ekonomik büyümeğe bağlanması vazedilmektedir. Plân, «hızlı nüfus artışı tesiri ile, gittikçe büyüyen insan gücü ile, mevcut insan gücüne istihdam yaratmak, ekonominin hızla gelişmesinden ayrı seçilecek bir hedef değildir» demekle, sosyal kalkınmayı baltalamakta ve işgücü problemlerine gereken önemi vermemek-

tedir.

Oysa, Türkiye'de mevcut işsizliğe ilâveten, Almanya'daki ekonomik kriz yüzünden işlerinden çıkartılan işçilerimize iş sağlamak için yatırımlara hız vermek bugün için bir zarurettir. Bu problem, Plânın halihazır şekli ile halledilemez.

Plân, kamu sektörü için emredici, özel sektör için yol göstericidir. Bugün Plân, özel sektörü bağlayamamakta, özel sektör yatırımları kısa devreli seçildiklerinden, özel sektör erbabına büyük kâr sağlamakta ve iş emniyeti içinde istihdamı gerçekleştirememektedir. Bugün özel sektör işçi meseleleri ile ilgili temel kanunları uygulamamak veya mümkün olduğu kadar az işçiye uygulamak için ithalat, ihracat, komisyonculuk gibi işçi istihdamına yönelmeyen veya inşaat gibi kısa süreli işlerde az işçi kullanılmasına sebep olan kârlı mevzuları tercih etmektedir. Plâ-

nın, bağlayıcılık vasfının yeterli olmaması, zengini daha zengin yapmakta, özel sektör kısa devrede kârlılık prensibini kabul ederek, memleket ekonomisini geliştirmenin aksine, işçi devir süratini yüksek, kapkaççı işlere yönelmektedir. Bu mahzurların berteraf edilmesi, plânın özel sektör yönünden daha bağlayıcı olması ile mümkün olabilir.

Netice olarak söylenebilir ki, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının istihdamı hedef olarak alması, sosyal zaruretlerin bir icabı idi.

Oysa plân, bu tutuma itibar etmemiş, aksine mevcut insan gücüne istihdam yaratmayı, ekonominin hızla gelişmesinden ayrı seçilecek bir hedef olarak görmemiş, dolayısıyla büyük hataya düşmüştür. Bu durum düzeltilmedikçe daha uygulamaya geçilmeden İkinci Beş Yıllık Plânın istihdam politikası yönünden başarılı olamayacağı söylenir.

İKİNCİ 5 YILLIK KALKINMA PLANINDA İSTİHDAM POLİTİKASI

Hür ve medeni bir ortamda güvenlik, refah ve mutluluğa erişmek çabası içindeki Türk Milleti demokrasi içinde yaşamayı; iktisadî ve sosyal kalkınmayı demokratik yollarla, karma ekonomi düzeni içinde gerçekleştirmeyi; adalete ve tam çalışma esasına bağlı herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesine ulaşma, plânlı kalkınmanın genel amaçlarındandır.

İstihdamla ilgili ilkeler ikinci, 5 yıllık plânda şu şekilde yer almıştır:

a. İstihdam, üretim faaliyetlerine katılan nüfus olarak, iktisadî ve sosyal gelişme içinde önem-

li bir unsur ve sorun olmaktadır. Ancak, istihdam sorununun çözülmesi zamana ihtiyaç göstermektedir. Bugünkü açık ve gizli işsizliği azaltmak için gittikçe artan istihdam yaratmak, iktisadî gelişme sırasında demografik, iktisadî ve sosyal değişme sonucu yeni işler arama durumunda olanlara da iş sağlamayı gerektirmektedir. Bu anlayış içinde 1968 - 1972 döneminde istihdam yaratmak, ekonominin hızla gelişmesinin bir sonucu olarak ele alınacak, istihdam konusu genel kalkınmanın dışında bağımsız bir amaç olmayacaktır. Bu dönemde seçilen yıllık kalkınma hızının

gerçekleşmesine bağlı olarak ve tam çalışma amacına yönelerek iktisadî ve sosyal faaliyet hacminin genişlemesi sonucu artan çalışma imkânları oranında istihdam en yüksek seviyeye çıkarılacaktır.

b. İkinci Beş Yıllık Plân döneminde ağırlık verilecek sanayileşme ile şehirlerde daha fazla çalışma imkânları yaratılacaktır. İstihdamın bu gelişmesi yanında, istihdam seviyesinin yükseltilmesi ve işsizliğin azaltılması için, ekonominin % 7 kalkınma hızı çerçevesinde istihdamı arttırıcı yönde genişlemesi, özel tedbirlerle desteklenecek ve istihdam so-

rununun büyük olduğu yerler, özellikle gözetilecektir.

Uygulanacak Politikalar :

a. İstihdam seviyesinin yükseltilmesi ve işsizliğin azaltılması amacıyla ile istihdam etkisi yüksek olan sektörlerle ağırlık verilecek, bunun yanında maliyeti artırılmaksızın işgücü yoğunluğu yüksek, sermaye tasarruf edici ve istihdam yaratıcı projelere bütün sektörlerde öncelik verilecektir. Bu konuda istenilen ölçüde bir gelişme sağlanabilmesi için teknoloji seçimi üzerinde araştırmalar yapılmasına devam olunacaktır. Farklı teknik teçhi-

zatin sermaye-işgücü ve sermaye-hasıla katsayıları ve dayanma süreleri gözönüne alınarak yatırımın verimliliğinden fedakârlık yapılmaksızın en çok istihdam yaratan teçhizat tiplerini bulmaya ve aynı kriterlere göre en verimli inşaat tipini tesbit etmeye yönelecektir.

b. Tarım sektöründe kullanılmayan işgücünden yararlanmak başlıca sorun olmaktadır. Daha çok işgücü kullanmayı gerektiren yönde tarım teknolojisinde ve ürün tiplerinde değişiklik sağlanırken, yan bir gelir kaynağı olarak el sanatlarının geliştirilme-

si tarımda kullanılmayan işgücü sorununu bir ölçüde çözebilecektir.

c. Tarımda ve tarım dışı sektörlerde kullanılmayan kapasitenin bulunduğu alanlarda teşvik tedbirleri ile, iş imkânları yaratılması gözetilecektir.

d. İstihdam sorununun baskısını azaltmakta yurt dışına işgücü gitmesi etkili olmaktadır.

e. Yukarıda açıklanan istihdam yaratıcı programların uygulanmasında, öncelikle işsizlik sorununun yoğun olduğu çevreler üzerinde durulacaktır.

ORTAK PAZARLA İLİŞKİLERİMİZ ÇERÇEVESİNDE TÜRK İŞÇİLERİ

Bilindiği gibi, 29-30 Mayıs tarihlerinde Ortak Pazar Ülkeleri (İtalya, Fransa, Batı Almanya, Belçika, Hollanda ve Luxemburg) iki mühim konuyu görüşmek üzere İtalya'nın başkenti Roma'da devlet başkanları seviyesinde bir toplantı düzenlemişlerdir. Bu toplantıda tartışılacak iki meseleden birincisi İngiltere'nin Ortak Pazara tam üyeliği, ikincisi ise Euratom (Avrupa Atom Birliği) ile Kömür ve Çelik Birliğinin İtalyan olması beklenen yeni bir başkanın yönetiminde birleştirmesi meselesi idi.

Türkiye Ortak Pazara assosiyé üye olduğu müddetçe bu meselelerin dışındadır. Ancak, içinde bulunduğu kısmıyla dahi Türk ekonomisini etkileyen Ortak Pazar üyeliği vasfı, Türkiye'nin Ortak Pazar ülkelerindeki işgücü sorununun halledilmesini gerektirmektedir.

Beşinci Genel Kurulunda, hızlı sanayileşme için Ortak Pazara ü-

ye olmayı desteklediğini belirten Türk-İş, bu desteklemeyi ancak Ortak Pazar ülkeleri işçilerine tanınan çalışma ve sosyal güvenlik düzeninin Türk işçilerine de tanınması şartı ile benimsemektedir. İşçilerimizin gittikçe artan sayıda Ortak Pazar ülkelerine akın etmeye başladığı bir devrede

Türk işçilerinin, Ortak Pazara girişimizin hazırlık devresinde, Ortak Pazar üyesi ülkelerin işçilerine tanınan imkânlardan faydalanamaması üzücüdür. Bilindiği gibi, hazırlık devresi en az beş, en çok onbir yıl sürecektir. Bu devrede Türk işçisi yönünden, Türk işçisini ilgilendiren sorunlarda Ortak Pazara danışmaktan öteye giden bir çalışma yoktur. Geçiş dönemi de, işçi yönünden, bundan daha faydalı olmayacaktır. Ancak, 1987-1988 yıllarına rastlayan son dönemde işçi meseleleri diğer ülkelerle eşit muameleye tabi olacaktır.

Ortak Pazarın sosyal politikasına göre, üye devletler işgücünün, hayat ve çalışma şartlarının ıslahına çalışacaktır. Ayrıca, üye devletler tam istihdam, çalışma hakkı, mesleki yetiştirme, sosyal güvenlik ve sendika huku ku bakımından da aralarında sıkı bir işbirliği yapacaklardır. Türkiye ile Ortak Pazar arasında yapılan anlaşma 12 Eylül 1963 tarihinde imzalanmış ve yine aynı tarihte Ortak Pazar Heyeti Başkanı Günther Seeliger ile Türkiye Heyeti Başkanı Büyükelçi Hasan Işık arasında, Türkiye'deki işgücüne ilişkin sorunlar üzerinde mektup teati edilmiştir. Günther Seeliger'in mektubunda Ortaklık Konseyinin Türkiye'deki işgücüne ilişkin sorunları hazırlık döneminden itibaren inceleyebileceğini topluluğun kabul ettiği bildiriliyordu. Ancak, İtalya, Ortak Pazarın işgücü deposu olma vasfını kaybetmek istemediğinden, başta Federal Al-

manyâ olmak üzere, Belçika, Hollanda ve Fransa gibi ülkelerin işgücü açığını topluluk içinden gidermeleri tezini savunmakta ve bu alanda Yunanistan ve Türkiye'nin kendisine rakip olabileceğini bildiği için mümkün olduğu kadar topluluk dışından gelecek işgücü akımını kayıtlamağa çalışmaktadır. Nitekim, Türkiye ile Ortak Pazar arasında imzalanan Ortaklık Anlaşması'nda, ya bizim gafletimiz ve ihmâlimiz, veyahutta İtalyanların mukavemeti yüzünden bu konuda hiçbir hüküm konmamıştır. Netice olarak, Türk işçilerinin sorunları ile alâkadar olunmamış ve işçilerimiz kendi kaderleri ile başbaşa bırakılmışlardır.

Bir Ortak Pazar üyesi olan Almanya'da 160.000 Türk işçisinin çalıştığı malûmdur. Son günlerde Alman iş pazarlarında görülen daralma, dolayısıyla istihdamı etkilemekte ve Türk işçilerinin işsiz kalmasına yol açmaktadır.

Almanya'da işlerinde en fazla randıman alan Türk işçilerinin haklarının korunması için, Türk-İş, Federal Almanya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DGB) nezdinde teşebbüse geçmiştir. Halen Almanya'da çalışan İtalyan, Yunan, İspanyol, Yugoslav ve Portekizli işçilere nazaran Türk işçileri en fazla sendikalaşma oranına sahiptir. Ancak, memleketlerinde işsizlik sigortası bulunan ülkelerle yapılan ikili anlaşmalar dolayısıyla bazı ülkelerin işçileri imtiyazlı duruma geç-

mekte, Türkiye ise Yugoslav, Portekiz ve İspanyol işçileri ile beraber bazı tahdidi hükümlere tabi tutularak, mağdur duruma düşmektedir. Bugün Türkiye'de işsizlik sigortası hakkında yapılan çalışmalar devam etmektedir. Bu arada, İşsizlik Sigortası Kanununun yokluğundan istifade ederek ilk önce Türk işçilerinin işine son verme, ne Ortak Pazarın gayeleri ile ne de bu memleketlerin sendikacılık dayanışması ile kabili telifidir.

Ortak Pazarın hazırlık ve geçiş devresi ekonomik faaliyetler için muhakkak ki gereklidir. Ancak, sosyal faaliyetler (ki işçi transferi olarak Türkiye bunu dört senedir uygulamaktadır) için bir hazırlık devresine ihtiyaç olmadığı aşîkârdır.

Bilindiği gibi son yıllarda Ortak Pazar kalifiye işgücüne yönelmiştir. Camia içinde işçilerin istihdam imkânlarının arttırılması ve bu suretle hayat seviyelerinin yükseltilmesini sağlamak için bir Avrupa Sosyal Fonu kurulacağı ve bu Fonun başlıca vazifelerinin Ortak Pazar içinde istihdam ve işçilerin coğrafi ve mesleki bakımdan yer değiştirmelerini kolaylaştıracak tedbirler almak ve geliştirmek olacağı, Ortak Pazar anlaşmasında yer almakta idi. Anlaşmanın 123. maddesi gereğince kurulmuş ve 1961 yılında fiilen yürürlüğe girmiş olan bu fon, teşebbüslerin faaliyetlerinin istikamet değiştirmesi halinde işçilerin yeniden eğitimleri ve tekrar

işe yerleştirilmeleri bakımından, üye devletler tarafından yapılacak masraflara % 50 katılarak, bünyevi değişikliklerden meydana gelecek zararlardan işçileri korumağa matuftur.

Türk işçilerinin büyük çoğunluğunun vasıfsız işçi olmaları ve Ortak Pazarın faydalarından pay alamamaları, işsiz kalmalarına yol açmakta, bu da hem işçilerin şansı, hem de memleketin ekonomisi yönünden büyük aksaklıklar yaratmaktadır. Bugünün Türkiye'sinde işçilerin Ortak Pazarın sosyal güvenlik ve çalışma düzeninden faydalanmamaları için hiç bir sebep yoktur.

Ortak Pazar içindeki memleketlerde çalışan işçilerimizin sorunları şu şekilde özetlenebilir:

- 1 — İş güvenliği,
- 2 — İntibak çalışmaları,
- 3 — Meslek geliştirme eğitimi ve meslek transferi için ön eğitim,
- 4 — Lisan.

Türkiye, işçinin yabancı ülkelere intibak için kendi sorumluluğunda olan görevleri, işçi atışelikleri ve çeşitli eğitim çalışmalarıyla yapmaktadır. Meslek eğitimi, iş güvenliği ve iş transferi kolaylıklarının ise, ilgili Ortak Pazar memleketleri tarafından yapılması gerekmektedir. Bu hususun Ortak Pazar Komisyonu tarafından ele alınarak, Bakanlar Konseyi tarafından kabulünden büyük fayda vardır.

FIATLAR

1967 Nisan ayında, Mart ayına nisbetle Ankara ve İstanbul gelişme endekslerinde büyük bir fark görülmemiştir. Mart ayında, nisbeten görülen istikrar, Nisan ayında da devam etmiş ve toplam endeks Ankara'da % 0.31, İstanbul'da % 0.30 artmıştır. Endeks-

lerde en fazla artış, % 0.83 ile İstanbul (aydınlatma ve ısıtma) gurubunda olmuştur. Ankara'da Aydınlatma ve ısıtmada görülen Mart - Nisan 1967 artışı % 0.70 dir. Gıda endeksi, Ankara'da 342 den 343'e çıkarak, % 0.29'luk bir artış gösterirken, İstanbul'da bu

artış, % 0.28 olmuştur. «Giyim Gurubu» nda ne Ankara'da ne de İstanbul'da bir artış görülmüştür. «Diğer» gurubunda Ankara endeksinde % 0.16'lık bir düşüş olmuş, İstanbul'da bu gurup endeksi sabit kalmıştır.

ALMANYA'DA YABANCI İŞÇİLERİN İSTİHDAM DURUMU

ÇEŞİTLİ KISA HABERLER

Avrupa'da halen günün konusu ilan başlıca mesele Almanya'da geçen yıl başlayan ve gittikçe gelişen iktisadi buhrandır. Bu iktisadi buhranı önlemek maksadıyla birçok ekonomik tedbirler alınmış fakat bu tedbirler henüz buhranı tam olarak önleyememiştir.

Almanya'da husule gelmiş bulunan bu buhran Türk işçilerinin mevcudiyeti dolayısıyla, Türkiye'yi çok yakından ilgilendirmektedir. İktisadi kriz neticesinde birçok işçilerimiz işten çıkarılmaktadır. Almanya'dan kalabalık bir işçi kütlesinin daha memlekete dönmesi esasen istihdam sıkıntısı çekmekte olan memleketimiz için oldukça güç meseleler doğuracak, işsiz gurubunda artış olacaktır. Saniyen işçilerin gönderdikleri dövizlerde azalma olacak ve ödemeler dengesi böylece etkilenmektedir.

İktisadi çevreler, buhranın en önemli sebebi olarak, genel talep hacminin azaldığını ileri sürmektedirler. Buhranın başlangıcı, 1966 yılından itibaren istihlâk ve sanayi maddelerinde görülen fiyat artışı olmuştur. Bundan başka otomobil ve çelik endüstrisi başta olmak üzere, diğer sanayi dallarında da yatırımlar azalmış, dolayısıyla işsizlik artmıştır. Yatırımların azalmasında faiz hadlerinin yüksek tutulması başlıca sebebi teşkil etmiştir.

Buhrandan doğan işsiz sayısı, 620 bin kadardır ve 240 bin işçinin yarım gün çalıştığı söylenmektedir.

Diğer taraftan, işsizlik sigortası primi ödedikleri halde, işsizlik sigortasından yararlanma konusunda farklı bir muameleye tabi tutulan Türk işçilerinin, Federal Almanya Çalışma Bakanı ile yapılan görüşmelerden sonra işsizlik sigortasından faydalanmada, Alman işçileri ile eşit haklara sahip olacakları kararlaştırılmıştır. Bundan böyle Türk işçileri asgari 26, azami 52 hafta işsizlik yardımı alabileceklerdir.

İki milletin Çalışma Bakanları, işsiz kalan ve işsizlik sigortasından yararlanan Türk işçilerinin Almanya'da kalabilmeleri hususunda da görüş birliğine varmışlardır. Buna göre bir Türk işçisi işsizlik sigortasından yardım gördüğü takdirde Almanya'da kalma hakkına sahip olacaktır.

1962 — 1966 Yıllarında Almanya'da Boş İş Yerleri

Aylık Orta laması	Erkek işçiler için	Kadın işçiler için	Genel
1962	340.600	233.200	573.800
1963	324.600	230.200	554.800
1964	353.900	255.300	609.200
1965	356.400	292.600	649.000
1966	279.500	260.300	539.800

1962 — 1966 Yıllarında Almanya'da İşsizler

Aylık Orta laması	Erkek işçiler için	Kadın işçiler için	Genel
1962	102.500	52.000	154.500
1963	130.300	55.300	185.600
1964	114.800	54.300	169.100
1965	105.800	41.600	147.400
1966	116.500	44.600	161.100

Alman İrtibat Büroları Vasıtası ile 1965 ve 1966 yıllarında gelen yabancı işçi sayısı

Yabancı işçiler	1965	1966
Türkler	45.600	32.500
İspanyollar	40.500	26.500
Yunanlılar	33.300	26.900
İtalyanlar	26.600	13.500
Portekizliler	8.200	7.300
Toplam	154.100	106.700

DOVİZ REZERVİ ÜÇ AYDA BÜYÜK ÖLÇÜDE AZALDI

Yurt dışındaki işçilerimizin son yıllarda Türkiye'ye büyük ölçüde döviz göndermelerine rağmen, son üç ay içerisinde döviz rezervlerimizde büyük ölçüde azalmalar olmuştur. 27 Ocakta 123.8 milyon Dolar olan döviz rezervimiz, 6 Mayıs tarihinde 27.3 milyon Dolara inmiştir.

İthalâtın fazlalığı yüzünden meydana gelen rezerv azalması son beş yıl içerisinde en çok bu yıl olmuştur. Geçen yılın aynı tarihinde 74.8 milyon Dolar olan döviz rezervi, bu yıl 47,5 milyon Dolar azalma ile, 27,3 milyon dolara inmiştir.

İlgililer, ihracat mevsiminin geçmiş olduğunu, kısa bir süre sonra döviz rezervlerinin sıfıra yaklaşabileceğini belirterek, yapılacak ithalâtın kısıtlanması yoluna gidilebileceğini söylemektedirler.

TÜRKİYE'NİN ORTAK PAZARAYAPTIĞIYENİ TALEPLER MÜSBET KARŞILANDI

Gümrük indirimi bazı ihraç maddelerimize de tanınacak: «Türkiye Avrupa Ekonomik Topluluğu Ortaklık Konseyi» nin (Başbakan Demirel'in başkanlığında yaptığı) beşinci toplantısının da bir konuşma yapan Dış İşleri Bakanımız Türkiye'nin bazı taleplerini Konseye sunmuştur.

İleri sürülen Türk teklifleri arasında halen hazırlık döneminde bulunan Türkiye'nin bir an önce geçiş devresine intikalini temin için müşterek çalışma yapılması ve halen tütün, kuru üzüm, incir ve fındık gibi başlıca dört ihraç maddemize tanınan belirli gümrük indiriminden bazı yeni maddelerimizin de faydalanırılması ve mevcut bu dört maddeye ait kontenjanın artırılması talepleri Konsey tarafından çok müsbet karşılanmıştır.

ANLAŞMALI ÜLKELERLE YAPILAN İTHÂLAT YENİ ESASLARA BAĞLANACAK

Anlaşmalı ülkelerle Türkiye'nin ithalât ve ihracat ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi için Ticaret Bakanlığında çalışmalara başlanmıştır.

Bilindiği gibi ticaret ilişkilerimizin anlaşmalı olarak düzenlendiği doğu bloku ülkeleri, Türkiye'ye satacakları mallar için «tek» firmalar kullanmakta ve durum

bu ülkelerden mal ithal etmek isteyen ithalâtçıların yakınmalarına yol açmaktadır.

Anlaşmalı ülkelerden yapılan ithalât için, firmalara % 20 kontenjan ayrılmakta, ancak doğu bloku ülkelerinin kullandıkları «tek» firmalar, paravan firmalar kurmak suretile ithalâtta hissar yaratmaktadırlar.

Anlaşmalı ülkelerden yapılacak ithalât esaslarının yeniden gözden geçirilmesi için Ticaret Bakanlığında bir toplantı yapılmıştır.

IFC TÜRKİYE SANAYİ KALKINMA BANKASI'NA YARDIMLARINI ARTTIRIYOR

Dünya Bankasının bir filyali olan IFC (Milletlerarası Finansman Kurumu) Türkiye Sanayi Kalkınma Bankası tarafından yeni çıkarılan hisse senetlerini satın almaya karar vermiştir.

IFC'nın mevcut hissedarlar için toplam olarak 2.25 milyon Dolar olan hisse senedi meblâğı içindeki payı 337.500 Dolar'dır.

Türkiye Sanayi Kalkınma Bankası 1966 yılı sonuna kadar hisse senetleri ihracı suretile yaptığı yatırımlar da dahil olmak üzere toplam 146.1 milyon Dolar balığ olup, Türk lirası ve döviz üzerinden 1800 den fazla işlem yapmıştır.

Dünya Bankası gurubunun Türkiye Sanayi Kalkınma Bankasına toplam yardımları 64 milyon Dolar balığ olmaktadır.

SINAI İŞLETMELERE DEVLET YARDIM EDECEK

İhracatı teşvik için bazı yeni kararlar alınıyor: İkinci Beş Yıllık Plân döneminde ihracatı teşvik edici yeni tedbirlerin alınması kararlaştırılmıştır. Bu dönem de tatbiki kararlaştırılan tedbirler şunlardır:

1 — Mevcut vergi iade sistemi basitleştirilecek, benzer mamûller guruplaştırılacak ve guruplara göre iade yüzdeleri tesbit edilerek uzun sürede değişmemesi sağlanacaktır.

2 — Döviz tahsislerinde, ihracata yönelmiş sanayi dallarında mevcut tesislerin genişletilmesi, yenilerinin kurulması ve ham madde ihtiyaçlarının karşılanması öncelik kazanacaktır.

10.8 MİLYON LİRALIK YATIRIM

İstanbul'da yeni 24 sanai tesis kuruldu: Sermayeleri toplamı 10.8 milyon lira olan 24 firmanın geçen ay içinde İstanbul Sanayi Odasına kaydı yapılmıştır. Toplam olarak 407 bin işçi çalıştıracak olan bu işyerlerinin kuvvet toplamı 946 beygir gücüdür. Bu yeni sanayi kuruluşlarının meslek guruplarına göre dağılışı şöyledir:

- 1 — Gıda sanayii
- 2 — Dokuma Sanayii
- 3 — Metal Sanayii
- 4 — Kimya Sanayii
- 5 — Diğer Sanayiler

RESİMLERLE OLAYLAR

Bakanlar - Sendikacılar toplantısı

Bakanlar -
Sendikacılar
toplantısını
izleyen
Sendika
liderleri

31 Mayıs - 1 Haziran tarihlerinde yapılan Bakanlar - Sendikacılar toplantısının ağırlığını Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık tesislerinin Sağlık Bakanlığına devri teşkil etti. Bu konuda Sendika liderleri kesin konuştular: «Buna asla muvaffak olamazsınız...»

Sendika liderleri, işçi sorunlarını önemle ele alırken, hükümet üyelerinin bu konudaki konuşmalarını da büyük bir dikkatle izlemişler ve zaman zaman sert çıkışlarda bulunmuşlardır.

Sağlık Bakanlığı işçi parasıyla kurulmuş olan bu hastanelere gözünü dikti...

Direneceğiz. Menfaatlerimizi ayaklar altına aldırmayacağız. Daha bugünden, üç dört milyon vatandaşın yükünü aldık Devletten. Yarın bu rakam daha da artacak. 20 inci asırda hükümet etmek sanatının müesseseleri, halkla işbirliği ile olacağımı unuttunuz mu?

Evet işçi haklarının bekçileriyiz. Baskı grubuyuz. Serin kanlı insanlar gibi hareket ediyorsak **en** semizde kimseye boza pıstırtmıyeceğiz. Tahammülün hududu vardır. Sorumluluk hatada ısrar edenlerin olacaktır, işçinin değil...

